

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวคณางค์ คำธนูเอนก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

192.139

อ.111พ

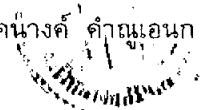
8.3

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวคณางค์ คำณนง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2544

153246

1106

คณางค์ คำณูเอนก. (2544) ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร, รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตรศุกกุล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร ที่มีคะแนนการทำงานกลุ่มต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 และสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 18 คนแล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 9 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ แบบแผนของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ Randomized Control Group Pretest – posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม โปรแกรมพัฒนาการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมกลุ่มและการให้ข้อเสนอแนะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือการทดสอบของวิลคอกซัน และแมน วิทนี

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้น หลังจากได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE EFFECT OF GROUP WORK ON GROUP PROCEDURE OF PRATHOM SUKSA 6
STUDENTS OF WAT BOROMNIVAS SCHOOL IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

MISS KAKANANG KUMNOOANAKE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and counseling psychology
at Srinakharinwirot University

May 2001

Kakanang Kumnooanake.(2001). *The Effect of Group Work on Group Procedure of Prathom suksa 6 Students of Watboromnivas School in Bangkok*. Master Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakavinirot University.
Advisor Committee : Assist. Prof. Wanpen Pongprayoon, Assoc. Prof. Dr.Kompet Chatsupakul.

The purpose of this research was to compare effect of group Work with that of given information program on group procedure. The subjects were 18 Prathom suksa 6 students whose group procedure: scores were under the percentiles rank of 50 (P_{50}) Then they were randomly selected into an experimental group and a control group. Each group consisted of 9 students. The experimental group was treated with the group work program While the control group was treated with the information program. The research design was Randomized control Group Pretest – Posttest Design. The research instruments were Group Procedure questionnaire and Group work development program and the information development program . The data were then statistically analyzed by using the Wilcoxon's Matched – Pairs signed – Ranks test and The Man – Whitney u test.

The results of the study were as follows :

1. The Group Procedure scores of the students participated in the Group Work program significantly increased at .01 level.
2. The Group Procedure scores of the students participated in information program significantly increased at .01 level.
3. The Group Procedure scores of the students participated in the Group work program was higher than the students given information significantly program increased at .05 level.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

..... วันเพ็ญ พงศ์ประยูร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล)

คณะกรรมการสอบ

..... วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล) คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
วันที่ ...//... เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความเมตตาของผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ประธานควบคุมสารนิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล กรรมการควบคุมสารนิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณาจารย์โรงเรียนบรมนิวาส ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสระบัว และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส ทุกคนที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความเมตตาตลอดระยะเวลาการศึกษาและการวิจัย

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ พี่และน้องวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณศรีไพร ชันทอง คุณอุทัย คำณูเอนก คุณไฉไล คำณูเอนก สมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ผู้ให้ทั้งชีวิต สติปัญญาและกำลังใจในการทำสารนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอมอบแด่คุณพ่อคุณแม่และผู้มีพระคุณทางวิชาการทุกท่าน

คณางค์ คำณูเอนก

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	3
	ตัวแปรที่ศึกษา	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	6
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	7
	ความหมายของกลุ่ม	7
	ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม	7
	จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม	8
	ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม	9
	กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม	10
	คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม	14
	ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม	15
	เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม	16
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	16
	งานวิจัยในประเทศ	16
	งานวิจัยในต่างประเทศ	17
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม	18
	ความหมายของการทำงานกลุ่ม	18
	ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม	19
	ลักษณะและองค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม	22
	ขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม	26
	ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม	28

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม	29
งานวิจัยในประเทศ	29
งานวิจัยในต่างประเทศ	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	32
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	32
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	32
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล	38
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	43
ความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	44
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	44
อภิปรายผล	45
ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	49
ภาคผนวก	54
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	157

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design	36
2	เปรียบเทียบการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง	39
3	เปรียบเทียบการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	40
4	เปรียบเทียบการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการได้รับข้อเสนอแนะ	41
5	เปรียบเทียบความแตกต่างของการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุม หลังได้รับข้อเสนอแนะ	42
6	แสดงคำอธิบายจำแนกของแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม	151
7	แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนได้รับข้อเสนอแนะ	
8	แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	153
9	แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการให้ข้อเสนอแนะ	154
10	แสดงความแตกต่างของคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมหลังได้รับข้อเสนอแนะ	155

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การทำงานที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพคือ ลักษณะการทำงานร่วมกันโดยมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีทักษะความสามารถในการทำงานอย่างมีแบบแผน เพราะผลงานที่เกิดจากการทำงานอย่างมีขั้นตอนย่อมทำให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายได้เป็นอย่างดี การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านผลสัมฤทธิ์ของงานแล้ว การทำงานกลุ่มยังเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์สังคมที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานร่วมกันช่วยให้มนุษย์สามารถรวมพลังความคิด ความสามารถที่มนุษย์แต่ละคนมีอยู่อย่างจำกัด ให้สามารถทำงานที่เกินพลังความสามารถที่คนๆ เดียวจะทำตามลำพังได้สำเร็จ นอกจากนั้น การทำงานกลุ่มยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามในทุกด้านและการทำงานกลุ่มนั้นจะดำเนินไปโดยราบรื่น ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับหลายองค์ประกอบ ได้แก่ บทบาทของผู้นำสมาชิก และที่สำคัญ คือกระบวนการทำงานกลุ่ม

การทำงานกลุ่มจึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นมากในสังคมปัจจุบัน ที่ต้องอาศัยการช่วยเหลือพึ่งพากัน เนื่องจากการทำงานใดๆ ก็ตาม จำเป็นต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นเสมอการทำงานของคนไทยมักได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังเช่นการศึกษาของไพศาล ไกรสิทธิ์(2524 : 128)พบว่าคนไทยมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงานในลักษณะดังนี้คือ ไม่มีการวางแผนงาน มีสมรรถภาพในการทำงานคนเดียว ไม่มีสมรรถภาพในการทำงานกลุ่ม ไม่มีวินัยในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมในการทำงานและการประกอบอาชีพของคนไทย โดยคณะกรรมการเฉพาะกิจ (2522 : 22 - 55) ซึ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาสังคม โดยพัฒนาวัฒนธรรมการทำงาน พบว่า คนไทยหลายอาชีพมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อการทำงานกลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรไทยไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มถาวร ผู้มีอาชีพใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรมมักรวมตัวกันโดยยึดตัวบุคคลมากกว่าหลักการ ขาดการกำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติงาน ข้าราชการการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มไม่เป็น มักจะเกี่ยงงอนและเกิดความขัดแย้ง

ความรู้เรื่อง “กลุ่ม” เป็นเรื่องที่มีบทบาทมากในการอยู่ร่วมกัน ดังที่ ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2528 : 1) ได้กล่าวว่า “กลุ่มมีพลังซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์” เพราะกลุ่มเป็นวิทยาการแขนงหนึ่งซึ่งพยายามศึกษาเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อให้ได้ซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคนอันจะเป็นประโยชน์ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการปรับปรุงการทำงานและของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาทุกระดับก็พยายามจะจัดเรื่องการทำงานกลุ่มเข้าไว้ในหลักสูตร สำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาในประเทศไทย หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เกิดผลแก่ผู้เรียน จุดหมายหนึ่งคือ ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (กรมวิชาการ. 2532:1) และสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ลักษณะของสังคมไทย และคนไทยที่พึงประสงค์เป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งใน

ประเทศและต่างประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 แล้วนำมาสังเคราะห์รวม จัดทำเป็นร่างมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติขึ้น เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541 ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 10 ให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีตัวบ่งชี้หนึ่งคือ ให้มีความสามารถทำงานเป็นทีมได้ คือช่วยเหลือผู้อื่นไม่เอาเปรียบให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2541: 12)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้มีบทบาทในการให้ความรู้อบรมสั่งสอนเยาวชน โดยเป็นครูผู้สอนในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้สัมผัสกับครูผู้สอนวิชาอื่นๆ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมดจำนวน 9 คน และสังเกตการทำงานกลุ่มของนักเรียนซึ่งเนื้อหาทุกวิชาส่วนใหญ่ จะเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 60 มีความรู้และความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่เหมาะสม กล่าวคือ ขาดความรู้ในการทำงานกลุ่ม เมื่อครูแบ่งกลุ่มแล้วลงมือทำงานทันที ทำงานไม่เป็นไปตามขั้นตอน ทำให้ผลงานที่ได้ไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาการทำงานกลุ่มของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

วิธีการพัฒนาการทำงานกลุ่มของนักเรียน อาจทำได้หลายวิธี เช่น กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ เทคนิคแม่แบบ บทบาทสมมติ กิจกรรมกลุ่ม กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

นอกจากการพัฒนาการทำงานกลุ่มโดยใช้วิธีดังกล่าวแล้ว กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้พัฒนาการรับรู้ได้ ดังที่ สุภาวดี บุญญวงศ์ (2527:2) ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มคือ การร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่มหรือสมาชิกต่อกลุ่ม หรือ กลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุน ให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีจุดมุ่งหมายให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และประสบผลสำเร็จในการทำงานในครั้งนั้นด้วยซึ่งสอดคล้องกับคมเพชร จัตรศุภกุล (2522:14) ได้กล่าวถึง กิจกรรมกลุ่มว่า เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผน แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าวนี้ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคล ทุกคน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังได้รับข้อเสนอแนะ
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนอแนะ
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทาง ให้ครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนสามารถเลือกใช้กิจกรรมกลุ่มกับการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาการทำงานกลุ่มได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 ที่มีคะแนนในการทำงานกลุ่ม ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 ที่มีคะแนนในการทำงานกลุ่ม ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาจำนวน 20 คน แล้วถามความสมัครใจที่จะเข้าร่วมการพัฒนาการทำงานกลุ่ม มีผู้สมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 18 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 9 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 9 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาการทำงานกลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้
 - 1.1 กิจกรรมกลุ่ม
 - 1.2 การให้ข้อเสนอแนะ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การทำงานกลุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้แก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม ซึ่งกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ประกอบด้วยเทคนิคต่างๆ คือ เกม การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง โดยแต่ละเทคนิคมีรายละเอียดดังนี้

1.1 เกม (Game) เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนาการทำงานกลุ่มโดยผู้วิจัยสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ นักเรียนได้ลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนอกจากนั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

1.2 บทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมานั้น แล้วให้นักเรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติ

ชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

1.3 กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนการแก้ไขปัญหาที่นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้ มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับนักเรียนมากขึ้น

1.4 สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริง นักเรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออก เพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มในแต่ละเทคนิคแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่เรื่องการทำงานกลุ่ม จากนั้นให้นักเรียนในกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ และมีบทบาทในการทำกิจกรรมในฐานะเป็นสมาชิกกลุ่มโดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสร้างบรรยากาศ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้สมาชิกร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมกลุ่มตามหัวข้อที่กำหนดอย่างทั่วถึง แล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอแนวการวิเคราะห์ของกลุ่มตนเอง เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มอย่างกว้างขวาง สามารถวิเคราะห์และรู้จักตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันสรุปและรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกภายในกลุ่มจนเกิดความเข้าใจแล้ว นำมาสรุปเป็นหลักการของตนเองและสามารถนำหลักการนั้นมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาในการทำงานกลุ่มของตนเองให้เพิ่มขึ้นแล้วผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ให้นักเรียนแต่ละคนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองโดยการร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกันและผู้วิจัยประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยสังเกตจากความสนใจ ความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม

วิธีการนี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง การให้ข้อมูลในเรื่องของการทำงานกลุ่ม โดยการแจกเอกสารให้ความรู้ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม ให้นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสาร แล้วสรุปเรื่องที่ศึกษาจากเอกสาร

วิธีการนี้ใช้กับกลุ่มควบคุม

3. การทำงานกลุ่ม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทำงานของนักเรียนในกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการทำงานกลุ่มเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้คือ

3.1 การกำหนดจุดมุ่งหมาย หมายถึง งานที่ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกระทำการเริ่มงานร่วมกันคือ มีการวางจุดมุ่งหมายการทำงานให้ชัดเจนว่าทำไปเพื่ออะไร

3.2 การวางแผนการทำงาน หมายถึง การคิดและการตัดสินใจในปัจจุบันถึงสิ่งที่จะทำในอนาคตว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร ควรทำอะไรก่อนหลัง

3.3 การปฏิบัติงานตามแผน หมายถึง การลงมือทำงานตามแผน และสมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย

3.4 การสรุปและประเมินผลงาน หมายถึง การสรุปและประเมินการทำงานกลุ่มว่าประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.1.1 ความหมายของกลุ่ม ✓
 - 1.1.2 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม ✓
 - 1.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม ✓
 - 1.1.4 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม ✓
 - 1.1.5 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.1.6 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม ✓
 - 1.1.7 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม ✓
 - 1.1.8 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 1.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม
 - 2.1.1 ความหมายของการทำงานกลุ่ม
 - 2.1.2 ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม
 - 2.1.3 ลักษณะและองค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม
 - 2.1.4 ขั้นตอนการทำงานกลุ่ม
 - 2.1.5 ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม
 - 2.2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1.1 ความหมายของกลุ่ม

ทองเรียน อมรรักษ์กุล (2520 : 4) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่มคือ การที่เอากบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมกันอยู่ ก็ถือเป็นกลุ่มได้ถ้าสมาชิกนั้นมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบที่จะกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่นๆ (2521 : 4-6) ที่ได้ร่วมกันได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า

1. กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยที่สุด 2 คน มาประกอบกัน
2. กลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน หมายความว่า ทั้งกลุ่มและบุคคลจะแยกจากกันไม่ได้ จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีปฏิกิริยาตอบโต้กันทั้งทางด้านความคิด กิริยาท่าทาง การกระทำหรือคำพูด
3. มีความสนใจร่วมกันกับเพื่อนสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน
4. มีการปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมาย จึงต้องมีการกำหนดหน้าที่แบ่งความรับผิดชอบ และระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติ

พนม ลิมอารีย์ (2522 : 11) ได้สรุปความหมายของกลุ่มจากผลการศึกษาทางจิตวิทยาสังคม สังคมวิทยาและมนุษยวิทยาว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปทำงานร่วมกันด้วยจุดประสงค์อย่างเดียวกัน และช่วยกันสร้างสรรค์บูรณาการแห่งบุคลิกภาพแต่ละบุคคลยอมรับความเห็นของกันและกัน และมีการควบคุมตนเอง

กัลลี (Gully. 1963 : 62) ได้กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่ร่วมกัน กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิก แต่ละคนด้วย
2. มีผลงานอันเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
3. มีการสื่อสารกันทางวาจา หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมปี (Kemp. 1964 : 24 – 25) กล่าวถึงความหมายของกลุ่มว่า

1. กลุ่มประกอบด้วยคนสองคนขึ้นไปมารวมกันที่ใดที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
2. กลุ่มไม่จำเป็นจะต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะด้วยกัน แต่มีอะไรสักอย่างหนึ่งที่แสดงว่าเป็นพวกเดียวกัน

3. กลุ่มประกอบด้วยบุคคลสองคนขึ้นไปมารวมกันอยู่ที่แห่งใดแห่งหนึ่งร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งใช้และไม่ใช้ภาษา มีผู้นำและสมาชิกหรืออาจจะไม่มีผู้นำก็ได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับ และให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

1.1.2 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรสุภากุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลง

ของกลุ่มโดยส่วนรวม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยวิธีการดังกล่าวนี้ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ศุภาติ บุญญวงค์ (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่ม หรือสมาชิกต่อกลุ่มหรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และประสบผลสำเร็จในการทำงานในครั้งนี้ด้วย

เฮอร์โรลด์ (Herrold. 1952 : 492 – 504) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหา หรือกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

โอห์ลเซน (Ohlsen. 1970 : 6-7) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ 2 แบบคือ

1. กิจกรรมที่ผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิก หรือเป็นผู้นำการอภิปรายเพื่อที่สมาชิกจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยปกติผู้นำกลุ่มชนิดนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพ หรือสังคม และส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านั้นมา อภิปรายเพื่อประโยชน์สำหรับตน เช่น การปฐมนิเทศ การปัจฉินิเทศ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่จัดในชั่วโมงเรียนเป็นต้น ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ ครูจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนให้สมาชิก

2. กิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่างๆ ที่นักเรียนสนใจ หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้ในการทำงานร่วมกันอย่างมีขั้นตอน ส่งเสริมให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ร่วมมือในการทำงานเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เบนเนทท์ (Bennett. 1963 : 8 – 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคมและส่วนตัวจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ การศึกษากลุ่มเรื่องชีวิตการทำงาน และปัญหาของการปรับตัวต่ออาชีพ การได้มีโอกาสศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่ม จะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

2. ก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่สมาชิกของกลุ่มได้มีโอกาสระบายความเครียดทางอารมณ์ ทำให้สมาชิกเข้าใจและได้ข้อคิดในการแก้ปัญหาต่างๆ มากขึ้น รวมทั้งได้มีโอกาสศึกษาปัญหาที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่อ่อนแอผ่อนคลาย และนำมาปรับปรุงบุคลิกภาพและวิถีทางชีวิตของตน นอกจากนี้กลุ่มยังเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนวินิจฉัยปัญหาของตนเองและผู้อื่น

3. ช่วยให้ผู้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการแนะนำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลังและลักษณะต่างๆ ไปของปัญหา

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2530 : 137 – 140) กล่าวถึงความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองอย่างถูกต้อง โดยปกติคนทั่วไปอาจจะคิดว่าตนเองมีความเข้าใจในตนเอง ไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นช่วยชี้แจงว่าตนเองเป็นคนอย่างไร ในทางจิตวิทยาแล้ว มนุษย์ย่อมเข้าใจตนเอง แต่บางด้านอาจจะไม่เข้าใจตนเองได้ดีเท่าที่ควร หรือบางครั้งก็อาจเข้าใจด้วยเหตุนี้กิจกรรมก็อาจช่วยมนุษย์ได้ โดยเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นภาพของตนเองทุก ๆ ด้าน

2. เพื่อสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น มนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีสุข ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความเข้าใจในสมาชิกของกลุ่ม ความเข้าใจในบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของสมาชิกจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆ ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนแล้ว สิ่งที่สำคัญและมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่มคือ ความร่วมมือซึ่งถ้าขาดความร่วมมือที่ดีจะทำให้การทำงานของกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้าง คุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกกลุ่มให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มที่ความเข้าใจตนเอง มีความเข้าใจบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพสังคม และส่วนตัวจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1.1.4 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

เดลิม วราวิทย์ และสมคิด แก้วสนธิ (ประนอม เดชชัย, 2531 : 103 ; อ้างอิงจาก เดลิม วราวิทย์ และสมคิด แก้วสนธิ, 2520 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มลักษณะใด จะมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นรวมกลุ่ม (Forming Stage) เป็นขั้นแรกที่สมาชิกกลุ่มมารวมกัน ถ้ายังไม่รู้จักกันดีพอ ทุกคนจะสงวนท่าทีไม่ค่อยแสดงออกในระยะนี้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องประสานงานให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักและคุ้นเคยกันก่อน เช่น อาจจะมีการแนะนำตัว เป็นต้น

2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (Norming Stage) เมื่อสมาชิกภายในกลุ่มรู้จักกันแล้ว กลุ่มจะเริ่มคิดเป้าหมายของกลุ่ม และภารกิจของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบ ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทร่วมกับผู้เรียน ในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และกิจกรรมที่สมาชิกของกลุ่มจะต้องร่วมกันทำกัน

3. ขั้นระดมความคิด (Storming Stage) เป็นขั้นที่บรรยากาศของการทำงานเริ่มจริงจังมากขึ้น สมาชิกภายในกลุ่มพยายามกำหนดร่างกฎเกณฑ์ และระเบียบของกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้สอนอาจมี 2 บทบาท คือ ปลอบใจให้ผู้เรียนดำเนินการไปโดยลำพัง หรือเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

4. ขั้นกระชับความสัมพันธ์ (Reforming Stage) เป็นขั้นที่กลุ่มรู้จักคุ้นเคยและเข้าใจ บทบาทของตนเองเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินการของกลุ่มเป็นไปด้วยดี

5. ขั้นสลายตัว (Disbanding Stage) เป็นขั้นสุดท้ายเมื่อสมาชิกของกลุ่มได้ร่วมมือกันดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุเป้าหมายแล้ว ภารกิจของกลุ่มเริ่มลดลงไปด้วยทำให้กลุ่มเริ่มสลายตัว ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทในการทบทวนการดำเนินงานของกลุ่มที่ผ่านมาเพื่อทำการสรุปผลและเสนอแนะแนวทางในการนำไปใช้หรือนำไปศึกษาค้นคว้า

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522 : 23 – 24) กล่าวถึง ระยะเวลาพัฒนาของกลุ่มว่า การที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้น กลุ่มจะต้องผ่านระยะต่างๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขันกันและมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง
2. ระยะของความขัดแย้งและความคับข้องใจ
3. ระยะที่กลุ่มมีความสามัคคี
4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

เยาวพา เดชะคุปต์ (2522 : 228 – 231) กล่าวว่า ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มแบ่งเป็น 4 ขั้นดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม (Participation หรือ Involvement Stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มซึ่งเป็นผู้ลงมือปฏิบัติหรือแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างกว้างขวางและเกิดผลดี

2. ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้หลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวางสามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ (Generalization and Application Stage) เมื่อผู้เรียนค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบและแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น สรุปเป็นหลักการของตนเองเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับตนเองได้

4. ขั้นประเมินผล (Evaluation Stage) ผู้เรียนย่อมทราบผลของการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่มได้เป็นอย่างดี โดยผู้เรียนสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเองจากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม

วัฒนา วัชรมาธิวิชัย (2530 : 252 – 253) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ขั้นค้นพบ เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว เขาจะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเอง อันจะนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
3. ขั้นวิเคราะห์ เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่างๆ ทั้งด้านความรู้ และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ให้รวมเป็นจุดเดียวกัน
4. ขั้นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวไปอีกขั้นหนึ่ง คือสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้

จากลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยขั้นการมีส่วนร่วม ขั้นวิเคราะห์ ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ และขั้นประเมินผล ซึ่งลำดับขั้นของการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา มีโอกาสพัฒนาสติ ปัญญา อารมณ์ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น //

1.1.5 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ทศนา แชมมณี (2522 : 201 – 202) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีว่า มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดีโดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนได้ลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนอกจากนั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

พล แสงสว่าง (2538 : 41) กล่าวว่าในการใช้เกมนั้นต้องสอนให้เด็กได้รับรู้ความเข้าใจให้เกิดทักษะเบื้องต้นและให้เกิดผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งควรคำนึงถึงวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1.การจัดพวก ก่อนอื่นผู้สอนต้องรู้ว่าเกมนั้นเล่นได้กี่คน การจัดชั้นเรียนควรจะเป็นแบบใดถึงจะได้ผลดีที่สุด ทั้งนี้ต้องจัดให้เรียบร้อยและรวดเร็วโดยไม่ต้องเสียเวลา

1.2.การอธิบายวิธีเล่น ผู้สอนต้องอธิบายวิธีเล่นของแต่ละเกมด้วยคำพูดที่ชัดเจน ชัดถ้อยชัดคำ กะทัดรัด ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป

1.3.การสาธิตการเล่น เมื่อผู้สอนอธิบายวิธีการเล่นเสร็จแล้ว บางเกมเด็กไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง ผู้สอนจะต้องทำการสาธิตการเล่นให้ทุกคนได้เห็นได้เข้าใจ และการสาธิตนั้นควรกระทำอย่างช้า ๆ หรืออาจสาธิตไปพร้อม ๆ กับคำอธิบายด้วยก็จะเป็นการดี

1.4.การปฏิบัติ เมื่อเด็กเข้าใจวิธีเล่นแล้วก็ให้เด็กเล่นเกมตามที่ได้อธิบายและสาธิตไปแล้ว การให้เล่นหรือปฏิบัตินั้นควรใช้เวลาพอสมควร ไม่น้อยหรือนานเกินไป จะทำให้เบื่อหน่าย การปฏิบัตินั้นครูต้องดูแลให้ทั่วถึงและถูกต้องมากที่สุด

1.5.การสรุปและประเมินผล เน้นให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.บทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมานั้น แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ ทศนา แชมมณี (2519 : 44-47) กล่าวถึงขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติ เตรียมบทไว้พร้อม หรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้ มีลักษณะคล้ายคลึงเป็นขั้นตอนใหญ่ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การแจกแจงและการกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูจะต้องวิเคราะห์ แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่าอะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการ ชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2. การกำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่าย และชัดเจนขึ้นพร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนี้

ความสามารถช่วยให้ผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน

1.การอ่านเครื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

2.การเลือกตัวผู้แสดง อาจจะเป็นไปได้ 2 ลักษณะ คือ อาจจะเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และลักษณะตรงกันข้ามกับบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจถึงบทบาทของบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเลือกตัวผู้แสดงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

3.การจัดฉากแสดง เป็นการ จัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง การจัดฉากอาจแบ่งออกเป็นลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะตัวเดียว ไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

4.การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกต และวิเคราะห์เหตุการณ์ การเตรียมผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์เป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5.การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้น ครูจึงควรต้องช่วยจัดความตื่นเต้น ประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกได้ด้วยวิธีต่าง ๆ

6.การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้วผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากนี้กรณีผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

7.การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้เวลาพอสมควรแล้ว ครูควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้แสดงเยินเย้อไป จะทำให้เสียเวลา และผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบททำได้ในกรณีดังนี้

7.1 เมื่อการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอ

7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร

7.3 การแสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ

7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์การแสดง การวิเคราะห์การแสดงจะเป็นไปในรูปแบบใดนั้น มักจะขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการแสดงได้เปิดเผยความรู้สึกและเสนอความเป็นมาก่อนแล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่บทแสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือการ ฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบโดยอาจใช้วิธีตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ หรือถ้าหากแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมได้ เพื่อดูผลอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น ครูสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่า สิ่งที่ยุ่เรียนนี้เกี่ยวกับความเป็นจริงจะทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้

3.กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนการแก้ไขปัญหา นั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับมาอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้ มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 85-86) กล่าวถึงการนำกรณีตัวอย่างไปใช้ ครูจะต้องสามารถเตรียมกระบวนการและลำดับขั้น ดังนี้

1.ศึกษาแยกแยะหัวข้อคุณธรรมที่ต้องสอน เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง การตั้งความคิดรวบยอด การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณธรรมที่ต้องการเน้นและสอน

2.คัดเลือกข่าว เรื่องราว ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับคุณธรรมที่ต้องการสอน ปรับให้เข้ากับวัย ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน

3.กำหนดขั้นตอนและรายละเอียดของการนำไปใช้ จุดมุ่งหมาย ลำดับขั้นของการแสดงออก จำนวนกลุ่มและนักเรียนในแต่ละกลุ่ม สถานที่ เวลาที่ใช้ สื่อการสอนประกอบบทบาทของนักเรียน ประเด็นที่ใช้ในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างข้อมูลเพิ่มเติมปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ แนวทางและวิธีการแก้ไข

4.การนำไปใช้ในชั้นเรียน ครูจะเริ่มนำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของงานที่จะเรียนรู้ การกำหนดขอบเขตเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ปัญหาทางคุณธรรมที่เกิดขึ้น การเตรียมห้องเรียน และบรรยากาศให้เหมาะสมกับกรณีตัวอย่าง การอภิปราย การแบ่งกลุ่ม ข้อตกลงที่ใช้ หลังจากนั้นกรณีตัวอย่างจะเป็นกิจกรรมการสอนที่สำคัญที่สุด นักเรียนจะศึกษากรณีตัวอย่างด้วยตนเองมีการอภิปรายกลุ่มย่อย เสนอความคิดเห็น การซักถาม การเพิ่มเติมข้อมูลตัวอย่างต่าง ๆ และสุดท้าย คือการตอบปัญหาหรือประเด็นพร้อมกับเหตุผลท้ายกรณีตัวอย่างที่กำหนดให้

4.สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริง ผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออก เพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

สมพงษ์ จิตระดับ (2522 : 15-21) กล่าวถึง ขั้นตอนในการนำสถานการณ์จำลองไปใช้ในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1.ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นที่เริ่มนำเข้าสู่บทเรียน โดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้เรียน การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ บอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้ และนำรูปแบบของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น ประสบการณ์ ข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ บทบาทของผู้เรียนบางคน เป็นต้น

2.ขั้นดำเนินกิจกรรม ในขั้นนี้ผู้เรียนจะปฏิบัติตามกิจกรรมที่ระบุไว้ตามบทบาทที่ได้รับ

3.ขั้นวิเคราะห์และประเมินผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ครูควรนำให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์กติกา การเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาร่วมกัน

4.ขั้นสรุป เน้นให้ผู้เรียนเปรียบเทียบเนื้อหาของสิ่งที่เรียนรู้กับชีวิตจริง การประยุกต์ เชื่อมโยงเหตุการณ์จริงกับสถานการณ์จำลองให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

5.ละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนจะต้องพยายามแสดงให้สมกับบทบาทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้นๆ วิธีการนี้จะเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ ทำให้เข้าใจในความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบในการเรียนร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6.กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมานาน อาจเป็นเพราะเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

จากกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าเทคนิคที่ใช้ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง กิจกรรมกลุ่ม ละคร และกลุ่มย่อย ซึ่งแต่ละเทคนิคก็มีข้อดีที่แตกต่างกัน จึงควรเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่ต้องการ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคเกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และกรณีตัวอย่าง มาใช้ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม

1.1.6 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร จัตรศุภกุล (2530 : 15 -19) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มว่านอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านอื่นๆ อีกได้แก่

1. คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Values) กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการให้กับบุคคลในกลุ่มเป็นอย่างดี กิจกรรมแต่ละประเภทสนองความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกันไป คุณค่าด้านพัฒนาการที่เกิดขึ้นมีดังนี้

1.1 การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการยอมรับจากหมู่คณะ

1.2 การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเขาจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตัวในสังคม และขณะเดียวกันเขาก็จะเรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ด้วย

1.3 การพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม ในการดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบัน บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีการเคารพบุคคลอื่นจึงจะทำให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

ได้ ถ้าหากไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว จะทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้กับสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ในขณะที่บุคคลมีความซาบซึ้งในกิจกรรมต่างๆ เขาอาจจะพัฒนาความสนใจที่แน่นอน เมื่อมีการปฏิบัติในกลุ่ม บุคคลจะได้ทำงานบางอย่าง ซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลที่มาจากครอบครัวต่างกันได้เรียนรู้เรื่องของสังคม สามารถแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสม นั้นหมายความว่ามีความเข้าใจในเรื่องปกติวิสัยของสังคม (Social Norm) ดีขึ้น

1.4 คุณค่าด้านอาชีพ กิจกรรมกลุ่มบางประเภทไม่ใช่จะให้ข้อสังเกตทางอาชีพเท่านั้น แต่จะให้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพต่างๆ เช่น ดนตรี ศิลป หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคลจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต กล่าวคือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประสบการณ์และอาชีพ ถ้าหากความสัมพันธ์นั้นเป็นไปได้อย่างดีย่อมแสดงให้เห็นว่ามีโอกาสจะประกอบอาชีพได้ดี ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน มีคุณค่าต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

1.5 ความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ ในขณะที่นักเรียนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มนั้น อาจจะได้รับความรู้และทักษะบางประการ ตัวอย่างเช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม กฎระเบียบในการทำงานเป็นหมู่คณะ การประสานงาน เป็นต้น กลุ่มความสนใจที่นักเรียนเป็นสมาชิก อาจจะเป็นด้านการละคร การเขียน การกีฬา การถ่ายรูป ก็ย่อมจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะเฉพาะอย่างดีขึ้น สรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เข้ากลุ่มย่อยจะได้รับโอกาสอันดีมีประโยชน์ต่อตนเองมากกว่านักเรียนที่ไม่เข้า

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่ม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้ได้รับความเข้าใจอย่างดีในตัวสมาชิก

3. คุณค่าในด้านการบำบัด (Rheraputic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีค่าต่อการบำบัดได้เป็นอย่างดีในโรงพยาบาลคลินิก จะนำวิธีการกลุ่มไปใช้ในการรักษาคนไข้ โดยการทำการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม สำหรับโรงเรียน ผู้ บรมมีปัญหาคล้ายคลึงกัน อาจได้รับความช่วยเหลือ โดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อย ก็จะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียน (Values To The School And Community) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถมีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

จากคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าในการสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล ช่วยสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม ช่วยพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม ช่วยสร้างความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ มีคุณค่าในด้านการวินิจฉัย ด้านการบำบัด และมีคุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน

1.1.7 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2517 : 34) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนประสบผลดีว่า ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 5 - 15 คน ซึ่งสอดคล้องกับ จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่นๆ (2521 : 5) ที่กล่าวว่าในวงการศึกษา นักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะสามารถเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้จะได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

คมเพชร จิตรสุภกุล (2530 : 26) กล่าวถึงขนาดของกลุ่มว่าอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกัน จะทำให้กระบวนการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินความจำเป็น สมาชิกจะต้องทำงานซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับ ผิดชอบทั้งหมด ในขณะที่คนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มียานพาหนะ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนมีอยู่ ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน ขนาดของกลุ่มจะใหญ่เท่าใดขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

อ็อตตาเวย์ (Ottaway. 1966:7) กล่าวว่ากลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึงกัน ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้แบบแผนพฤติกรรมผิดไป จากเดิม ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิก 9-10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

ชอร์ (Shaw. 1971 : 4) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มแตกต่างออกไปว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีสมาชิก 30 คน ขึ้นไปจะจัดเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ และถึงแม้ว่ากลุ่มที่มีสมาชิก 30 คน ก็อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญแต่องค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มมากกว่า

จากที่กล่าวมาในข้างต้นพอสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มควรมีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึง เห็นความสัมพันธ์ของสมาชิกได้อย่างใกล้ชิด และช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดี

1.1.8 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม

รอตเซอร์ (ซูชัย สมิตีไกร. 2527 : 18-19 อ้างอิงมาจาก Trotzer. 1977) ได้ให้ความเห็นว่าเกี่ยวกับกำหนดเวลาและความถี่ของการเข้ากลุ่มไว้ว่า หากจัดทำกับสถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น โรงเรียนส่วนมากจะจัดเวลาเป็นคาบ คาบละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่า ควรจะใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม และธรรมชาติของกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควรเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ได้ดียิ่ง

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973 : 105) กล่าวว่าทำให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อย อาจจัดเป็นสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้ากลุ่มต้องคำนึงถึงวัยของสมาชิกด้วย

จากข้อความที่กล่าวมาในข้างต้นพอสรุปได้ว่า เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและวัยของสมาชิกในกลุ่ม จำนวนครั้ง ในการเข้ากลุ่มควรจะไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง และควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สาลี จบศรี (2531 : 48) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบ ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิวดรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี จำนวน 16 คน โดย

กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มและกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จริยา วิไลวรรณ (2532 : 94) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยการให้ข้อเสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาริสา เครื่องพนัส (2536 : 36) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายจำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จักรวาล ภูวนันท์ (2537 : 72) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 24 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวิทย์ ดวงเวียง (2538 : 54) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดในสถานพักฟื้นประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ติดยาเสพติดที่เลิกยาแล้ว อยู่ในระยะพักฟื้น จำนวน 24 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยการให้ข้อเสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีการปรับตัวกับครอบครัวดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

สแปรงเคอร์ (นิภา วิจิตรศิริ. 2525 : 35 ; อ้างอิงจาก Spranger. 1973 : 13) ได้ศึกษาการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการสอนวิชาภาษาต่างประเทศที่มหาวิทยาลัย Fujen ประเทศไต้หวัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 2 ที่เรียนภาษาเยอรมัน ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ

เบิร์คเฮาเซอร์ (Birkhauser. 1985 : 103) ได้ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อ อัตมโนทัศน์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนเกรด 3 , 4 , 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนร่วมในชั้นเรียนตามปกติ และนักเรียนจำนวน 75 คน ซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เดวิส (Davis. 1988 : 2263) ได้ศึกษาผลการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนเกรด-7 จำนวน 104 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

จากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคคลในด้านต่างๆ และยังสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการทำงานกลุ่มได้อีกด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม

2.1.1 ความหมายของการทำงานกลุ่ม

การทำงานเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกระดับ การทำงานเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และต่อผู้อื่นในสังคมที่อยู่ร่วมกันในการทำงานนั้นมี 2 ลักษณะ คือ การทำงานคนเดียวกับการทำงานหลายคนหรือการทำงานเป็นกลุ่ม (สุวกิจ ศรีปัดดา, 2528 : 32 - 33) ในสภาพสังคมปัจจุบันงานบางอย่าง ถ้าทำงานคนเดียวมักจะได้น้อย เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของกำลังกาย กำลังสติปัญญา กำลังทรัพย์ จึงทำให้การทำงานกลุ่มมีบทบาทมากขึ้น จากความสำคัญของการทำงานกลุ่มดังกล่าว ทำให้มีการศึกษาและให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่มดังนี้

บอร์แมน (สุวกิจ ศรีปัดดา, 2528 : 33 ; อ้างอิงมาจาก Borman, 1972) อธิบายความหมายของการทำงานกลุ่มว่าเป็นการทำงานร่วมกันของคนประมาณ 2 คน หรือมากกว่านั้น มาทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ในระยะเวลาสั้นหรือยาวนานก็ได้แล้วแต่จุดมุ่งหมายและลักษณะของงานที่ทำ

บัททอน (Button, 1974 : 1 - 2) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ย่อมต้องสื่อสารและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งหมายถึง เราต้องอยู่ในสังคม ด้วยเหตุนี้การทำงานกลุ่มจึงต้องจัดขึ้นมา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ผู้ที่เข้าร่วมทำงานกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยเหลือแต่ละคน เพื่อให้งานของกลุ่มไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

บุญทัน ดอกไธสง (2525 : 14) กล่าวถึงลักษณะการทำงานกลุ่ม หรือการทำงานร่วมกันว่า หมายถึง การเปิดใจทำจิตใจให้เป็นกันเอง โดยกำหนดจุดมุ่งหมายรวมจุดมุ่งหมายรองแล้วปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดร่วมกัน

นิพนธ์ จิตต์ภักดี (2528 : 3) ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลหลายคนมาทำงานด้วยกัน เพื่อให้บรรลุผลอย่างเดียวกัน ทุกคนในกลุ่มจึงมีใจตรงกันทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ทิศนา แคมมณี (2528 : 343) กล่าวถึงการทำงานกลุ่มว่า หมายถึง การที่กลุ่มบุคคล เข้ามาร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และทุกคนในกลุ่มมีบทบาทในการช่วยดำเนินงานของกลุ่ม มีการติดต่อ สื่อสาร และประสานงานกันเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

ทิพย์วัลย์ สมแดง (2528 : 8) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มว่าหมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในขณะที่ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้งานนั้นบรรลุตามความมุ่งหมายของการทำงาน ซึ่งครอบคลุมกระบวนการทำงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้ การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อทำงาน การตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน การวางแผนการทำงาน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติงาน การสรุป และประเมินผล

วรัญญา ชีรธรรมากร (2528 : 10) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มว่า หมายถึง การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานร่วมกันของบุคคลต่างๆ ในกลุ่มในด้านต่อไปนี้ การกำหนดจุดมุ่งหมาย

และเป้าหมายของกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกขณะทำงานกลุ่ม ความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม การดำเนินการแก้ปัญหาของกลุ่ม ลักษณะผู้นำภายในกลุ่ม การตัดสินใจของกลุ่ม การไว้วางใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในกลุ่ม

เบญจวรรณ ศรีสุริยกานนท์ (2534 : 6) ได้ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มว่า การกระทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ขั้นตอนการทำงานกลุ่มมีทั้งสิ้น 6 ขั้นตอนดังนี้

- 1) การกำหนดข้อตกลงในการทำงาน หมายถึง การหาแนวทางในการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ การกำหนดบทบาทของบุคคลในกลุ่ม การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน การร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ไม่แข่งขันกัน
- 2) การวางแผนการทำงาน หมายถึง การคิดหรือตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไรจะทำอย่างไร และมีขั้นตอนอย่างไร
- 3) การแบ่งงานและการทำงานตามแผน หมายถึง การรู้จักมอบหมายงานให้แก่สมาชิกตามความถนัดและความสามารถอย่างทั่วถึง และทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- 4) การแก้ปัญหาในการทำงาน หมายถึง การจัดข้อสงสัยให้หมดไป ได้แก่ การทำความเข้าใจ การดำเนินการแก้ไขให้เรียบร้อยโดยเลือกวิธีที่เหมาะสม
- 5) การเสนอผลงาน หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานให้เป็นที่ทราบ ได้แก่ การใช้วิธีการรายงานผลเพื่อสร้างความสนใจ
- 6) การสรุปและการประเมินผล หมายถึง การรับข้อมูลป้อนกลับ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการทำงานกลุ่ม

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า การทำงานกลุ่มเป็นการกระทำกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และเพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จำเป็นต้องมีวิธีดำเนินงานของการทำงานกลุ่มที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งถือเป็นที่ดี จึงกล่าวได้ว่าการทำงานกลุ่ม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งครอบคลุมกระบวนการทำงานดังนี้ การกำหนดบทบาทของสมาชิก การกำหนดจุดมุ่งหมายการทำงาน การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติตามแผนงาน การเสนอผลงานการสรุปและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

2.1.2 ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม

ทฤษฎีการทำงานกลุ่มเป็นทฤษฎีที่มุ่งเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความพยายามสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกกลุ่มได้รับแรงจูงใจในระดับสูงที่สุด ที่จะเป็นไปได้เพื่อให้บุคคลสามารถที่จะทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยมีทฤษฎีที่น่าสนใจดังนี้

1) ทฤษฎีการทำงานร่วมกัน

โฮแมน (สมยศ นาวิการ. 2523 : 234 ; อ้างอิงจาก Homans. N.d.) ผู้พัฒนาทฤษฎี ได้อธิบายหลักการสำคัญของทฤษฎีว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 3 อย่างคือ กิจกรรม การกระทำร่วมกันและความรู้สึก ซึ่งองค์ประกอบ ทั้งสามอย่างจะเกี่ยวพันโดยตรงระหว่างกัน กล่าวคือ ถ้าหากว่าบุคคลยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากเท่าใดการกระทำร่วมกัน และความรู้สึกของพวกเขาก็จะมีมากขึ้นด้วย บุคคลต่าง ๆ ภายในกลุ่มเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นไม่เพียงแต่อยู่ใกล้ชิดกันเท่านั้น แต่พวกเขาก็จะต้องทำการตัดสินใจติดต่อสื่อสารสนับสุนน ประสานงานและประสบความสำเร็จในเป้าหมายอีกด้วย สมาชิกภายในกลุ่มหรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับลักษณะดังกล่าวนี้มีแนวโน้มจะรวมกันเป็นกลุ่มที่มีพลังสูง

2) ทฤษฎีตาข่ายการปฏิบัติงาน (Grid of Work Theory)

เบลค และมูตัน (โสภณ ปาพจน์. 2521 : 199 ; อ้างอิงจาก Blake and Mouton. 1964) ผู้พัฒนาแนวความคิดของทฤษฎีนี้ได้อธิบายหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้ มีความเชื่อว่า บุคคลต้องการจะทำงานให้ได้ผลและต้องมีส่วนร่วมในงานที่เขารับผิดชอบทฤษฎีนี้มีความเชื่อฝังใจว่าผลงานย่อมเกิดจากการสนธิ (interaction) หรือการประสมประสาน ความต้องการขององค์การและของคนเข้าด้วยกัน กล่าวโดยสรุปแล้วทฤษฎีเชื่อว่าการทำงานโดยกลุ่มนั้นจะต้องให้ได้ทั้งผลงานและความร่วมมือของผู้ทำงานประกอบด้วย

3) ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม (Group Process Theory)

กระบวนการกลุ่มเป็นเรื่องของการทำงานร่วมกันของกลุ่มคน ทฤษฎีด้านนี้มุ่งศึกษาเพื่อหาความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของคนอันจะเป็นประโยชน์ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และปรับปรุงการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื้อหาของทฤษฎีนี้จึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ดังนี้

3.1 ทฤษฎีว่าด้วยบุคลิกลักษณะของกลุ่ม

แคทเทลล์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 294 ; อ้างอิงมาจาก Cattell. 1971) เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีโดยอาศัยหลักการจากทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement) คือกฎแห่งผล (Law of Effect) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของกลุ่มทฤษฎีนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ มิติของกลุ่มและพลวัตของบุคลิกลักษณะรวมของกลุ่ม

3.1.1) มิติต่างๆ ของกลุ่ม (Dimensions of Group)

3.1.1.1) ลักษณะของประชากร หรือสมาชิกของกลุ่ม (Population Traits) คือ ลักษณะต่างๆ ของแต่ละบุคคลที่มารวมกันเข้าเป็นกลุ่ม

3.1.1.2) ลักษณะบุคลิกลักษณะของกลุ่ม (Symtality Traits) คือพลังหรือผลที่กลุ่มสามารถบันดาลให้เกิดขึ้น ซึ่งพลังนั้นอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มอื่นๆ หรือต่อสิ่งที่อยู่รอบข้างกลุ่มก็ได้ บุคลิกลักษณะของกลุ่มเป็นอย่างไรได้จากพฤติกรรมที่กลุ่มแสดงออกไป และอาจคลุ้มไปถึงวิธีการตัดสินใจของกลุ่มอีกด้วย

3.1.1.3) ลักษณะของโครงสร้างภายใน (Characteristice of Internal Structure) คือสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น บทบาทของสมาชิกแต่ละคน ตำแหน่งที่สมาชิกแต่ละคนมีอยู่ กลุ่มย่อยในกลุ่มใหญ่และการสื่อสารภายในกลุ่ม เป็นต้น

3.1.2) พลวัตของบุคลิกลักษณะรวมของกลุ่ม (Dynamics of Suntality) หมายถึง การแสดงกิจกรรมหรือความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง การกระทำของสมาชิกจะมีลักษณะ 2 ประการ คือ

3.1.2.1) ลักษณะที่ทำให้กลุ่มรวมกันได้ หมายถึงลักษณะของความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมของสมาชิกแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกเป็นไปอย่างราบรื่นและก่อให้เกิดความสามัคคี ความร่วมแรงร่วมใจกัน (Cohesion) ซึ่งจะทำให้การรวมกลุ่มไม่มีการแตกแยกหรือการถอนตัวออกจากกลุ่ม

3.1.2.2) ลักษณะที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ หมายถึง กิจกรรมที่สมาชิกกระทำเพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้

3.2 ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (Group Achievement Theory)

สต็อคดิลล์ (กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์, 2527 : 296 ; อ้างอิงมาจาก Stogdill, 1948) ผู้เริ่มต้นแนวคิดของทฤษฎีนี้ขึ้นเพื่ออธิบายถึงผลผลิตหรือสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มโดยอธิบายว่าองค์ประกอบของการทำงานกลุ่มมี 3 อย่าง คือ สิ่งที่สมาชิกป้อนใส่เข้าไป (Member inputs) ตัวแปรแทรกซ้อน (Mediating Variable) ผลของกลุ่ม (Group output) โดยมีการอธิบายในรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

3.2.1) สิ่งที่สมาชิกป้อนใส่เข้าไป (Member inputs) หมายถึง การแสดงออก ปฏิสัมพันธ์ และการคาดหวังผล ซึ่งถือว่าเป็นการลงทุนของสมาชิก เพื่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม การแสดงออก หมายถึง การโต้ตอบหรือการตอบสนองของสมาชิก เช่น การตัดสินใจการเตรียม การสื่อสาร การร่วมมือร่วมใจในการทำงาน เป็นต้น ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง ปฏิกริยาหรือการแสดงออกต่อกันในระหว่างสมาชิก ส่วนความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ประกอบกันเข้าเพื่อช่วยเสริมแรงให้สมาชิกคาดหวังความพอใจที่จะได้รับการรวมกลุ่ม เช่น จุดมุ่งหมายของกลุ่ม การแสดงบทบาทต่างๆ ความมั่นคงของกลุ่ม

3.2.2) ตัวแปรสื่อ (Mediating Variable) หมายถึง ปัจจัยทางด้านโครงสร้างของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ

3.2.2.1) โครงสร้างอย่างเป็นทางการ คือ สิ่งที่คาดหวังจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก เช่น การกำหนดตำแหน่งให้แก่สมาชิกแต่ละคน ให้มีสถานภาพและหน้าที่ตามที่ควรจะเป็นเพื่อให้สมาชิกกระทำ และมีปฏิกริยาตามที่คาดหวังไว้ และทำให้ผลการทำงานเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

3.2.2.2) โครงสร้างเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิก คือ โครงสร้างของกลุ่มที่เชื่อว่าจะมีอยู่ภายในตัวสมาชิกแต่ละคน บทบาทที่กล่าวถึงนี้ คือ ความรับผิดชอบ และอำนาจในการทำตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3.2.3) ผลของกลุ่ม (Group output) หมายถึง ผลที่ได้รับจากการลงทุนของสมาชิกจากการแสดงออก การมีปฏิสัมพันธ์ และการคาดหวังผลโดยผ่านทางโครงสร้าง และการกระทำของกลุ่มที่กำหนดขึ้นผลของกลุ่มที่ได้รับนี้มี 3 ประการ คือ

3.2.3.1) ผลของการทำงาน ซึ่งเกิดจากความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายและการกระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว

3.2.3.2) จริยธรรมของกลุ่ม คือ ขอบเขตความเป็นอิสระในการทำงาน หรือการแสดงพฤติกรรมที่จะให้บรรลุเป้าหมาย ถ้ากลุ่มมีกำหนดโครงสร้างและปฏิบัติตามโครงสร้างนั้น จริยธรรมของกลุ่มทราบเกี่ยวกับผลที่ได้รับ

3.2.3.3) ความสามัคคีหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม หมายถึง การรักษาระดับการกระทำและโครงสร้างของกลุ่มไว้ในสภาพที่ต้องการซึ่งจะปรากฏเป็นความพอใจของกลุ่มหรือการสนองความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม

3.3 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่ม (Exchange Theory)

ธิโบท์ และแคลลีย์ (ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ 2522 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Thibaut and Kelley, n.d.) ผู้พัฒนาแนวคิดของทฤษฎีนี้พยายามจะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและกระบวนการของกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม แนวความคิดจากทฤษฎีนี้จะเป็นพื้นฐานของการทำหน้าที่ในกลุ่มได้อย่างดี แนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือ

3.3.1) ในการรวมกลุ่มจะมีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกนี้จะเกิดจากการที่สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในรูปแบบต่างๆ เช่น การสื่อ

สารหรือการแสดงพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งแสดงต่ออีกคนหนึ่ง และจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย การแสดงพฤติกรรมนี้จะเป็นการแสดงออกทางด้านการกระทำหรือคำพูดก็ได้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ พฤติกรรมที่แสดงออกภายในกลุ่มนี้จะต้องเป็นพฤติกรรมที่ได้รับการเลือกสรรชัดเจน หรือพิจารณาแล้วว่าจะแสดงกับใคร อย่างไรบ้างแนวคิดนี้สรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

- 3.3.1.1) สมาชิกมีความสัมพันธ์กัน (Interpersonal Relationship)
- 3.3.1.2) สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction)
- 3.3.1.3) การแสดงปฏิสัมพันธ์เป็นการแสดงพฤติกรรมในรูปต่างๆ
- 3.3.1.4) พฤติกรรมที่แสดงออกภายในกลุ่ม จะเป็นพฤติกรรมที่เลือกสรร

แล้ว

3.3.2) การเลือกพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะก่อให้เกิดผลของกลุ่มขึ้น ซึ่งอาจประกอบด้วย รางวัลจากการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น ความสบายใจ ความสนุกสนาน ความอึดอ้อมใจ ความพอใจ และการเห็นคุณค่าของการพยายามกระทำพฤติกรรมนั้นให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

3.4 ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (FIRO : Fundamental Interpersonal Relations Orientation)

ชูลทซ์ (ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ 2522 : 16 -18 ; อ้างอิงมาจาก Sxhultz. n.d.) ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีนี้โดยมีการพิจารณาถึงพฤติกรรมระหว่างสมาชิกที่พยายามปรับตัวเข้าหากัน โดยเชื่อว่าคนทุกคนจะมีลักษณะเฉพาะในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น โดยอธิบายว่าความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมี 3 ลักษณะ คือ

3.4.1) ความต้องการเชื่อมโยงกับผู้อื่น (Inclusion) ได้แก่ ความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีส่วนเป็นพวกกับคนอื่นเป็นคนที่อยู่ในพวกนั้นด้วย (Togetherness) ซึ่งบุคคลพยายามจะแสดงออกเพื่อให้เกิดชื่อเสียง (Prominence) การเป็นที่ยอมรับ (Recognition) และความมีเกียรติ (Prestige) เป็นต้น

3.4.2) ความต้องการในการควบคุม (Control) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลตัดสินใจเพื่อจะมีอิทธิพล (Authority) มีอำนาจหรือความต้องการที่จะควบคุมผู้อื่น ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในลักษณะคือการควบคุมผู้อื่นหรือการถูกผู้อื่นควบคุม

3.4.3) ความต้องการเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น (Affection) หมายถึง ความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองคน เช่นความรัก ความเป็นมิตร การช่วยเหลือ การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน

เมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กัน แต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมและความต้องการเฉพาะตน ซึ่งพัฒนามาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในวัยเด็ก ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มอาจเป็นไปในลักษณะที่เข้ากันได้ หรือเข้ากันไม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่สัมพันธ์กันและลักษณะในการแสดงความสัมพันธ์กันเป็นสำคัญ

2.1.3 ลักษณะและองค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม

ทิตนา แชมมณี (2528 : 343- 344) กล่าวถึงลักษณะของการทำงานกลุ่มว่าประกอบไปด้วย

1) การมีเป้าหมายร่วมกัน กล่าวคือ บุคคลที่มาวมกันนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการมารวมกลุ่มกัน คือจะต้องมีการรับรู้และเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันว่าจะทำอะไรให้เป็นผลสำเร็จ

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กล่าวคือ บุคคลที่มาร่วมกลุ่มจำเป็นต้องมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

3) การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลร่วมกลุ่มนั้นจะต้องมีการสื่อความหมายต่อกันเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

4) การร่วมมือประสานงานกันในกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลในกลุ่มจำเป็นต้องมีการประสานงานกันเพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ

5) การมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ การจัดสรรผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานร่วมกัน

การทำงานกลุ่มโดยขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่กล่าวมาข้างต้น ถือได้ว่าการรวมกลุ่มนั้นไม่ใช่การรวมกลุ่มในลักษณะของการทำงานกลุ่ม แต่เป็นการรวมกลุ่มในลักษณะธรรมดา นอกจากนี้การทำงานกลุ่มจะดำเนินไปได้ด้วยดีได้นั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบหลายประการดังนี้ ไฮเบลล์ และวีเวอร์ (ทิสนา แชมมณี. 2528 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Hybels and Weaver. n.d.) กล่าวไว้ว่า การทำงานกลุ่มควรประกอบด้วย ผู้นำ

สมาชิก ลักษณะกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม

ผู้นำกลุ่ม คือ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มให้สามารถทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือความต้องการของกลุ่มได้ ผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้งานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ โดยทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมความต้องการของสมาชิก เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผน การทำงาน ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม การทำงานกลุ่มจะประสบผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ หากกลุ่มใดมีผู้นำดีกลุ่มนั้นย่อมประสบความสำเร็จมาก บทบาทและความสามารถของผู้นำในการทำให้งานของกลุ่มมีประสิทธิภาพมีดังต่อไปนี้ (วัชร ทรัพย์มี. 2519 : 22 ; ทิสนา แชมมณี. 2528 : 8 – 9)

1) เป็นผู้มีความรู้ สติปัญญาดี มีความสามารถในการทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ปัญหาได้ มีความสามารถในการภาษาสื่อความหมาย

2) มีวุฒิภาวะและสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี

3) มีแรงจูงใจภายในสูง คือเป็นผู้รู้จักตนเอง มีความรับผิดชอบสูง และเป็นผู้มีความสำเร็จ

4) เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการมีมนุษยสัมพันธ์ ต้องเข้าใจและเคารพสมาชิกในกลุ่ม รู้จักความพอดีในการทำงาน รู้และเข้าใจเพื่อนสมาชิก

5) ช่วยให้งานดำเนินไปได้ด้วยดี

6) สามารถดึงความรู้และประสบการณ์จากสมาชิกแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานของกลุ่ม ให้สมาชิกแต่ละคนได้ทำงานที่ตนมีความถนัด และมีความสามารถและช่วยให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น

7) ช่วยสรุปการตัดสินใจ

8) ช่วยกระตุ้นให้งานรุดหน้าโดยไม่เสียเวลา

9) ประเมินผลงานของกลุ่มโดยสม่ำเสมอ

สมาชิก คือ ผู้ร่วมอยู่ในกลุ่มให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยดี ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของกลุ่ม เมื่องทอง แชมมณี (2522 : 152 – 153) และทิสนา แชมมณี (2528 : 365) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของสมาชิกกลุ่มไว้ดังนี้

1) สมาชิกยึดมั่นในอุดมการณ์ของกลุ่ม โดยปฏิบัติหน้าที่ของตนเองจนสุดความสามารถ

2) สมาชิกมีความภักดีต่อกลุ่ม ซึ่งแสดงออกโดยสมาชิกมีความซื่อตรงต่อกัน

- 3) สมาชิกยอมรับจุดมุ่งหมายของกลุ่มที่ได้ช่วยกันกำหนดขึ้น
- 4) สมาชิกพยายามปรับค่านิยมและจุดมุ่งหมายให้กลมกลืนกัน
- 5) สมาชิกมีความไว้วางใจกัน
- 6) สมาชิกมีความสามารถที่จะทำงานเป็นกลุ่ม โดยสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือผู้ตาม รับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มที่ดี
- 7) สมาชิกเชื่อในความสามารถของเพื่อน
- 8) สมาชิกพร้อมที่จะช่วยเหลือกันเสมอ
- 9) สมาชิกพยายามให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่กลุ่มโดยเฉพาะข้อมูลที่สำคัญ
- 10) สมาชิกมีความมั่นใจในการตัดสินใจด้วยตัวเอง
- 11) สมาชิกมีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ เป็นผู้มีความกว้างยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติของกลุ่ม

12) สมาชิกต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป ต้องเป็นผู้รู้จักสถานประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมเข้าด้วยกัน มิใช่ทำเพื่อประโยชน์ของตนแต่เพียงฝ่ายเดียว

บทบาทของสมาชิกกลุ่มในระหว่างการทำงานกลุ่มถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำงานกลุ่ม (วัลลภ ชัยพิพัฒน์, 2523 : 22 – 24) โดยเฉพาะบทบาทที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและงานของกลุ่ม ได้บทบาทที่มุ่งให้งานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ (Group task roles) และบทบาทที่มุ่งเสริมสร้างให้กลุ่มสามารถดำเนินการต่อไปได้ (Group building and maintenance roles) ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของสมาชิกในกลุ่มที่ เยาวพา เดชะคุปต์ และทิศนา แคมมณี (2522 : 124 – 126) ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มที่ประสบความสำเร็จ คือ กลุ่มที่สมาชิกสามารถอยู่รวมกันเป็นเวลานานๆ เพื่อทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเป็นกลุ่มที่สมาชิกแสดงบทบาทเกี่ยวกับการทำงาน (Take Function) และบทบาทในการรวมกลุ่ม (Maintenance Function) ได้ดีทั้งสองอย่าง ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมในการแสดงบทบาทต่างๆ ดังนี้

- 1) ผู้ริเริ่ม ผู้มีส่วนร่วม เป็นผู้เสนอความคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการพิจารณาปัญหาหรือจุดมุ่งหมายของกลุ่ม
- 2) ผู้แสวงหาข้อมูลหรือความคิดเห็นเป็นผู้ถามคำถามเพื่อความกระจ่าง หรือเพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาของกลุ่ม
- 3) ผู้ให้ข้อมูลหรือข้อมูลหรือข้อคิดเห็น เป็นผู้ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือข้อสรุปต่างๆ
- 4) ผู้ชี้แจงแสดงเหตุผล เป็นผู้ให้รายละเอียดต่างๆ โดยการให้ตัวอย่างหรือให้ความหมาย
- 5) ผู้บอกกล่าว ผู้สรุป ผู้ประเมินผล เป็นผู้คอยบอกให้ทราบว่า กลุ่มทำงานไปถึงไหน โดยสรุปสิ่งที่ได้ทำไปแล้ว พยายามประเมินความก้าวหน้าของกลุ่ม ถ้ามองถึงความเคลื่อนไหวของกลุ่ม การปฏิบัติงาน เหตุผลข้อเท็จจริง
- 6) ผู้กำหนดมาตรฐาน เป็นผู้กำหนดมาตรฐานที่กลุ่มพยายามจะก้าวไปถึงพยายามคาดการณ์และทดสอบผลงานของกลุ่มล่วงหน้า
- 7) ผู้ปฏิบัติการ เป็นผู้ที่ช่วยให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ง่ายเข้าโดยการกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อกลุ่ม ได้แก่ บทบาทในการรวมกลุ่ม หรือบทบาทที่มุ่งเสริมสร้างกลุ่มและให้กลุ่มสามารถดำเนินการต่อไปได้

8) ผู้สนับสนุน ผู้กระตุ้น เป็นผู้ที่ยพยายามกระตุ้นให้ใครๆ มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะรับฟังความคิดเห็น ให้คำชมเชยในเวลาอันเหมาะสม

9) ผู้ควบคุมการสนทนาหรือผู้อำนวยความสะดวก

10) ผู้ประสานงานหรือผู้ประนีประนอม เป็นผู้คอยไกล่เกลี่ยเมื่อสมาชิกเกิดความคิดเห็นขัดแย้งกัน หรือเมื่อกลุ่มเกิดความตึงเครียด

11) ผู้สังเกตการณ์ และให้คำติชม เป็นผู้ที่คอยสังเกตและบอกให้กลุ่มทราบถึงการรับรู้ ปฏิกริยาความรู้สึกที่มีต่อกระบวนการกลุ่ม เพื่อประเมินประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน

12) ผู้ผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นผู้พยายามสร้างอารมณ์ขันในเวลาที่คุณคนตึงเครียดและมีอารมณ์ขัดแย้งกันรุนแรงขึ้น ช่วยรักษาบรรยากาศในการทำงานของกลุ่ม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มกันทำงาน ทุกคนไม่จำเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่มต่างก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกันและกัน ในการที่จะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไปได้และบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย เพราะผู้นำเป็นผู้ที่มีหน้าที่พิเศษไปจากสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ มีความสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายการวางแผนงาน และสัมฤทธิ์ผลของการทำงานกลุ่ม ผู้นำจึงต้องมีความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา การใช้ภาษาสื่อความหมาย มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีแรงจูงใจ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งมีบทบาทที่จะช่วยให้งานดำเนินไปด้วยดีจนบรรลุผล โดยการกระตุ้นและดึงความรู้และประสบการณ์จากสมาชิกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ตลอดจนช่วยสรุปความคิดเห็นของกลุ่ม ประเมินผลงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ แต่ในขณะเดียวกันผู้นำก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มจึงต้องมีความเข้าใจในบทบาทของสมาชิกกลุ่ม และมีคุณสมบัติของสมาชิกกลุ่มที่ดี เช่นเดียวกับสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ กล่าวคือ ควรมีบทบาทในการทำงานและบทบาทในการรวมกลุ่มรวมทั้งมีความสนใจ กระตือรือร้นในการทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบ มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ และไม่มุ่งหวังแต่ประโยชน์ส่วนตนจนละเลยประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทั้งผู้นำและสมาชิกกลุ่มทุกคนจำเป็นต้องมีและสามารถปฏิบัติได้ เพราะเหตุว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนมีโอกาสที่จะแสดงบทบาททั้งผู้นำและผู้ตามในเวลาและโอกาสที่แตกต่างกันไป ในบางขณะอาจจะมียบทบาทเป็นทั้งผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่ม และในบางขณะก็มียบทบาทเป็นผู้ตามคือ สมาชิกกลุ่ม ดังนั้น บุคคลที่มีคุณค่าต่อการทำงานกลุ่ม จึงควรมีลักษณะและบทบาทที่เหมาะสมทั้งผู้นำและสมาชิกของกลุ่ม

ลักษณะการทำงานกลุ่ม คือ ลักษณะโดยทั่วไปของการทำงานซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งได้แก่ ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสม การจัดที่นั่งและที่ว่าง

1) ขนาดของกลุ่ม ออตตาเวย์ (Ottaway, 1966 : 7) กล่าวว่ากลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึง จำนวนสมาชิกใหญ่ที่สุดประมาณ 12 คนไม่ควรเกิน 15 คน และขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมต่อการทำงานร่วมกันควรอยู่ในช่วง 5 - 15 คน โดยมีผู้สอนเป็นผู้กำหนดขนาดของกลุ่มให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องกิจกรรมและอุปกรณ์เป็นหลัก

2) การจัดที่นั่งและที่ว่าง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างทั่วถึง และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนรู้สึกสบายเวลาแสดงออก สไตเนอร์ (ทิพย์วัลย์ สมแดง, 2528 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Stienzer, 1967 : 226) พบว่า สมาชิกจะพอใจและสบายใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มที่สมาชิกมองเห็นและได้ยินทุก ๆ คนโดยทั่วถึง ถ้าต้องการให้สมาชิกมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์สูง ผู้นำกลุ่มควรจัดให้สมาชิกที่เงียบเฉย และจัดให้คนที่ชอบผูกขาดการอภิปรายนั่งติดๆ กัน นอกจากนี้การจัดกลุ่มเป็นรูปวงกลมและให้สมาชิกนั่งใกล้ๆ

กันจะทำให้เกิดความสบายใจและสามารถร่วมทำงานกลุ่มได้สะดวกและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างทั่วถึง ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่ม

กระบวนการกลุ่ม คือ รูปแบบของการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม หรือ วิธีดำเนินงานกลุ่มเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งมีลักษณะสำคัญของกลุ่มที่ทำให้เกิดกระบวนการกลุ่มมีดังนี้

- 1) มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
- 2) มีการปฏิสัมพันธ์กันโดยการสื่อความหมาย
- 3) สมาชิกต้องกระทำกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้
- 4) มีความคิดในแนวที่ร่วมกัน
- 5) มีการร่วมกันตัดสินใจในรูปของกลุ่ม
- 6) ยึดมั่นในหน้าที่ของกลุ่มอย่างแข็งขัน

กลุ่มใดก็ตามเมื่อมีองค์ประกอบของกลุ่มด้านอื่นๆ ดี คือ มีผู้นำดี มีสมาชิกดี มีความสามารถตามบทบาทหน้าที่ของตน ลักษณะของกลุ่มมีความเหมาะสม แต่วิธีดำเนินงานภายในกลุ่ม ซึ่งเรียกว่าการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มหรือกระบวนการกลุ่มไม่เหมาะสมแล้วปัญหาต่างๆ ก็อาจจะเกิดขึ้นภายในกลุ่มได้ง่าย เป็นต้นว่า กลุ่มๆ หนึ่งขาดการตั้งจุดมุ่งหมายในการทำกิจกรรมร่วมกัน สมาชิกกลุ่มไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนั้นว่าทำอะไร ต่างคนต่างทำไปคนละทาง ไม่มีการสื่อความหมายเพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน หรือมีในลักษณะที่ไม่เหมาะสม แนวคิดในการทำกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มจึงอาจจะเกิดการแตกแยก ผลที่สุดนอกจากกิจกรรมของกลุ่มนั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จแล้ว อาจจะเกิดปัญหาระหว่างสมาชิกกลุ่มขึ้นมาทำให้เกิดการแตกแยกของสมาชิก กระบวนการกลุ่มจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่ง

2.1.4 ขั้นตอนการทำงานกลุ่ม

ณัฐนัย อินทรสุขศรี (2526 : 4 – 5) ได้กล่าวถึงกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างมีระเบียบแบบแผนในลักษณะต่อเนื่อง ที่เรียกว่า กระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างทีมงาน ซึ่งก็คือกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานกลุ่มนั่นเอง กระบวนการประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ๆ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นวิเคราะห์และวินิจฉัยเบื้องต้น การวิเคราะห์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้
 - 1.1) การคาดหวังอะไรในการทำงานกลุ่ม
 - 1.2) การทำงานแต่ละขั้นหลังกิจกรรมกลุ่มแต่ละอย่างจะต้องใช้เวลาเท่าไร
 - 1.3) สมาชิกกลุ่มมีลักษณะอย่างไร จุดอ่อน จุดแข็ง ความสามารถเฉพาะด้านของสมาชิก ความสัมพันธ์ ความเชื่อถือที่มีต่อกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้มีไม่เท่ากันในทุกคน
 - 1.4) จะทำอะไรให้งานที่ให้เป็นกลุ่มออกมาได้ผลดี
 - 1.5) อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกลุ่ม
- 2) การตั้งเป้าหมายและอุปสรรคในการทำงานกลุ่ม มีการประชุมร่วมกันทุกคนต้องเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานกลุ่มเป็นอย่างดีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กลุ่มตั้งขึ้นมานั้นต้องแน่นอนและเด่นชัด
- 3) การวางแผน โดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้รวมถึงเวลาที่กำหนดและสมาชิกทุกคนจะต้องทำตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน
- 4) ปฏิบัติตามแผนที่ผู้นำสมาชิกต้องใกล้ชิดกันเพื่อความคล่องตัวและสามารถช่วยแก้ปัญหา การจูงใจและการปรับปรุงพฤติกรรมต่างๆ ระหว่างสมาชิกกลุ่มและผู้นำต้องถูกนำมาใช้ให้ทุกคนรู้ในบทบาทและความคาดหวังของกลุ่ม

5) การควบคุม ตรวจสอบและประเมินผล ซึ่งต้องทำโดยละเอียด และประเมินผลว่างานที่กลุ่มปฏิบัตินั้นได้ผลตามเป้าหมายหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลผู้นำกลุ่มพึงคิดย้อนกลับไปยังขั้นตอนแรกๆ เพื่อดูว่างานนั้นมีอุปสรรคอยู่ที่ช่วงใด และแก้ไขโดยทันที

ทศนา เขมมณี (2528 : 380 – 389) ได้กล่าวไว้อย่างละเอียดถึงกระบวนการทำงานว่าคือ ขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินงาน ซึ่งพอสรุปได้ว่ากระบวนการที่จำเป็นในการทำงานเป็นกลุ่มควรประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

1) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน งานขั้นแรก ผู้นำกลุ่มและสมาชิกพึงกระทำในการเริ่มงานร่วมกันคือ ผู้นำและสมาชิกควรจะได้ช่วยกันวางจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจนและตรวจสอบดูว่าทุกคนเข้าใจตรงกันก่อนลงมือปฏิบัติ

2) การวางแผน หมายถึง การคิดและการตัดสินใจในปัจจุบันถึงสิ่งที่จะทำให้อนาคตว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร มีทรัพยากรที่จะเป็นอะไรบ้างเพื่อให้งานที่ต้องการจะทำบรรลุผลสำเร็จ การวางแผนงานเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นสำหรับกลุ่มเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางให้กลุ่มเดินไปสู่เป้าหมายอย่างพร้อมเพรียงกัน ขั้นตอนที่สำคัญในการวางแผนงานของกลุ่มโดยทั่วๆ ไปได้แก่

- 2.1) การเก็บและรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น
- 2.2) การวางจุดมุ่งหมายในการทำงาน
- 2.3) การหาวิธีการและกำหนดขั้นตอนในการทำงาน
- 2.4) การกำหนดแผนการปฏิบัติงาน
- 2.5) การแบ่งงานและมอบหมายงาน
- 2.6) การเตรียมการเรื่องการประสานงาน
- 2.7) การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาไว้ล่วงหน้า

3) การปฏิบัติงานตามแผน ในขั้นนี้สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มลงมือทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบของตนรวมทั้งการดูแลให้งานเป็นไปตามแผนที่ตกลงกันไว้ ซึ่งประกอบด้วย

- 3.1) การติดตามงานเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานใดดำเนินไปแล้วเพียงใด เป็นไปตามแผนหรือไม่
- 3.2) การจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจทำงาน สร้างความร่วมมือ ร่วมใจให้เกิดขึ้นในการทำงาน
- 3.3) การให้คำปรึกษาแนะนำ
- 3.4) การเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน เป็นเรื่องที่กลุ่มหัวหน้ากลุ่มควรดูแล

สนับสนุนในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม

3.5) การประสานงาน ได้แก่ การทำหน้าที่ประสานงานฝ่ายต่างๆ ให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน

4) การประเมินผลและปรับปรุงงาน การประเมินผลงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการทำงานกลุ่ม เพราะจะช่วยให้กลุ่มได้ทราบว่าการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด และจะทำให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป การประเมินผลงานมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

4.1) ควรประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของงานและเพื่อเก็บข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถปรับปรุงงานได้ และควรประเมินผลหลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้นตามแผน เพื่อตรวจสอบดูว่าการทำงานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด

4.2) ควรประเมินผลงานว่าผลงานเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่และควรประเมินกระบวนการวิธีการทำงานของกลุ่มว่าเหมาะสมหรือไม่ ช่วยให้ได้ผลงานที่ดีหรือไม่ และเป็นวิธีการที่ผู้ร่วมงานพอใจเพียงใด มีปัญหาเกิดขึ้นในขั้นตอนใด อย่างไร จากสาเหตุใด ประเมินวิธีการทำงานของแต่ละบุคคล

4.3) การประเมินผลงานควรมีเกณฑ์ที่ชัดเจนเป็นหลักในการประเมินและควรประเมินโดยยึดจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นหลัก

จากความหมาย ลักษณะ กระบวนการและขั้นตอนการทำงานกลุ่มข้างต้น สรุปได้ว่าในการทำงานกลุ่มนั้นควรมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. การวางแผนงาน
3. การปฏิบัติตามแผนงาน
4. การสรุป และประเมินผล

2.1.5 ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม

ยัง (Young, 1972 : 634) กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานกลุ่มในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

- 1) การทำงานกลุ่มจะทำให้เกิดการนำพลังกลุ่มของผู้เรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทำให้ครูมีเวลามากขึ้นในการช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน
 - 2) การแบ่งกลุ่มนักเรียนจะทำให้ครูมีความคล่องตัวมากขึ้น
 - 3) ทำให้บรรยากาศในการทำงานร่วมกันไม่เคร่งเครียด
 - 4) การทำงานกลุ่มช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน
 - 5) ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้กว้างขวางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ
 - 6) ฝึกให้นักเรียนรู้จักการเสนอแนะ การซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- นอกจากนี้ หฤทัย อติชาติพงศ์ (ม.ป.ป : 13) กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานกลุ่มว่า

- 1) ช่วยให้เข้าใจกระบวนการทำงานกลุ่มร่วมกัน แล้วนำไปประยุกต์ใช้กับเพื่อนร่วมงานและนักเรียนในการแนะแนวหมู่
- 2) ช่วยให้ผู้รู้จักเลือก รู้จักวางจุดมุ่งหมาย และการเสนอแนะ ตลอดจน การประเมินผล ในการแก้ปัญหาในโครงการที่กระทำและสามารถดำเนินการตามโครงการต่อไปได้ดี
- 3) ช่วยให้สมาชิกเกิดความรู้สึกไวต่อปฏิกริยาโต้ตอบภายในกลุ่ม เพื่อเขาจะได้รับรู้ในเรื่องความรับผิดชอบของหัวหน้าของสมาชิกที่ดี การโต้ตอบอย่างดีจะช่วยให้กลุ่มพัฒนาอย่างกว้างขวาง และได้แหล่งความรู้ของแต่ละคนในกลุ่มที่แสดงออกมา
- 4) ช่วยให้นักได้พัฒนาทั้งความรู้และทักษะในสังคมประชาธิปไตย

จากประโยชน์ของการทำงานกลุ่มข้างต้น สรุปได้ว่า การทำงานกลุ่มก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

- 1) การทำงานกลุ่มตอบสนองความต้องการอยู่ร่วมกันของบุคคล ป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว
- 2) ช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่นความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามัคคีในกลุ่ม ความไว้วางใจกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พฤติกรรมกล้าแสดงออก และช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัย

3) เป็นการฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน เช่น การแสดงความคิดเห็นการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเสนอแนะความรู้และข้อมูล การซักถาม การชี้แจงเหตุผล การอภิปรายผล ตลอดจนเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

4) เป็นการแบ่งเบาภาระงานที่หนักเกิน เช่น เป็นการลดภาระงานเกินความสามารถของบุคคล ทำให้ครูมีเวลามากขึ้นในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนแต่ละคน การแบ่งกลุ่มทำให้ครูตอบปัญหาของนักเรียนน้อยลง

5) ก่อให้เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเองในการทำงานและการเรียน สมาชิกกลุ่มจะรู้สึกสบาย สนุกสนาน และไม่เคร่งเครียดในการทำงานร่วมกัน

6) ช่วยให้สมาชิกของกลุ่มเกิดความรู้สึกไวต่อปฏิกริยาโต้ตอบภายในกลุ่มเพื่อจะได้รับความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบของหัวหน้าและสมาชิกที่ดี อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ และทักษะในสังคมประชาธิปไตย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สกล เทียงแท้ (2525 : 11 – 112) ศึกษาผลการใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม ในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า การอภิปรายและกิจกรรมการสอนสามารถยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้เข้าฝึกให้สูงขึ้นอย่างแท้จริง และพบว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอภิปรายในหมู่เพื่อนนั้นคือ ทำให้เด็กคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ช่วยให้เกิดความสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีสุข รู้จักและเห็นความจำเป็นที่จะทำงานกลุ่ม

ทิศนา ขมมณี และคนอื่นๆ (2528 : ค – ฉ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เริ่มศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 ถึง ปี พ.ศ. 2528 ดำเนินการวิจัย 4 ตอนต่อเนื่องกัน เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการศึกษาในขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพการณ์จริงในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนขาดทักษะการเป็นหัวหน้ากลุ่ม 31 รายการจากทั้งหมด 36 รายการและขาดทักษะการเป็นสมาชิกกลุ่ม 10 รายการจากทั้งหมด 24 รายการ ทักษะการทำงานกลุ่มของหัวหน้าที่นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างขาด ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ด้านการสรุปและประเมินผล และด้านคุณสมบัติทั่วไปบางประการ ในขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบของการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ขั้นที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ ขั้นสุดท้าย เป็นการสรุปรูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ผลการศึกษาทั้งหมดทำให้ได้รูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ทิพย์วัลย์ สมแดง (2528 : ง – จ) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองและโรงเรียนเขตชนบท จังหวัดเชียงราย จำนวน 58 กลุ่ม เป็นนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองจำนวน 29 กลุ่ม และนักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทจำนวน 29 กลุ่ม โดยทำการศึกษาในสภาพการณ์จริงและสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มผลการศึกษาพบว่า

1) กลุ่มนักเรียนทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบท ทำงานกลุ่มในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นส่วนมาก ใช้เวลาในการทำงานกลุ่มส่วนใหญ่ 11 – 20 นาที และจำนวนสมาชิกกลุ่มในโรงเรียนเขตเมืองส่วนใหญ่มี 6 – 8 คน แต่ในโรงเรียนเขตชนบทส่วนใหญ่มี 3 – 5 คน

2) กลุ่มนักเรียนทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทแสดงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสูงสุด 24 รายการ ต่ำสุด 11 รายการ จาก 30 รายการ เฉลี่ยแล้วมีการแสดงพฤติกรรม 18 รายการ ส่วนพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปในการทำงานกลุ่ม กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ทั้งโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทแสดงออกได้ดี

3) เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบท จากจำนวน 30 รายการพบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่เพียงรายการเดียว คือพฤติกรรมการให้ความเห็นเพื่อการสรุป และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปในการทำงานกลุ่มระหว่างกลุ่มนักเรียนในเขตเมืองกับเขตชนบท จำนวน 7 รายการ พบว่า พฤติกรรมของกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองเขต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 1 รายการคือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไว

4) จากสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า นักเรียนได้ทำงานกลุ่มในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมากที่สุด บ่อยที่สุด รวมทั้งชอบทำงานกลุ่มมากที่สุดในกลุ่มประสบการณ์นี้ในการทำงานกลุ่มส่วนใหญ่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดกลุ่มให้นักเรียนและนักเรียนชอบการจัดกลุ่มวิธีนี้ ซึ่งครูจะจัดให้มีทั้งหญิงและชายในกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่เคยเป็นหัวหน้ากลุ่ม และมักจะเลือกหัวหน้ากลุ่มกันเอง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่ม และชอบทำงานกลุ่ม ปัญหาในการทำงานกลุ่มได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีทำงานกลุ่ม เพื่อนรวมกลุ่มและเวลาในการทำงานกลุ่ม

5) จากการตอบแบบสอบถามของครูพบว่า ครูจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเป็นประจำ แหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดการสอนได้จากเอกสารหลักสูตร สภาพปัญหาที่ครูพบในการจัดการสอนแบบกลุ่มในระดับมากมี 8 รายการใน 10 รายการ และปัญหาที่ครูต้องการแก้ไขในระดับมากมี 6 รายการใน 18 รายการ

สุรชาติ มานิตย์ (2530 : 42) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการเรียนเป็นทีม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนเป็นทีมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่เรียนเป็นทีมจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

ไชยรัตน์ ปรานี (2531 : 79 – 80) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเนทกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเนท กับนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ทั้งสองกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

ชูศักดิ์ สิงห์อุตร (2532 : 70 – 71) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษาคณิตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มด้านผู้นำ เลขานุการ และสมาชิกสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ขณะที่นักเรียนกลุ่มควบคุมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มด้านผู้นำ และเลขานุการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มด้านสมาชิกสูงขึ้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

กูต และคนอื่นๆ (Good and others. 1989 – 1990 : 56 – 62) ศึกษาการใช้การทำงานกลุ่มในการสอนคณิตศาสตร์ ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมจากครูมากกว่า 400 คน ที่ใช้การทำงานกลุ่มในการสอนคณิตศาสตร์มากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 15 ห้อง โดยสุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 5 คน แรกสูงสุดและ 5 คนสุดท้าย และสุ่มนักเรียน 2 คน ทำการสังเกตอย่างใกล้ชิดพร้อมทั้งการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า การทำงานกลุ่มช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความกระตือรือร้นการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน และช่วยเพิ่มพูนความคิดเชิงคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่มีความสามารถสูงมีแนวโน้มที่จะควบคุมกลุ่มได้หรือไม่ก็ทำงานตามลำพัง อีกทั้งนักเรียนต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องของการสื่อสารในขณะทำงานกลุ่มด้วย

จากเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การทำงานกลุ่มคือการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาอยู่รวมกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ที่มีเป้าหมายร่วมกัน ขณะที่มีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันนั้น บุคคลจะมีปฏิริยาการแสดงออกต่อกัน อันจะเป็นพลังกลุ่มที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน ลักษณะการกระทำของบุคคลในขณะที่มีการทำงานร่วมกันอย่างถูกต้องและเหมาะสมนั้นย่อมทำให้การดำเนินงานนั้นบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ โดยจะต้องมีกระบวนการทำงานดังนี้ การกำหนดจุดมุ่งหมายการทำงานกลุ่ม การวางแผนการทำงานกลุ่ม การปฏิบัติตามแผนการทำงานกลุ่ม การสรุปและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ลักษณะการทำงานกลุ่มดังกล่าว เป็นลักษณะที่สำคัญต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ จึงจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาและพัฒนาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 ที่มีคะแนนการทำงานกลุ่มต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 ที่มีการทำงานกลุ่มต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คนตอบแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม
2. ผู้วิจัยตรวจแบบสอบถามให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด
3. นำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ แล้วคัดเลือกผู้ที่ได้คะแนนการทำงานกลุ่มต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 จำนวน 20 คน
4. ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนที่ได้รับคะแนนจากแบบสอบถามที่มีคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 จำนวน 20 คน เพื่อถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลองของนักเรียนจำนวน 20 คน มีผู้สมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 18 คน
5. สุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนจำนวน 18 คนออกเป็น 2 กลุ่มเท่าๆกันกลุ่มละ 9 คน เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง ให้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม
กลุ่มควบคุม เรียนรู้โดยการให้ข้อสนเทศ เรื่องการทำงานกลุ่ม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1. แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถามวัดการทำงานกลุ่มให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่างและนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 30 ข้อ โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารและแบบสอบถาม จากแบบสอบถามการทำงานกลุ่มของสุนันท์ กิตตินรนนท์ (2536:77-87) และแบบสอบถามการทำงานกลุ่มของเบญจวรรณ ศรีสุริยกานนท์ (2534:69-79)

1.3 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามการทำงานกลุ่มเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมสารนิพนธ์คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูรและรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า นิยามศัพท์เฉพาะ กลุ่มตัวอย่างและการใช้ภาษา แล้วปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้ต่อไป

วิธีการหาคุณภาพของแบบสอบถาม การทำงานกลุ่ม

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการทำงานกลุ่มที่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ไปสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสระบัว กรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีการของการแจกแจงที (t - distribution) โดยใช้เทคนิค 25% (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ 2538:215) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า t ระหว่าง 2.00 – 6.80 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามจำนวน 25 ข้อ

2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 1 มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร

กูเดอร์ – ริชาร์ด สัน KR20 (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2531 : 168 – 170) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.81

ลักษณะของแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

ตัวอย่างแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม เป็นแบบสอบถามที่ถามถึงการกระทำ หรือคิดที่จะกระทำ ในแต่ละด้านของการทำงานกลุ่ม

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไร

โดยเขียนเครื่องหมาย (X) บนตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

(0) กลุ่มสีแดง ซึ่งมีไชยาเป็นหัวหน้ากลุ่มและมีสมาชิกอีก 4 คนคือ ประภา อุไร สมศักดิ์ สุรินทร์ ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ประจำชั้นให้มาบอกเพื่อนให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำจำนวน 40 ใบ เพื่อส่งไปให้นักเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนในชายแดน ในเวลา 2 ชั่วโมงและมีวัสดุอุปกรณ์ในจำนวนจำกัด ถ้านักเรียนเป็นไชยา นักเรียนจะบอกจุดมุ่งหมายในการทำงานแก่สมาชิกอย่างไร

- ก. ให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำ
- ข. ให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำเพื่อส่งให้นักเรียนที่ขาดแคลน
- ค. ให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำจำนวน 40 ใบ
- ง. ให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำจำนวน 40 ใบ เพื่อส่งให้นักเรียนที่ขาดแคลนที่อยู่ชายแดน

(0) ในวันสัปดาห์สุนทรภู่ อาจารย์ประจำชั้นได้มอบหมายให้กลุ่มสีเขียวช่วยกันจัดบอร์ดหน้าห้องเรียน เกี่ยวกับประวัติและผลงานของสุนทรภู่ ให้เวลาทำ 2 สัปดาห์ โดยมีอุทัยเป็นหัวหน้ากลุ่ม ถ้านักเรียนเป็นอุทัยเมื่อจะช่วยกันวางแผนงาน นักเรียนจะพูดว่าอย่างไร

- ก. เราจะจัดบอร์ดเรื่องอะไร
- ข. ใครจะเป็นหัวหน้ากลุ่ม
- ค. เราจะทำอะไรก่อนและจะทำอะไรหลัง
- ง. ใครจะทำบอร์ดคนเดียวได้บ้าง

(0) ในการจัดบอร์ดวันขึ้นปีใหม่ร่วมกันอำไพมีหน้าที่ตัดกระดาษให้เป็นลวดลายที่สวยงามเพื่อตกแต่งรอบๆบอร์ดให้สวยงาม เมื่อถึงเวลาทำงาน ถ้านักเรียนเป็นอำไพนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำงานตามสบาย
- ข. รีบทำให้เสร็จเร็วๆ จะได้มีเวลาเล่น
- ค. ช่วยงานของเพื่อนก่อนเพื่อแสดงความมีน้ำใจ
- ง. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมา

(0) ทางโรงเรียนจัดงานวิชาการขึ้น 2 วันเพื่อแสดงผลงานของนักเรียนโดยให้นักเรียนในแต่ละห้องนำผลงานที่ตนเองทำไว้มานำเสนอหรือนำสินค้ามาขายในงานวิชาการเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเห็นตรงกันว่าขายน้ำดื่ม เมื่องานวิชาการเสร็จสิ้นลง หัวหน้าห้องได้นัดประชุม นักเรียนคิดว่า นักเรียนกลุ่มนี้ควรทำอย่างไรเมื่อขายน้ำดื่มหมดแล้ว

- ก. ไม่ต้องทำอะไรอีก
- ข. สรุปและประเมินผลงาน
- ค. วางแผนงานครั้งต่อไป
- ง. ให้เพื่อนแก้ตัวในการทำงานที่ผิดพลาด

เกณฑ์การให้คะแนน ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบถูกต้องกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และ 0 คะแนน สำหรับผู้ที่ไม่ตรงกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

2. โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่มและการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการทำงานกลุ่มและกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม

2.2 สร้างโปรแกรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย

กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่างและนิยามศัพท์เฉพาะ

วิธีการหาคุณภาพของโปรแกรมการทำงานกลุ่มโดยการใช้กิจกรรมกลุ่ม

1. นำโปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมสารนิพนธ์คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูรและรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรมและการประเมินผล

2. นำโปรแกรมการทำงานกลุ่ม มาปรับปรุงและแก้ไขให้มีความเหมาะสมทางด้านภาษาและวิธีดำเนินกิจกรรมตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส จำนวน 9 คน

โปรแกรมการทำงานกลุ่มโดยการใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทดลองกับกลุ่มทดลอง โดยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วันจันทร์ และวันพุธ รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 15.30 – 16.20 น. ระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ถึงวันที่ 4 เมษายน 2544

3. โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ เรื่องการทำงานกลุ่ม

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม

3.2 สร้างโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ โดยให้ความรู้เนื้อหา เรื่องการทำงานกลุ่มจากเอกสาร แล้วนำไปให้ประธานและกรรมการควบคุมสารนิพนธ์คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และรองศาสตราจารย์คมเพชร จัตรศุกกุล ตรวจสอบโดยดูความสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ใช้กับกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง โดยแจกเอกสารให้ความรู้เรื่องการทำงานกลุ่มทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 – 16.20 น. ครั้งละ 50 นาที ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544 ถึงวันที่ 5 เมษายน 2544

แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2588:77)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R_E	T_{IE}	X_E	T_{2E}
R_C	T_{IC}	X_C	T_{2C}

ความหมายของสัญลักษณ์

R_E	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง
R_C	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มควบคุม
T_{IE}	แทน	ทดสอบก่อนในกลุ่มทดลอง
T_{IC}	แทน	ทดสอบก่อนในกลุ่มควบคุม
X_E	แทน	การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มใช้กับกลุ่มทดลอง
X_C	แทน	การให้ข้อสนเทศจากเอกสารใช้กับกลุ่มควบคุม
T_{2E}	แทน	ทดสอบหลังในกลุ่มทดลอง
T_{2C}	แทน	ทดสอบหลังในกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม แล้วเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ขณะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้งสองกลุ่ม ดังรายละเอียดดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ใช้กิจกรรมกลุ่มตามโปรแกรมที่กำหนด โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วันจันทร์ และวันพุธ รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 15.30 – 16.20 น. ระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ถึงวันที่ 4 เมษายน 2544 โดยใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส

2.2 กลุ่มควบคุม ใช้โปรแกรมการให้ข้อสนเทศตามโปรแกรมที่กำหนด โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วันอังคารและวันพฤหัสบดี รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 15.30 – 16.20 น. ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544 ถึงวันที่ 5 เมษายน 2544 โดยใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามการทำงานกลุ่มและเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนก่อนและหลังการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- 2.เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับข้อสนเทศ
- 3.เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับความรู้จากข้อสนเทศ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่ามัธยฐาน
 - 1.2 ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามการทำงานกลุ่มโดยวิธีการแจกแจงที่ (t – distribution) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 215 - 217)
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการทำงานกลุ่มโดยวิธี คูเดอร์ ริชาร์ด สัน KR20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531:168 – 170)
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
 - 3.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการทำงานกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon 's Matched – Pairs signed – Ranks Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533:91 – 97)
 - 3.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการทำงานกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบของแมน วิทนี (The Man – Whitney U Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533:120-128)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐานของการทำงานกลุ่ม
Q.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ของการทำงานกลุ่ม
Mdn(diff)	แทน	ค่ามัธยฐานของความแตกต่างของการทำงานกลุ่ม
Q.D(diff)	แทน	ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ของความแตกต่างของการทำงานกลุ่ม
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของแมน – วิทนีย์
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบของวิลคอกซัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบการทำงานกลุ่ม กลุ่มทดลอง ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนการได้รับข้อสนเทศ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนการได้รับข้อสนเทศ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn	Q.D	U
กลุ่มทดลอง	9	14	1.50	27
กลุ่มควบคุม	9	12	2.00	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 2 พบว่า ก่อนการทดลอง การทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการใช้กิจกรรมกลุ่ม กับนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนการได้รับข้อสนเทศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การทดสอบ	N	Mdn	Q.D	T
ก่อนการทดลอง	9	14	1.50	0**
หลังการทดลอง	9	22	1.50	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการทำงานกลุ่มดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มที่ดีขึ้น

3. เปรียบเทียบการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการได้รับข้อเสนอแนะ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการได้รับข้อเสนอแนะ

การทดสอบ	N	Mdn	Q.D	T
ก่อนการทดลอง	9	12	2	0**
หลังการทดลอง	9	15	1.50	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับข้อเสนอแนะมีการทำงานกลุ่มดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการให้ข้อเสนอแนะ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มที่ดีขึ้น

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับข้อเสนอแนะ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับข้อเสนอแนะ

การทดสอบ	N	Mdn	Q.D	U
ก่อนการทดลอง	9	22	1.50	2.50**
หลังการทดลอง	9	15	1.50	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 5 พบว่า ภายหลังจากทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับข้อเสนอแนะ มีการทำงานกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สามารถทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีกว่าการให้ข้อเสนอแนะ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับข้อเสนอแนะ
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนอแนะ
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 ที่มีคะแนนในการทำงานกลุ่ม ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 ที่มีคะแนนในการทำงานกลุ่ม ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาจำนวน 20 คน แล้วถามความสมัครใจที่จะเข้าร่วมการพัฒนาการทำงานกลุ่ม มีผู้สมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 18 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 9 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 9 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาการทำงานกลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้
 - 1.1 กิจกรรมกลุ่ม
 - 1.2 การให้ข้อเสนอแนะ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การทำงานกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เรื่องการทำงานกลุ่ม
2. โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ เรื่องการทำงานกลุ่ม
3. แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามการทำงานกลุ่มแล้วเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. ขณะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้งสองกลุ่ม ดังรายละเอียดดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลอง ใช้กิจกรรมกลุ่มตามโปรแกรมที่กำหนด โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วันจันทร์ และวันพุธ รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 15.30 – 16.20 น. ระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ถึงวันที่ 4 เมษายน 2544 โดยใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส
 - 2.2 กลุ่มควบคุม ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะตามโปรแกรมที่กำหนด โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วันอังคารและวันพฤหัสบดี รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 15.30 – 16.20 น. ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544 ถึงวันที่ 5 เมษายน 2544 โดยใช้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส
3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามการทำงานกลุ่มและเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)
4. นำคะแนนก่อนและหลังการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียน ก่อนและหลังการได้รับข้อเสนอแนะ
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานได้แก่
 - 1.1 ค่ามัธยฐาน
 - 1.2 ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามการทำงานกลุ่มโดยวิธีการแจกแจงที (t – distribution) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 215 - 217)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการทำงานกลุ่มโดยวิธี คูเดอร์ ริชาร์ด สัน KR20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2531:168 – 170)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการทำงานกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon 's Matched – Pairs signed – Ranks Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533:91 – 97)

3.2ทดสอบความแตกต่างของคะแนนการทำงานกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบของแมน วิทนี (The Man – Whitney U Test) (นิภา ศรีไพโรจน์ . 2533:120-128)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการให้ข้อสนเทศ
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อสนเทศ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01.
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้น หลังจากได้รับข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อสนเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมกลุ่มสามารถทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำงานกลุ่มได้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานกลุ่มโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และกรณีตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาแสดงความคิดเห็น ได้อภิปรายและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาความคิด ความรู้สึกของตนเองและตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประนอม เดชชัย (2531 : 101 – 102) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มจะช่วยฝึกประสบการณ์ต่างๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและบุคคลอื่นในกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของสาเลี จบศรี (2531:48) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิตรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีคะแนนความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสิริวรรณ จันทะสานนท์ (2541:48) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์สีลม กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังการได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 แสดงให้เห็นว่า การให้ข้อเสนอแนะมีผลทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของคมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521:12 - 13) ที่กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะจะทำให้ผู้ที่ได้รับมีโอกาสรับรู้รายละเอียดบางประการที่จำเป็นต่อการตัดสินใจหรือปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง และมีส่วนช่วยให้ผู้รับข้อเสนอแนะเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องว่าจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างไร จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ มีความเข้าใจตนเองได้ถูกต้องยิ่งขึ้น นอกจากนี้การได้รับข้อเสนอแนะเป็นการเสริมสร้างรากฐานที่ดีในการปรับปรุงลักษณะต่างๆ ของตนเองให้ดีขึ้นอย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ พวงแก้ว เนตรโอรักษ์ (2533:68) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มและกลุ่มควบคุมได้รับการให้ข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 แสดงให้เห็นว่า

การใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนได้ดีกว่าการให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพราะการใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การจัดสถานการณ์จำลอง การเล่นเกม กรณีตัวอย่าง ด้วยตนเองโดยมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีการอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานกลุ่มดีขึ้น ส่วนการให้ข้อเสนอแนะ เป็นการแจกเอกสารเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มให้นักเรียน

อ่าน ไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง ดังแนวความคิดของ วินิจ เกตุขำ และ คมเพชร จัตรศุภกุล (2522:172) ที่กล่าวว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มสามารถให้ความรู้ความเข้าใจได้ดีกว่าการให้ข้อสนเทศ เพราะผลจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มจะทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น และการได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสมาชิกภายในกลุ่มย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันดีขึ้นทำให้สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองขณะเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พบว่านักเรียนให้ความสนใจและกระตือรือร้นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันและเห็นว่านอกจากจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มแล้ว ยังได้รับความสนุกสนาน มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันโดยเฉพาะการเล่นเกม และการแสดงบทบาทสมมติ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อสนเทศ นักเรียนก็มีความกระตือรือร้นสนใจและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมและเห็นว่าข้อสนเทศที่แจกให้ก็ได้รับความรู้และข้อคิด แนวทางที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากการสอบถามนักเรียนทั้งสองกลุ่มนักเรียนให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของการทดลองครั้งนี้ได้รับความรู้ สนุก มีประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งก่อนของหรรษา แดงภักดี (2536 : 57) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาโดยส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่ได้รับข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งก่อนของวิมลห่อพงษ์ (2538:49) ซึ่งได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครนายก ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.เนื่องจากโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีการใช้เทคนิคต่างๆ ซึ่งได้แก่เกม การแสดง บทบาทสมมติ และการใช้สถานการณ์จำลอง ดังนั้นควรมีการอบรมครูแนะแนวอาจารย์ผู้สอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนให้มีความรู้ความชำนาญในการใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อสามารถนำไปใช้ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนได้

2.สำหรับครูอาจารย์ที่ไม่มีความชำนาญในการใช้กิจกรรมกลุ่มนั้น ก็สามารถใช้วิธีการให้ข้อสนเทศมาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มได้อีกวิธีทางหนึ่ง

3.ควรมีการติดตามผลนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ของนักเรียนหลังสิ้นสุดการทดลอง 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อดูว่านักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในระดับอื่นๆ ต่อไป
2. ควรสร้างโปรแกรมการพัฒนาการทำงานกลุ่มของนักเรียนโดยใช้เทคนิคอื่นๆ เช่นการให้คำปรึกษากลุ่ม การใช้ชุดฝึกอบรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2532). แผนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ✕ คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2522). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์.
- (2530). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ✕ จริยา วิไลวรรณ. (2532). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยศึกษา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ✕ จักรวาล ภูพานันท์. (2537). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ชูศักดิ์ สิงห์อุดร. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ✕ ชูชัย สมितिไกร. (2527). สรุปคำบรรยายวิชาการฝึกงานด้านการให้คำปรึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไชยรัตน์ ปรานี. (2531). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบชนิดเน้นกับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ณัฐดนัย อินทรสุขศรี. (กันยายน 2526). การพัฒนาและเสริมสร้างทีมงาน. ชุรกิจปริทัศน์.
- ✕ ทองเรียน อมรรักษ์กุล. (2520). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : แผนกเอกสารการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ทิพวัลย์ สมแดง. (2528). การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับโรงเรียนเขตชนบทในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ทิตนา แคมมณีนี น้อมศรี เคท และวารุตา บุญยไวยโรจน์. (2528). การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทศนา แคมมณี และคณะ. (2522). *กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ จิตต์ภักดี. (2428). "การพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ," *สารพัฒนาหลักสูตร*. 43 : 3-7.
- นิภา วิจิตรศิริ. (2525). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน หนองแค "สริกขีพิตยา" จังหวัดสระบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2533) *สถิตินอนพาราเมตริก*. กรุงเทพฯ : โอเอส พรินติ้งเฮาส์.
- บุญทัน ดอกไธสงค์. (2525). *การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน*. นิตยสารการทำเรือ 2 : 7 – 14.
- เบญจวรรณ ศรีสุริยกานนท์. (2534). *ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธนบุรี เทพลีลารักษ์ กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- + ประยอม เดชชัย. (2531). *นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา*. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พล แสงสว่าง. (2538) *การสอนกิจกรรมการแนะแนว*. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์. (2533) *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทรัพย์รัตน์. (2538). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- + พนม ล้อมอารีย์. (2522). *กลุ่มสัมพันธ์*. กาศสินธุ์ : จินตทัศน์การพิมพ์.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2524). *วัฒนธรรมการทำงานของคนไทย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ✕ มาริสา เครื่องพนัส. (2536). *ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ✕ ยาวพา เตชะคุปต์. (2517). *ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล. (2522). *กระบวนการกลุ่ม*. โอเดียนสโตร์.
- วิมล หนองพงษ์. *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

วีณา วัชรโถมะวิชญ์. (2530). กลวิธีการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาประถมศึกษา
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรัญญา วีระธรรมการ. (2528). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพในการแก้ปัญหาระเบียบวินัยใน
ชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดสาเนา.

✓ วุฑฒิ ทรัพย์มี. (กันยายน 2519). "การทำงานเป็นกลุ่ม." มิตรครู. 18 : 21 – 22.

วัลลภ ชัยพิพัฒน์. (กรกฎาคม 2533). ปัญหาในการประชุม. นิตยสารท้องถิ่น 20 : 17 – 22.

ศึกษาธิการ กระทรวง. (2533). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

✕ สุภาวดี บุญญวงศ์. (2527). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

สกล เทียงแท้. (2525). ผลการใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ในเด็กชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพในโรงเรียนที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.

✕ สมพงษ์ จิตระดับ. (2530) การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

✓ สมยศ นาวิกการ. (2523). การบริหารตามสถานการณ์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

✕ สาลี จบศรี. (2531). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
คลองสามสิบ "ผิวนครบำรุงราษฎร์" จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.

สิริวรรณ ฉันทะสานนท์. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนัก
เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์สีลม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.

สุชาติ มานิตย์. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนัก
เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการเรียนรู้เป็นทีม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.

สุนันท์ กิตตินันท์. (2536). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระนาวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.

สุวกิจ ศรีปัดดา. (2528). การแบ่งความรับผิดชอบและจัดสรรสิ่งจูงใจในการทำงานกลุ่ม วิทยานิพนธ์ กศ.ด.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.

✕ สุวิทย์ ดวงเวียง. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดในสถานพัก
ฟื้นประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.

โสภณ ปาพจน์. (2521) การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). ร่างมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนัก
นายกรัฐมนตรี.

- ✕ Bennett, Margaret E.(1963). *Guidance and Counseling in Group*. New York : McGraw – Hill.
- Birkhauser, John Charles.(1985). "The Effects of Group Dynamics on Self Concept in The Elementary School Classroom," *Dissertation Abstracts International*. 46(1) : 103 – A.
- Borman, Brunest.(1969). *Discussion and Group Methods : Theory and Practice*. New York : Harper and Row Publisher.
- Button, Leslie.(1974) *Developmental Group Work with Adolescent*. London : University of London Press, Ltd.
- Devis , Rud C. and Horne,Arthur M.(1986, June). "The Effect of Small Group Counseling and A Career Decidedness and Maturity," *The Vocational Guidance Quarterly*. 34(6) : 260 – 261.
- Good, Thomad L. and others.(1990). "Using Work – Group in Mathematics Instruction," *Leadership*. 47 (4) : 56 – 62 ; December, 1989 / January.
- ✕ Gully. Halbert E.(1963) *Discussion Conference and Group Process*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Herrole Kenneth F.(1952) "Evaluation and Research in Group Dynamics," *Educational and Psychological Measurement* .p. 495 – 504. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice Hall.
- ✕ Kemp Gratton G.(1964). *Perspectives on the Group Process*. Boston : Houghton Mifflin.
- ✕ Ohlsen , Merle M.(1970). *Group Counseling*. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc.
- ✕ Ottaway, A.K.G.(1966). *Learning Through Group Experiences*. London : Routhledge and Kengan Paul.
- ✕ Patterson , C.H.(1973). *Humanistic Education*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall Inc.
- ✕ Shaw, Martin E.(1971). *Group Dynamic : The Psychology of Small Group Behavior*. 3rd ed. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Young, Carolyn, (1972, December). "Team Learning," *The Arithmetices Teacher*. 19 (8) : 638 – 634.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม
2. โปรแกรมการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
3. โปรแกรมการทำงานกลุ่มโดยการให้ข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้นนักเรียนจะอย่างไร โดยเลือกคำตอบที่กำหนดให้คำตอบเหล่านี้ ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด
2. คำตอบแต่ละข้อจะมี 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก. ข. ค. หรือ ง. แล้วทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับข้อที่เลือกในกระดาษคำตอบ โปรดทำทุกข้อ

ตัวอย่าง

(0)กลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ประจำชั้นให้ช่วยกันทำสบู่ออมเพื่อจำหน่ายในวันสัปดาห์วิทยาศาสตร์ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการทำงานผิดพลาดถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าในกลุ่มนักเรียนจะอย่างไร เป็นอันดับแรก

- ก. แจกวัสดุประสงคในการทำและจำนวนของสบู่ออมที่ต้องการ
- ข. แบ่งงานและมอบหมายงานให้สมาชิกทุกคน
- ค. ลงมือทำงานทันทีเพื่อจะได้ไม่เสียเวลา
- ง. สรุปผลการทำงานในครั้งที่ผ่านมา

ในข้อ (0) ถ้านักเรียนเลือกคำตอบข้อ ก. คือ "แจกวัสดุประสงคในการทำและจำนวนของสบู่ออมที่ต้องการ " ให้ขีดเครื่องหมาย X ลงที่ ก. ในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0	X			

แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไร โดยเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) บนตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

1. กลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ประจำชั้นให้ช่วยกันทำยาหม่องเพื่อจำหน่ายในวันสัปดาห์วิทยาศาสตร์ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการทำงานผิดพลาดถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าในกลุ่มนักเรียนจะทำอย่างไร เป็นอันดับแรก
 - ก. แจกวัสดุประสงค์ในการทำและจำนวนของยาหม่องที่ต้องการ
 - ข. แบ่งงานและมอบหมายงานให้สมาชิกทุกคน
 - ค. ลงมือทำงานทันทีเพื่อจะได้ไม่เสียเวลา
 - ง. สรุปผลการทำงานในครั้งที่ผ่านมา
2. จากสถานการณ์ในข้อ 1 ในการกำหนดจุดมุ่งหมายควรใช้คำพูดอย่างไร
 - ก. "เราจะทำยาหม่องไปขายที่ไหน"
 - ข. "เราจะทำยาหม่องด้วยอะไร"
 - ค. "เราจะทำยาหม่องไปเพื่ออะไร"
 - ง. "เราจะทำยาหม่องสีอะไร"
3. กลุ่มสีแดง ซึ่งมีไชยาเป็นหัวหน้ากลุ่มและมีสมาชิกอีก 4 คน คือ ประภา อุไร สมศักดิ์ สุรินทร์ ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ประจำชั้นให้มาบอกเพื่อนให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำจำนวน 40 ใบ เพื่อส่งไปให้นักเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนในชายแดน ในเวลา 2 ชั่วโมง และมีวัสดุอุปกรณ์ในจำนวนจำกัด ถ้านักเรียนเป็นไชยา นักเรียนจะบอกจุดมุ่งหมายในการทำงานแก่สมาชิกอย่างไร
 - ก. ให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำ
 - ข. ให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำเพื่อส่งให้นักเรียนที่ขาดแคลน
 - ค. ให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำจำนวน 40 ใบ
 - ง. ให้ช่วยกันทำบัตรคำเรื่องคำควบกล้ำจำนวน 40 ใบ เพื่อส่งให้นักเรียนที่ขาด แคลนที่อยู่ชายแดน
4. จากสถานการณ์ในข้อที่ 3 นักเรียนคิดว่ากลุ่มของไชยา จะทำอย่างไรที่จะทำงานได้ตามจุดมุ่งหมายในเวลาและอุปกรณ์จำกัด โดยไม่เกิดความวุ่นวายขณะทำงาน
 - ก. ประึกษากันว่าจะทำอย่างไร

- ข. ลงมือทำงานทันที
 - ค. ดิชมผลงานซึ่งกันและกันและกัน
 - ง. ต่างคนต่างทำไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนอื่น
5. เมื่อนักเรียนทำตามข้อ 3 แล้ว ต่อไปควรทำอะไร
- ก. ลงมือทำงานเลย
 - ข. เลือกหัวหน้ากลุ่ม
 - ค. วางแผนการทำงาน
 - ง. สรุปและประเมินผลงาน
6. ในวันสัปดาห์สุนทรภู่ อาจารย์ประจำชั้นได้มอบหมาย ให้กลุ่มสี่เขี้ยวช่วยกันจัดบอร์ดหน้าห้องเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยมีอุทัยเป็นหัวหน้ากลุ่ม ถ้านักเรียนเป็นอุทัย เมื่อจะวางแผนการทำงานกับเพื่อน นักเรียนจะพูดว่าอย่างไร
- ก. "เราจะจัดบอร์ดเรื่องอะไร"
 - ข. "ใครจะเป็นหัวหน้ากลุ่ม"
 - ค. "เราจะทำอะไรก่อนและจะทำอะไรหลัง"
 - ง. "ใครจะทำบอร์ดคนเดียวได้บ้าง"
7. วันหนึ่ง อาจารย์ประจำชั้น แบ่งกลุ่มๆละ 3 คน ให้นักเรียน เล่นเกมโดยใช้ตะเกียบคีบลูกมะนาวจากจานใส่กล่องสี่เหลี่ยมให้ได้มากที่สุด ในเวลา 5 นาที กลุ่มใดได้มากที่สุด กลุ่มนั้นชนะ ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกในกลุ่มนักเรียนจะวางแผนในการใช้ตะเกียบคีบลูกมะนาวให้ได้มากที่สุด ได้อย่างไร
- ก. เปิดโอกาสให้คนพูดเก่งได้แสดงความคิดเห็นก่อน
 - ข. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน
 - ค. ใช้ความสามารถเฉพาะตัวทำงานคนเดียวเพื่อกลุ่ม
 - ง. ใช้ความคิดของหัวหน้าชี้นำสมาชิกในกลุ่ม
8. ข้อใดเป็นการวางแผนในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
- ก. สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการคิดค้นเทคนิคในการทำงาน
 - ข. ชี้แจงเป้าหมายในการทำงานกลุ่มให้สมาชิกทุกคนทราบ
 - ค. สร้างบรรยากาศในการทำงานกลุ่มให้เป็นกันเอง
 - ง. ประเมินผลการทำงานปฏิบัติงานหลังจากปฏิบัติแล้ว

9. อาจารย์ประจำวิชาภาษาไทย ให้นักเรียนทำงานกลุ่มเรื่องคำราชาศัพท์แล้วให้มารายงานหน้าชั้นกลุ่มของเต้ยได้รับคำชมเชยว่าทำงานเรียบร้อยคันทัวได้ดี สำหรับกลุ่มของโต้งอาจารย์ให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้ากลุ่มของโต้งนักเรียนจะทำอย่างไร เพื่อที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ก. ทำเองเหมือนเดิมแต่ทำงานให้ได้ดีขึ้น
 - ข. ให้สมาชิกในกลุ่มทำงานตามที่ชอบใจ
 - ค. มอบหมายงานให้คนที่เก่งที่สุดทำคนเดียว
 - ง. ให้โต้งเป็นผู้ค้นคว้าและให้คนที่พูดจาชัดเจนเป็นผู้รายงาน
10. จากสถานการณ์ในข้อ 9 ข้อใดเป็นการวางแผน
 - ก. เต้ยกับโต้งนัดกันไปซื้อเครื่องเขียน
 - ข. โต้งนั่งรออยู่ที่ม้าหินหน้าพระพุทธรูป
 - ค. หัวหน้ากลุ่มให้เลือกว่าแต่ละคนจะทำอย่างไร
 - ง. อาจารย์ให้ทำงานกลุ่มเรื่องคำราชาศัพท์
11. ข้อใดเป็นการลงมือทำงานตามแผนงาน
 - ก. อาจารย์มอบหมายให้นักเรียนห่อของขวัญ
 - ข. นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกหัวหน้า
 - ค. เพื่อนเลือกพืชมลเป็นเลขานุการกลุ่ม
 - ง. ธิดา มีหน้าที่ติดโบว์ที่กล่องของขวัญ
12. ข้อดีของการวางแผนในการทำงานคือข้อใด
 - ก. ทำงานเสร็จก่อนเวลาทุกครั้ง
 - ข. ทำงานได้ดีกว่าทุกกลุ่ม
 - ค. ทุกคนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
 - ง. ทุกคนมีความสามารถเท่าเทียมกันจึงทำงานเหมือนกันได้
13. ข้อใดเป็นการปฏิบัติงานตามแผนงาน
 - ก. "เรากำหนดหัวข้อในการค้นคว้าก่อน"
 - ข. "ผมขอให้ทุกคนช่วยกันคิดว่าเราจะทำอะไรกันบ้าง"
 - ค. "ผมจะแบ่งงานให้ทุกคนเล่นนะครับ"
 - ง. "จักรพันธ์ ค้นข้อมูลต่อสิ เสร็จแล้วค่อยเอามาส่งให้ฉันบรรยาย"

14. การปฏิบัติงานตามแผนงานทำให้เกิดผลตามข้อใด
 - ก. ทำให้งานเสร็จก่อนทุกกลุ่ม
 - ข. ทำให้การทำงานไม่สับสน
 - ค. ทำให้ได้รับคำชมทุกครั้ง
 - ง. ทำให้มีเวลาทำงานอื่นได้อีก

15. ข้อใดเป็นการปฏิบัติงานตามแผนงาน
 - ก. การจับถั่วเขียวตามความถนัดของแต่ละคน
 - ข. การจับถั่วเขียนให้ได้มากที่สุดตามเทคนิคที่ช่วยกันคิดค้น
 - ค. นำผลงานแต่ละกลุ่มที่สรุปได้ออกมาเล่าสู่กันฟัง
 - ง. นักเรียนอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

16. ในการจัดบอร์ดวันลอยกระทงร่วมกันอำไพมีหน้าที่ตัดกระดาษให้เป็นลวดลายที่สวยงาม เพื่อตกแต่งรอบ ๆ บอร์ดให้สวยงาม เมื่อถึงเวลาทำงาน ถ้านักเรียนเป็นอำไพนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ทำงานตามความสบาย
 - ข. รีบทำให้เสร็จเร็ว ๆ จะได้มีเวลาเล่น
 - ค. ช่วยงานของเพื่อนก่อนเพื่อแสดงความมีน้ำใจ
 - ง. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมา

17. ถ้านักเรียน เป็นหัวหน้ากลุ่ม ในขณะที่สมาชิกปฏิบัติงาน นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ทำงานส่วนตัวให้เสร็จ
 - ข. ยินดูสมาชิกทำงานอยู่ห่าง ๆ
 - ค. ดูแลให้สมาชิกทำงานตามแผน
 - ง. ไม่เข้าไปยุ่งขณะสมาชิกปฏิบัติงาน

18. ในการทำงานกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มควรติดตามการปฏิบัติงานของสมาชิกอย่างไร เพื่อให้สมาชิกทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
 - ก. ให้ความช่วยเหลืองานบางอย่างเมื่อสมาชิกขอร้อง
 - ข. ให้คำแนะนำเมื่อสมาชิกขอความช่วยเหลือ
 - ค. ให้ทุกคนทำงานตามความพอใจของทุกคน
 - ง. ให้คำติชมในการทำงานตามแผน

19. ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูพิชัยได้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจัดทำสมุดภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และส่งอาจารย์พิชัยเมื่อหมดชั่วโมง ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกในกลุ่มหนึ่ง เมื่อทำสมุดภาพเสร็จแล้ว ยังมีเวลาเหลือ นักเรียนจะช่วยกันประเมินผลงานอย่างไร
- แสดงความพอใจที่ทำงานเสร็จก่อนกลุ่มอื่น
 - เปรียบเทียบผลงานของกลุ่มกับกลุ่มอื่น
 - พิจารณาผลงานที่ทำเสร็จตรงตามเป้าหมายหรือไม่
 - อภิปรายแต่ข้อดี และความสวยงามของผลงาน
20. คำกล่าวในข้อใดเป็นการสรุปและประเมินผลการทำงานที่ดี
- "ทุกคนเข้าใจแล้วนะครับว่าใครจะต้องทำอะไรบ้าง"
 - "เดี๋ยวฉันจะทบทวนให้ฟังใหม่นะคะ"
 - "เสร็จแล้วเกียรติศักดิ์และสุทธิเกียรติจะเป็นคนเขียนหน้าปก"
 - "เราทำครบและถูกต้องตามรูปแบบแล้วนี้ครับ"
21. ทุกครั้งที่การทำงานกลุ่มสิ้นสุดลง นักเรียนควรทำอะไรต่อไป
- ประเมินผลงาน
 - แบ่งงานและมอบหมายงาน
 - เก็บรวบรวมผลงานไว้ในแฟ้ม
 - วางแผนการทำงานคราวหน้าต่อไป

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี แล้วตอบคำถามข้อที่ 24 –29

ทางโรงเรียน กำหนดจัดงานวิชาการเพื่อแสดงผลงานของนักเรียน โดยให้นักเรียนแต่ละห้องนำผลงานที่ตนเองทำไว้มานำแสดง หรือนำสินค้ามาขายเพื่อเป็นการหารายได้ระหว่างเรียนกลุ่มของวิบูลและเพื่อนอีก 4 คน คือ ไพศาล วันชัย สมโชคและตุ๊กตา จึงรวมกลุ่มกัน โดยมีความเห็นตรงกันว่าขายน้ำดื่ม เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นจากทุนเดิมที่นำมารวมกันอย่างน้อยคนละ 50 บาท และเพื่อให้การทำงานเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม จึงปรึกษากันหรือกันก่อนทำงานและมีความตั้งใจในการทำงานกันอย่างเป็นไปตามขั้นตอน จนทำให้สามารถขายน้ำดื่มได้ตามจุดมุ่งหมาย

22. จากสถานการณ์ดังกล่าว ข้อใดเป็นขั้นตอนของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานกลุ่ม

- ก. กลุ่มของวิบูลจะขายน้ำดื่มเพื่อเป็นการหารายได้
- ข. ไพศาลตะโกนชวนให้เพื่อน นักเรียนมาซื้อน้ำดื่ม
- ค. เสนอให้วันชัยสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป็นคนตักน้ำแข็ง
- ง. ตุ๊กตาชี้แจงรายรับ รายจ่าย และกำไร

23. การกระทำต่อไปนี้อยู่ในขั้นปฏิบัติงาน

- ก. ไพศาลเสนอให้ วิบูลเป็นหัวหน้ากลุ่ม
- ข. หัวหน้ากลุ่มดูแลให้สมาชิกทำงานตามแผนอย่างเดียว
- ค. หัวหน้ากลุ่มให้สมโชคไปจัดสถานที่ขายน้ำดื่ม
- ง. ตุ๊กตาสรุปผลการขายน้ำดื่มให้สมาชิกทราบ

24. นักเรียนคิดว่า นักเรียนกลุ่มนี้ควรทำอะไรเมื่อขายน้ำดื่มหมดแล้ว

- ก. ไม่ต้องทำอะไรอีก
- ข. สรุปและประเมินผลงาน
- ค. วางแผนงานครั้งต่อไป
- ง. ให้เพื่อนแก้ตัวในการทำงานที่ผิดพลาด

25. การทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพควรมีขั้นตอนอย่างไร

- ก. วางแผน ปฏิบัติงาน กำหนดจุดมุ่งหมาย สรุปประเมินผล
- ข. ปฏิบัติงาน วางแผน สรุปประเมินผลงาน ปฏิบัติงาน
- ค. กำหนดจุดมุ่งหมาย วางแผน สรุปประเมินผลงาน ปฏิบัติงาน
- ง. กำหนดจุดมุ่งหมาย วางแผน ปฏิบัติงาน สรุปประเมินผลงาน

รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

1. แบบสอบถามการทำงานกลุ่มมีทั้งหมด 25 ข้อ
2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม
ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบถูกต้องกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
และ 0 คะแนน สำหรับผู้ที่ไม่ตรงกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

ข้อ	คำตอบ
1	ก
2	ค
3	ง
4	ค
5	ก
6	ค
7	ข
8	ก
9	ง
10	ก
11	ง
12	ค
13	ง
14	ข
15	ข
16	ง
17	ค
18	ง
19	ค
20	ง
21	ก
22	ก
23	ค
24	ข
25	ง

**โปรแกรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร**

การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมรวม 12 ครั้ง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

ครั้งที่ 1	ปฐมนิเทศ
ครั้งที่ 2	การทำงานกลุ่ม: ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย
เกมต่อวงกลม
ครั้งที่ 3	การทำงานกลุ่ม: ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย
สถานการณ์จำลอง เรื่องทำไปเพื่ออะไร
ครั้งที่ 4	การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
บทบาทสมมติ เรื่องบัตรอวยพร
ครั้งที่ 5	การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
เกมฉีกกระดาษ
ครั้งที่ 6	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
กรณีตัวอย่าง เรื่องก้อยกับโป้ง
ครั้งที่ 7	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
กรณีตัวอย่าง เรื่องใครทำอะไร
ครั้งที่ 8	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
สถานการณ์จำลอง เรื่องทำตามที่ตกลงกันหน่อย
ครั้งที่ 9	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
เกมจะทำอย่างไรดี
ครั้งที่ 10	การทำงานกลุ่ม: ด้านการสรุปและประเมินผลงาน
สถานการณ์จำลอง เรื่องงานเสร็จแล้วคะ
ครั้งที่ 11	การทำงานกลุ่ม : ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย ด้านการวางแผนการทำงาน
ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการสรุปและประเมินผลงาน
บทบาทสมมติ เรื่องเราทำได้
ครั้งที่ 12	ปัจฉิมนิเทศ

ตารางโปรแกรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
1 50 นาที	การปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และระหว่างเพื่อนที่เข้าร่วมการทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและลักษณะของการทำงานกลุ่ม 3. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์วิธีการ บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับนักเรียน แนะนำตัวและให้นักเรียนแนะนำตนเองที่ละคน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกม "กลุ่มของฉัน" โดยมีขั้นตอนดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงกติกา และวิธีการเล่นเกมจากที่ผู้วิจัยแจกให้กับนักเรียนทุกคน เมื่อนักเรียนได้รับภาพต่อแล้ว หลังจากจากผู้วิจัยให้สัญญาณการเป่านกหวีดแล้วให้นำภาพต่อของตนไปต่อกับเพื่อนให้ได้รูปทรงเรขาคณิตที่สมบูรณ์ รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม 2.3 ผู้วิจัยเป่านกหวีดให้สัญญาณ ให้นักเรียนนำภาพต่อไปต่อกับเพื่อนให้ได้รูปทรงเรขาคณิตที่สมบูรณ์ เมื่อพบกลุ่มแล้วผู้วิจัยแจกกระดาษและดินสอ เพื่อให้นักเรียนผลัดกันซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน เช่น ชื่อเล่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว งานอดิเรก อุปนิสัย สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นต้น โดยใช้เวลา 10 นาที 2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำเพื่อนที่อยู่ในกลุ่ม ในเรื่องที่ได้ซักถาม เพื่อให้เพื่อนในกลุ่มได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นจนครบทุกกลุ่ม	1. ภาพต่อจิ๊กซอว์รูปทรงเรขาคณิต 2. กระดาษ 3. ดินสอ 4. นกหวีด

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
2 50 นาที	การทำงานกลุ่ม : ด้านการกำหนด จุดมุ่งหมาย เกม ต่อวงกลม	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน 2. เพื่อให้นักเรียน เรียนรู้ความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน	2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรมดังนี้ 2.5.1 ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม "กลุ่มของฉัน" 2.5.2 ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม "กลุ่มของฉัน" 2.6 ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียนและชี้แจงเกี่ยวกับการพัฒนาการทำงานกลุ่ม ดังนี้ 2.6.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายและลักษณะของการทำงานกลุ่ม 2.6.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์วิธีการบทบาท หน้าที่ของผู้วิจัยและบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมการทำงานกลุ่ม 3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงไปแล้วและนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป 4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายและลักษณะของการทำงานกลุ่ม 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มว่าใครเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน เพราะอะไร และนักเรียนเคยมีการวางจุดมุ่งหมายในการทำงานกลุ่มร่วมกันเป็นอย่างไร 1.2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 3 คน โดยให้ทุกคนมีเชือกฟางคนละเส้น	1. เชือกฟาง 9 เส้น ความยาวเส้นละ 1 ฟุต

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			1.3 เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มให้แต่ละกลุ่มช่วยกันในเวลา 3 นาที วางแผนร่วมกันว่าจะทำอะไร ให้เชือกฟางในกลุ่มของตนต่อเชือกให้เป็นวงกลมให้เร็วที่สุด โดยเชือกที่ต่อกันต้องแข่งกันต้องแข็งแรงและไม่หลุดออกจากกัน 1.4 กลุ่มใดต่อเป็นวงกลมแล้วให้นั่งลงถือวงกลมของตนไว้ โดยชูเชือกวงกลมไว้เหนือศีรษะ กลุ่มใดเสร็จก่อนและต่อเชือกเป็นวงกลมสมบูรณ์ถือว่าชนะในรอบแรก 1.5 รोजนกลุ่มอื่นๆ ต่อเชือกเป็นวงกลมให้สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยให้สัญญาณว่ากลุ่มใดแกะเชือกทุกเส้นได้ตามจำนวนสมาชิกเสร็จก่อนที่มั้นชนะ พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วยว่างานนั้นสำเร็จได้เพราะอะไร 2. ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ออกมารายงานว่ากลุ่มของตนมีการวางจุดมุ่งหมายในการทำงานร่วมกันอย่างไรบ้าง 1. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติม ถึงสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
3 50 นาที	การทำงานกลุ่ม : ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย สถานการณ์จำลอง เรื่องทำไปเพื่ออะไร	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจน 2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของงานให้สมาชิกกลุ่มรับรู้และเข้าใจตรงกัน	4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำไปเพื่ออะไร" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท 1.2 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำไปเพื่ออะไร" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู 2. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียน ร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำไปเพื่ออะไร" 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โฉะเก้าอี้ และวัสดุในการทำงาน
4 50 นาที	การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน บทบาทสมมติ เรื่องบัตรอวยพร	เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจถึงการวางแผนการทำงาน โดยให้เข้าใจถึงความสำคัญของการวางแผนการทำงานที่มีต่อความสำเร็จในการทำงาน และผลกระทบของการทำงานที่ไม่มี	1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงผลดีของการทำงานกลุ่มร่วมกัน และการได้ผลงานจำนวนมากในเวลาที่รวดเร็ว เพราะมีสมาชิกช่วยกันทำหลายคน แล้วถามนักเรียนต่อว่า นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ และเหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นจริงเสมอไปหรือไม่	1. เอกสารประกอบการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 4 ได้แก่ บทบาทผู้แสดง "บัตรอวยพร" บทสนทนา"บัตรอวยพร" 2. ป้ายชื่อ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
		การวางแผน	1.2 ครูเล่าเรื่องราว และสถานการณ์ สมมติ เรื่อง บัตรอวยพร ให้นักเรียนฟัง 1.3 ครูหาอาสาสมัครจำนวน 6 คน ครูแจกบทแสดง เรื่องบัตรอวยพรแบบที่ 1 (กลุ่มที่ไม่มี การวางแผนการทำงาน กลุ่ม) ให้กับกลุ่มศึกษาโดยครูคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ โดยใช้เวลาในการศึกษา ประมาณ 5 นาที และให้เพื่อนสังเกต การแสดงคือคนที่ไม่ได้แสดง พร้อมทั้งอธิบายการบันทึกการสังเกต 1.4 เมื่อนักเรียนพร้อม ครูให้กลุ่มเริ่มแสดงตามบทที่ได้รับและมีผู้ชมคือ ที่ เหลืออยู่คอยสังเกตการแสดง และ บันทึกการสังเกต โดยใช้เวลาในการแสดงประมาณ 5 – 10 นาที 1.5 เมื่อกลุ่มแสดงจบ ครูแจกบทแสดง เรื่องบัตรอวยพร แบบที่ 2 (กลุ่มที่มีการวางแผนในการทำงานกลุ่ม) ให้กับกลุ่มเดิม ศึกษาโดยครูคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ โดยให้เวลาในการศึกษา ประมาณ 5 นาที ให้กับกลุ่มที่ไม่ได้แสดงสังเกตการแสดง โดยใช้เวลาในการแสดงประมาณ 5 – 10 นาที 2.ขั้นวิเคราะห์ ครูให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้คำถามนำต่อไปนี้ 2.1 แสดงบทบาทสมมติ ครั้ง ที่1 และครั้งที่ 2 แสดงให้เห็นความแตกต่างในการทำงานกลุ่มอย่างไร 2.2 นักเรียนคิดว่ากลุ่มใดจะ	สมมติ 10 ป้าย 3. ตัวอย่างบัตรอวยพร 1 แผ่น 4. กรรไกร 2 เล่ม 5. กระดาษโปสเตอร์สี 2 แผ่น 6. ไม้บรรทัด 1 อัน 7.สีเมจิก 1 กล่อง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			ทำงานราบรื่น ไม่เกิดความวุ่นวาย เพราะเหตุใด และกลุ่มใดอาจเกิดปัญหาการทำงานและการทะเลาะวิวาทในขณะทำงาน เพราะเหตุใด 2.3 แผนในการทำงานควรกำหนดเมื่อใด 2.4 การวางแผนก่อนการทำงานมีประโยชน์อย่างไร 2.5 ใครเป็นผู้กำหนดแผนในการทำงาน 3. ขึ้นสรุปและประยุกต์หลักการ ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องบัตรอวยพร และครูสรุปเพิ่มเติมดังนี้ เมื่อสมาชิกทุกคนทราบจุดมุ่งหมายการทำงานอย่างชัดเจนแล้ว ขั้นตอนต่อไป สมาชิกควรจะร่วมกันกำหนดแผนงานหรือข้อปฏิบัติในการทำงานร่วมกันก่อนลงมือทำงาน เพื่อป้องกันความวุ่นวายหรือปัญหาที่อาจเกิดในการทำงานกลุ่ม โดยมีหลักการปฏิบัติดังนี้ 1. หัวหน้าหรือสมาชิกช่วยกันวางแผนการทำงานกลุ่ม 2. สมาชิกต้องมีความเห็นด้วยและยินดีที่จะปฏิบัติตามแผนนั้น 3. สมาชิกต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ 4. ขึ้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะ และติชมบทบาท	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
5 50 นาที	การทำงานกลุ่ม : ด้านการวางแผนการทำงาน เกมฉีกกระดาษ	เพื่อให้นักเรียนเห็น ความสำคัญและ ประโยชน์ของการ วางแผนการทำงาน	สมมติร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่า การวางแผนมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเรามากน้อยเพียงใด 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกม "ฉีกกระดาษ" โดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 3 คน แล้วแจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้กลุ่มละ 1 แผ่น 1.3 ให้นักเรียนวางแผนฉีกกระดาษให้ยาวที่สุด โดยไม่ต้องกระดาษ 1.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าแถว แล้วให้คนที่ 1 ฉีกกระดาษโดยใช้เวลาคนละ 30 วินาที เมื่อหมดเวลาให้ไปต่อท้ายแถว แล้วคนที่ 2 ฉีกกระดาษต่อ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนครบเวลาที่กำหนดประมาณ 5 นาที 1.5 นำกระดาษของทั้งสามกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน กลุ่มที่ฉีกได้ยาวกว่าจะเป็นผู้ชนะ และประเมินผลการทำงานกลุ่มร่วมกัน 1.6 ให้นักเรียนเล่นเกม "ฉีกกระดาษ" อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้กติกาเดิม 2. ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนทั้งสามกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานว่า กลุ่มของตนมีวิธีวางแผนการทำงานในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อย่างไร 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ให้นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมนี้และผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติมว่าในการวางแผนการทำงานร่วมกันนั้นควรต้องร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางและขั้น	1. กระดาษหนังสือพิมพ์ 3 แผ่น 2. นาฬิกาจับเวลา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
6 50 นาที	1. การทำงาน กลุ่ม : ด้านการ ปฏิบัติงานตาม แผน กรณีตัว อย่างเรื่องก้อย กับโป้ง	2. เพื่อให้ นัก เรียนเข้าใจความ สำคัญของการแบ่ง งานและการปฏิบัติ งานตามแผน 3. เพื่อให้ นัก เรียนบอกหลักใน การแบ่งงานได้	ตอนการทำงานล่วงหน้า อันเป็นการ เตรียมงานด้วยความรอบคอบงานจึงจะ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและ บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน เสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่า ในการทำงานกลุ่ม นักเรียนมีการแบ่ง งานกันทำหรือไม่เพราะเหตุใด 1.2 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างก้อย กับโป้ง ให้นักเรียนทุกคนอ่าน 2. ขั้นวิเคราะห์ แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันและส่ง ตัวแทนรายงานให้เพื่อนฟัง ในหัวข้อต่อ ไปนี้ 2.1 กลุ่มของก้อยปฏิบัติถูกต้อง หรือไม่ เพราะเหตุใด 2.2 กลุ่มของโป้งปฏิบัติถูกต้อง หรือไม่ เพราะเหตุใด 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ให้นักเรียนบอกหลักทั่วๆ ไป ในการแบ่งงานในการทำงานกลุ่ม 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่า 3.2.1 ในการทำงานร่วมกันเป็น กลุ่ม ไม่ควรที่จะให้ใครรวบงานไว้ทำคน เดียว เพราะ อาจไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร 3.2.2 หลักในการแบ่งงานโดย ทั่วๆ ไปมี 2 ประการคือ แบ่งงานให้ทุก คนอย่างทั่วถึงและพยายาม	กรณีตัวอย่างเรื่อง "ก้อยกับโป้ง"

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
7 50 นาที	4. การทำงาน กลุ่ม : ด้านการ ปฏิบัติงานตาม แผน กรณีตัว อย่างเรื่องใครทำ อะไร	เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้ถึงความ สำคัญของการ ปฏิบัติงานตามบท บาทที่ได้รับมอบ หมาย และทำความเข้าใจ แผนงานให้ ตรงกันก่อนลงมือ ปฏิบัติงาน	แบ่งให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด หรือความชำนาญ 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและ บอกประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอ แนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่าใน การทำงานกลุ่มนักเรียนมักได้รับมอบ หมายหน้าที่และมีบทบาทอะไร เพราะ เหตุใด 1.2 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง "ใครทำอะไร" 2. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์การปฏิบัติ งานตามบทบาทหน้าที่ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ว่ามีข้อบกพร่อง และข้อดีในการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิด ที่ได้รับจากการอ่านเรื่องกรณีตัวอย่าง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจาก การเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอ แนะและติชมร่วมกัน	กรณีตัวอย่างเรื่อง "ใครทำอะไร"
8 50 นาที	5.การทำงานกลุ่ม :ด้าน การปฏิบัติ งานตามแผน สถานการณ์ จำลองเรื่องทำ ตามที่ตกลงกัน	เพื่อให้นักเรียนรู้ถึง ความสำคัญของ การปฏิบัติงานตาม แผนที่วางไว้	1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ ต้องการให้นักเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์ จำลอง เรื่อง "ทำตามที่ดีตกลงกัน หน่อย" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัย	1. เอกสาร ประกอบการใช้ สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำตามที่ดีตกลงกัน"

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			1.1 ช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท 1.2 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำตามที่ได้ตกลงกันหน้อย" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู 2. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้จากการใช้สถานการณ์จำลองแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน	ลงกันหน้อย" 2. วัสดุ ที่ ใช้ ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะเก้าอี้และวัสดุในการทำงาน
9 50 นาที	5. การทำงานกลุ่ม :ด้านการปฏิบัติงานตามแผน เกมจะทำได้ อย่างไรดี	เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจความสำคัญของการปฏิบัติงานตามแผนด้วยวิธีการต่างๆ	1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่าในการปฏิบัติงานที่จะประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีขั้นตอนและองค์ประกอบใดบ้าง เพราะเหตุใด 1.2 . ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน 1.3 ให้แต่ละทีมเข้าแถวแล้วออกมาคืบตัวเขี้ยวทีละคน โดยใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางคืบออกมาใส่ขวดโหลที่ตั้งไว้ 1.4 นับจำนวนตัวเขี้ยวในรอบแรกของแต่ละทีม เพื่อหาทีมที่เป็นต่อและเป็นรอง 1.5 ให้แต่ละทีมช่วยกันคิดค้นวิธีการคืบตัวเขี้ยวให้ได้มากที่สุดในรอบ	1. เมล็ดถั่วเขียว 2. ขวดโหล

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
10 50 นาที	การทำงานกลุ่ม : ด้านการสรุปและ ประเมินผลงาน สถานการณ์ จำลองเรื่องงาน เสร็จแล้วค่ะ	เพื่อให้ นักเรียนได้ เรียนรู้ว่าเมื่องาน เสร็จแล้ว กลุ่มควร สรุปและประเมินผล งานดูว่างานที่เสร็จ ออกมานั้นตรงตาม เป้าหมายที่วางไว้ หรือไม่ และมีอะไร ที่ควรปรับปรุง แก้ไข	สุดท้าย 1.6 ในรอบสุดท้ายนับจำนวนรวม ถั่วเขียว ทิมได้ได้มากเป็นผู้ชนะ 2. ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มส่งตัวแทน ออกมารายงานว่ากลุ่มของตนมีการ ทำงานในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เป็น อย่างไร 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมร่วมกับนักเรียน ว่า การทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความ สำเร็จนั้น นักเรียนจะต้องช่วยกัน ทำงานให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด เช่นการช่วยกันคิดค้นเทคนิคต่างๆ ใน การคืบถั่วเขียวให้ได้มากที่สุดแล้วนำมา ปฏิบัติ หลังจากที่นักเรียนร่วมกัน ทำงานเป็นกลุ่มแล้ว การนำผลงานที่แต่ ละกลุ่มสรุปได้ออกมาเล่าสู่กันฟังจะช่วย ให้นักเรียนได้รับความรู้และแนวทางการ ปฏิบัติที่กว้างขวางขึ้น 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและ บอกประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจ กรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอ แนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่อง สถานการณ์จำลอง เรื่อง "งานเสร็จ แล้วค่ะ" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วย กันเลือกผู้แสดงบทบาท 1.2 นักเรียนแสดงบทบาทไปตาม สถานการณ์จำลอง เรื่อง "งานเสร็จแล้ว ค่ะ" ตามลำดับเหตุการณ์	1. เอกสาร ประกอบการใช้ สถานการณ์จำลอง เรื่อง "งานเสร็จแล้ว ค่ะ" 2. วัสดุที่ใช้ ประกอบการแสดง บทบาท เช่น โฉ เก้าอี้และวัสดุใน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
11 60 นาที	การทำงานกลุ่ม : ด้านการกำหนด จุดมุ่งหมาย ด้าน การวางแผนงาน ด้านการปฏิบัติ งานตามแผน และด้านการสรุป และประเมินผล งาน บทบาท สมมติเรื่องเราทำได้	ให้ดีขึ้น ให้นักเรียนเข้าใจ วิธีการทำงานกลุ่ม อย่างเป็นขั้นตอน	ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู 2. ชั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ชั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงเรื่องการทำงานกลุ่มที่เรียนมาแล้ว 1.2 ครูเล่าเรื่องราว และสถานการณ์สมมติ เรื่องเราทำได้ ให้นักเรียนฟัง 1.3 ครูอาสาสมัครจำนวน 6 คน แล้วแจกบทแสดง เรื่องเราทำได้ ให้นักเรียนไปศึกษา โดยครูคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ โดยให้เวลานักเรียนศึกษาบทการแสดงประมาณ 5 นาที 1.4 เมื่อนักเรียนพร้อม ครูให้นักเรียนกลุ่มแสดงเริ่มแสดงตามบทบาทที่ได้รับ โดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการแสดงและบันทึกการสังเกต โดยให้เวลาในการแสดงประมาณ 10 – 15 นาที 2. ชั้นวิเคราะห์	การทำงาน 1. เอกสาร ประกอบการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 11 ได้แก่ บทบาท ผู้แสดง "เราทำได้" บทสนทนา "เราทำได้" 2. ป้ายชื่อสมมติ 6 ป้าย 3. เต้าปึง 1 เต้า 4. ลูกชิ้นปิ้ง 20 ไม้ 5. กระดาษชาร์ต 1 แผ่น 6. ป้ายชื่อร้าน 1 ป้าย

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			ครูให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้คำถามนำต่อไปนี้ 2.1 การแสดงบทบาทสมมติของกลุ่มเราทำได้ มีลักษณะการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไร มีการทำงานเป็นขั้นตอนหรือไม่ อย่างไรบ้าง 2.2 การทำงานกลุ่มมีความสำคัญอย่างไร 2.3 ขั้นตอนในการทำงานกลุ่มประกอบไปด้วยการกระทำใดบ้าง 2.4 ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมคำแนะนำของกลุ่ม 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เราทำได้ และครูสรุปเพิ่มเติมดังนี้ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน และเพื่อให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพ สมาชิกต้องมีลักษณะการทำงานร่วมกันดังนี้คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนงาน การปฏิบัติงานตามแผน และการสรุปและประเมินผลงาน 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
12 50 นาที	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่มในด้านต่างๆ 2. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 3. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่มแล้วนำความรู้มาพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสมตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม	1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญและคุณค่าของการทำงานกลุ่มในด้านต่างๆ 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในชีวิตจริงได้ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ 4. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วกล่าวปิดการทดลอง	

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง การปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และระหว่างเพื่อนที่เข้าร่วมการทดลอง
2. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมาย และลักษณะของการทำงานกลุ่ม
3. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาท หน้าที่ของผู้วิจัยและบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

เวลา

50 นาที

สื่อที่ใช้

1. ภาพต่อจิ๊กซอร์รูปทรงเรขาคณิต
2. กระดาษ
3. ดินสอ
4. นกหวีด

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับนักเรียน แนะนำตัวและให้นักเรียนแนะนำตนเองทีละคน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกม "กลุ่มของฉัน" โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
 - 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงกติกา และวิธีการเล่นเกมที่ผู้วิจัยแจกให้กับนักเรียนทุกคน

เมื่อนักเรียนได้รับภาพต่อแล้ว หลังจากให้ผู้วิจัยให้สัญญาณการเป่านกหวีด แล้วให้นำภาพต่อของตนไปต่อกับเพื่อน ให้ได้รูปทรงเรขาคณิตที่สมบูรณ์

รูปวงกลม

รูปสามเหลี่ยม

รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

2.3 ผู้วิจัยเป่านกหวีดให้สัญญาณ ให้นักเรียนนำภาพต่อไปต่อกับเพื่อนให้ได้รูปทรงเรขาคณิตที่สมบูรณ์ เมื่อพบกลุ่มแล้วผู้วิจัยแจกกระดาษและดินสอ เพื่อให้นักเรียนผลัดกันซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน เช่น ชื่อเล่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว งานอดิเรก อุปนิสัย สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นต้น โดยใช้เวลา 10 นาที

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำเพื่อนที่เป็นอยู่ในกลุ่มของตน ในเรื่องที่ได้ซักถาม เพื่อให้เพื่อนในกลุ่มได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นจนครบทุกกลุ่ม

2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรมดังนี้

2.5.1 ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม "กลุ่มของฉัน"

2.5.2 ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม "กลุ่มของฉัน"

2.6 ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียนและชี้แจงเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม ดังนี้

2.6.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายและลักษณะของการทำงานกลุ่ม

2.6.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาท หน้าที่ของผู้วิจัยและบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมการทำงานกลุ่ม

3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงไปแล้วและนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายและลักษณะของการทำงานกลุ่ม
การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย
ชื่อกิจกรรม	เกมต่อวงกลม
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน 2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เชือกฟาง 9 เส้น ความยาวเส้นละ 1 ฟุต
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เทคนิคเกม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มว่าใครเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน เพราะอะไร และนักเรียนเคยมีการวางแผนจุดมุ่งหมายในการทำงานกลุ่มร่วมกันเป็นอย่างไร 1.2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ละคร 3 คน โดยให้ทุกคนมีเชือกฟางคนละเส้น 1.3 เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่ม ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเป็นเวลา 3 นาทีวางแผนร่วมกันว่าจะทำอะไร ให้เชือกฟางในกลุ่มของตนต่อเชือกให้เป็นวงกลมให้เร็วที่สุด โดยเชือกที่ต่อกันต้องแข็งแรงและไม่หลุดออกจากกัน 1.4 กลุ่มใดต่อเป็นวงกลมแล้ว ให้นำเชือกฟางของตนไว้ โดยชูเชือกวงกลมไว้เหนือศีรษะ กลุ่มใดเสร็จก่อนและต่อเชือกเป็นวงกลมสมบูรณ์ถือว่าชนะในรอบแรก 1.5 รอจนกลุ่มอื่นๆ ต่อเชือกเป็นวงกลมให้สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยให้สัญญาณว่ากลุ่มใดแกะเชือกทุกเส้นได้ตามจำนวนสมาชิกเสร็จก่อนทีมไหนชนะ พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและติดตามไปด้วยว่างานนั้นสำเร็จได้เพราะอะไร 2. ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ออกมารายงานว่ากลุ่มของตนมีการวางแผนจุดมุ่งหมายในการทำงานร่วมกันอย่างไรบ้าง 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติม ถึงสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้นักเรียนคิดที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับ จากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดง
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง	การทำงานกลุ่ม : ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย
ชื่อกิจกรรม	สถานการณ์จำลองเรื่อง “ทำไปเพื่ออะไร”
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจน 2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของงานให้สมาชิกกลุ่มรับรู้และเข้าใจตรงกัน
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง “ทำไปเพื่ออะไร” วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โຕะ เก้าอี้ และวัสดุในการทำงาน
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลอง เรื่อง “ทำไปเพื่ออะไร” จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท 1.2 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง “ทำไปเพื่ออะไร” ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู 2. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน การประเมินผล 1. สังเกตการแสดงของนักเรียน 2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการทำงานกลุ่ม
ครั้งที่ 3
สถานการณ์จำลองเรื่อง“ทำไปเพื่ออะไร”

สัปดาห์หน้าจะถึงวันลอยกระทง ทางโรงเรียนกำหนดให้จัดงานวันลอยกระทงขึ้น เมื่อประธานโรงเรียนเรียกคณะกรรมการนักเรียนมาประชุมกันเพื่อแบ่งงาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับมอบหมายให้ทำกระทง หัวหน้าห้องได้กลับมาแจ้งแก่เพื่อนในห้องว่าขอให้ทุกคนช่วยกันทำกระทงเพื่อนำไปขายในวันลอยกระทง จำนวน 50 ใบ แล้วหัวหน้าห้องก็ขอตัวออกไปพบครู เพื่อทำงานตามที่ครูจะมอบหมายให้ตนเองทำโดยเฉพาะ

เนื่องจากทุกคนมัวแต่นั่งคุยกันจึงได้ยินสิ่งที่หัวหน้าพูดไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความงุนงงไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร สุภาภรณ์จึงเสนอให้เลือกหัวหน้ากลุ่มก่อน แล้วให้หัวหน้ากลุ่มดำเนินการต่อไป ชนิดาจึงเสนอชื่อให้พิศมัยเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะพิศมัยมีความถนัดในด้านการประดิษฐ์สิ่งของเป็นอย่างดี สมาชิกในกลุ่มเห็นด้วย ต่อมาทุกคนก็เริ่มลงมือประดิษฐ์กระทงโดยไม่รู้ว่าจะทำอะไร เพราะฟังหัวหน้าห้องพูดไม่ชัดเจน ก็รีบเร่งทำให้เสร็จเร็วๆ เพื่อจะได้ไปเล่น เมื่อหัวหน้าห้องกลับเข้ามาในห้องอีกครั้งหนึ่ง เห็นกระทงที่ประดิษฐ์เสร็จแล้วเป็นบางส่วน ก็รีบเข้าไปถามว่าทำไมกระทงไม่สวยเลย ทำกระทงแบบนี้ขายไม่ได้แน่นอน คุณครูสั่งให้ทำกระทงเพื่อนำไปขาย พิศมัยและเพื่อนๆ รู้สึกเสียใจมาก เพราะทุกคนไม่รู้ว่าจะทำกระทงไปทำอะไร คิดว่าทำกระทงเพื่อไปลอยกันเองจึงไม่ได้ตั้งใจทำ ทำให้กระทงที่ทำเสร็จไปแล้วนั้นอาจจะขายไม่ได้หรือถ้าขายได้ก็ต้องขายในราคาต่ำ หัวหน้าห้องบอกว่าต้องขาดทุนแน่นอน และหัวหน้าห้องยังบอกพิศมัยและเพื่อนๆ ว่าถ้าทำงานโดยไม่รู้จักมุ่งหมายว่าทำไปเพื่ออะไรแล้ว ผลจะออกมาไม่ดี เมื่อทราบจุดมุ่งหมายของการทำงานแล้ว สมาชิกจึงวางแผนร่วมกันและปฏิบัติตามแผนงานโดยลงมือทำกระทงในส่วนที่ยังไม่ได้ทำกันต่อไป จนสามารถช่วยกันติชมและสรุปผลงานที่ทำแล้ว

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำไปเพื่ออะไร"

ฉากที่ 1 ในห้องของคณะกรรมการนักเรียน

- ประธานนักเรียน : อาทิตย์หน้าจะถึงวันลอยกระทง ทางโรงเรียนของเราจะจัดงานวันลอยกระทงขึ้น ที่เรียกทุกคนมาประชุมกันในวันนี้เพื่อที่จะแบ่งงานกันทำง่ายขึ้นว่าชั้นไหนจะได้ทำงานอะไร เดี่ยวให้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำกระทงด้วยนะครับ เพื่อที่จะเอาไปขายในงานวันลอยกระทง ทำกระทงทั้งหมด 50 ใบ นะครับ
- หัวหน้าชั้น ป.6 : ครับ แล้วผมจะไปบอกเพื่อนๆ ในห้อง
- ประธานนักเรียน : ให้ไปปรับปรุงการทำการกระทงกับครูด้วยนะครับ แล้วให้นักเรียนชั้น ป.5 จัดสถานที่นะครับ
- หัวหน้าชั้น ป.5 : ครับ
- ประธานนักเรียน : ทุกคนเข้าใจในงานที่เราแบ่งกันทำแล้วนะครับ เลิกประชุมได้

ฉากที่ 2 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- หัวหน้าห้อง : เพื่อนๆ ทุกคนตั้งใจฟังหน่อยนะครับ ห้องเราได้รับมอบหมายให้ทำการกระทงจำนวน 50 ใบ เพื่อนำไปขายในวันลอยกระทงที่จะจัดขึ้นในอาทิตย์หน้า เดี่ยวผมขอให้เพื่อนๆ ช่วยกันทำหน่อยนะครับ
- บรรยาย : แล้วหัวหน้าห้องก็เดินออกไปจากห้อง เพื่อไปพบครูที่จะมอบหมายงานที่ให้เราทำโดยเฉพาะ
- สุภาภรณ์ : หัวหน้าห้องมาสั่งงานอะไรนะ ฉันมัวแต่คุยกับเธอฟังไม่ชัดเลย
- วรพจน์ : ผมก็เหมือนกันได้ยินแต่ว่าให้ทำการกระทง 50 ใบ
- สุภาภรณ์ : ถ้าฉันเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อน แล้วให้หัวหน้ากลุ่มดำเนินการต่อไป
- ชนิดา : ฉันเสนอให้พิศมัยเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะพิศมัยถนัดในด้านการประดิษฐ์
- สุภาภรณ์ : ฉันเห็นด้วย แล้วเพื่อนคนอื่นล่ะอย่างไร
- คำปุ่น : ผมเห็นด้วยครับ
- ชโลธร : ผมเห็นด้วย ให้พิศมัยเป็นหัวหน้ากลุ่มนะดีแล้ว
- พิศมัย : มีใครรู้ไหมว่า หัวหน้าห้องสั่งให้ทำการกระทงเอาไปทำอะไร
- สุภาภรณ์ : ฉันไม่รู้ ฉันเราไปถามหัวหน้าห้องกันดีไหมว่าให้เราทำการกระทงไปเพื่ออะไร
- วรพจน์ : ผมว่าไม่ต้องไปถามหรอก คงทำการกระทงไปลอยกันเอง เรารีบๆ ทำกันเถอะ จะได้ไปเล่น
- พิศมัย : เอ้า ทุกคนช่วยกันทำการกระทงหน่อยจ๊ะ

ฉากที่ 3

หัวหน้าห้องกลับเข้ามาในห้อง

- หัวหน้าห้อง : ทำไมทำกระทงไม่สวยเลย จะขายได้หรือ
- พิศมัย : เอ้า จะทำกระทงไปขายหรือ
- หัวหน้าห้อง : ครับ ครูสั่งให้ทำกระทงไปขายในวันลอยกระทง นี่ทำกันไปได้ก็โใบแล้วครับ
- พิศมัย : 20 ใบ แล้วจะ พวกเราไม่รู้จะให้ทำกระทงไปขาย คิดว่าทำกระทงไปลอยกันเอง
- หัวหน้าห้อง : ตายละ กระทงที่ทำเสร็จแล้วไม่สวยเลยนะ ถ้าเอาไปขายอย่างนี้คงขายไม่ได้ และถ้าเอาไปขายต้องขายในราคาที่ต่ำมากเลย ขาดทุนแน่นอน
- พิศมัย : พวกเราไม่รู้จริงๆ ว่าจะต้องทำกระทงไปขาย ก็เลยไม่ตั้งใจทำกัน
- สุภาภรณ์ : เราเสียใจจะ เราไม่ตั้งใจฟังให้ดีกว่านั้นว่า ให้ทำกระทงไปเพื่ออะไร ก็เลยทำให้งานเสียหาย กระทงไม่สวยเลย
- วรพจน์ : ถ้าเราฟังหัวหน้าพูดให้ชัดเจน งานก็คงไม่เสียหายอย่างนั้นะ เอ้อ ! ไม่น่าเลย
- หัวหน้าห้อง : คราวนี้เพื่อนๆ เห็นแล้วใช่ไหมครับว่า ถ้าเราไม่รู้จะทำงานไปเพื่ออะไรหรือทำงานไปโดยไม่รู้จักมุ่งหมาย ทำให้งานเสียหายมาก
- พิศมัย : เข้าใจมากเลยจะ
- วรพจน์ : ผมก็เหมือนกัน
- หัวหน้าห้อง : ถ้างั้นกระทงที่ยังไม่ได้ทำ ขอให้ทุกคนช่วยกันตั้งใจทำด้วยนะ เพราะเราจะต้องทำไปขาย
- พิศมัย : จะ เพื่อนๆ มาช่วยกันทำกระทงตอนะ คราวนี้เรารู้แล้วว่าเราจะต้องทำกระทง เพื่อเอาไปขายในงานวันลอยกระทง
- สุภาภรณ์ : งั้นเราก็ต้องทำให้สวยๆ นะสิ
- วรพจน์ : ต้องทำให้เหมาะสมกับราคาที่ขายด้วย
- พิศมัย : ใช่จะ ถ้าหากพวกเรารู้ว่าจะต้องทำกระทงไปเพื่ออะไรแล้ว เราคงทำกันเสร็จแล้วนะ พวกเรามาช่วยกันวางแผนงานกันเถอะว่าจะทำอย่างไรให้กระทงของเราสวยที่สุด เมื่อเราทำสำเร็จแล้วเราจะได้ประเมินว่าผลงานของเราเป็นอย่างไร

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง การทำงานกลุ่ม : ด้านการวางแผนการทำงาน

ชื่อกิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง บัตรอวยพร

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการวางแผนการทำงาน โดยเข้าใจถึงความสำคัญของการวางแผนการทำงานที่มีต่อความสำเร็จในการทำงาน และผลกระทบของการทำงานที่ไม่มีการวางแผน

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 4

ได้แก่ บทบาทผู้แสดง “บัตรอวยพร”

บทสนทนา “บัตรอวยพร”

2. บ้ายชื่อสมมติ	10	บ้าย
3. ตัวอย่างบัตรอวยพร	1	แผ่น
4. กรรไกร	2	เล่ม
5. กระดาษโปสเตอร์สี	2	แผ่น
6. ไม้บรรทัด	1	อัน
7. สีเมจิก	1	กล่อง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงผลดีของการทำงานกลุ่มร่วมกันและได้ผลงานจำนวนมากในเวลาที่รวดเร็ว เพราะมีสมาชิกช่วยกันทำหลายคน แล้วถามนักเรียนต่อว่า นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ และเหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นจริงเสมอไปหรือไม่

1.2 ครูเล่าเรื่องราว และสถานการณ์สมมติ เรื่อง บัตรอวยพร ให้นักเรียนฟัง

1.3 ครูหาอาสาสมัครจำนวน 6 คน ครูแจกบทแสดง เรื่องบัตรอวยพรแบบที่ 1 (กลุ่มที่ไม่มีการวางแผนการทำงานกลุ่ม) ให้กับกลุ่มศึกษาโดยครูคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ โดยใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 5 นาที และให้เพื่อนสังเกตการแสดงคือคนที่ไม่ได้แสดง พร้อมทั้งอธิบายการบันทึกการสังเกต

1.4 เมื่อนักเรียนพร้อม ครูให้กลุ่มเริ่มแสดงตามบทที่ได้รับ และมีผู้ชมคือ กลุ่มที่เหลืออยู่ คอยสังเกตการแสดง และบันทึกการสังเกต โดยใช้เวลาในการแสดงประมาณ 5 - 10 นาที

1.5 เมื่อกลุ่มแสดงจบ ครูแจกบทแสดง เรื่องบัตรอวยพร แบบที่ 2 (กลุ่มที่มีการวางแผนในการทำงานกลุ่ม) ให้กับกลุ่มเดิมศึกษาโดยครูคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ โดยให้เวลาในการศึกษาประมาณ 5 นาที และให้กลุ่มที่ไม่ได้แสดงสังเกตการแสดง และบันทึกการสังเกต โดยใช้เวลาในการแสดงประมาณ 5 – 10 นาที

2. ชั้นวิเคราะห์

ครูให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้คำถามนำต่อไปนี้

2.1 การแสดงบทบาทสมมติ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แสดงให้เห็นความแตกต่างในการทำงานกลุ่มอย่างไร

2.2 นักเรียนคิดว่ากลุ่มใดจะทำงานราบรื่น ไม่เกิดความวุ่นวาย เพราะเหตุใด และกลุ่มใดอาจเกิดปัญหาการทำงาน และการทะเลาะวิวาทในขณะทำงาน เพราะเหตุใด

2.3 แผนในการทำงานควรกำหนดเมื่อใด

2.4 การวางแผนก่อนการทำงานมีประโยชน์อย่างไร

2.5 ใครเป็นผู้กำหนดแผนในการทำงาน

3. ชั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องบัตรอวยพร และครูสรุปเพิ่มเติมดังนี้คือ เมื่อสมาชิกทุกคนทราบจุดมุ่งหมายการทำงานอย่างชัดเจนแล้ว ขั้นตอนต่อไปสมาชิกควรจะร่วมกันกำหนดแผนงาน หรือข้อปฏิบัติในการทำงานร่วมกัน ก่อนลงมือทำงาน เพื่อป้องกันความวุ่นวายหรือปัญหาที่อาจเกิดในการทำงานกลุ่มโดยมีหลักการปฏิบัติดังนี้

1. หัวหน้าหรือสมาชิกช่วยกันวางแผนการทำงานกลุ่ม
2. สมาชิกต้องมีความเห็นด้วยและยินดีที่จะปฏิบัติตามแผนนั้น
3. สมาชิกต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

4. ชั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมบทบาทสมมติร่วมกัน

การประเมินผล

1. ครูสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตการตอบคำถามขณะอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการทำงานกลุ่ม
ครั้งที่ 4
บทบาทสมมติเรื่อง "บัตรอวยพร"
แบบที่ 1 (กลุ่มที่ไม่มีการวางแผนก่อนทำงาน)

เนื่องจากใกล้วันขึ้นปีใหม่คุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมอบหมายให้ ฤทธิไกร ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มไปแจ้งให้เพื่อนๆ ในกลุ่มอีก 5 คน คือ สุภาพร จุฬารัตน์ สิทธิศักดิ์ กัปตัน และสมยาทราบว่าคุณครูขอให้กลุ่มของนักเรียน ทำบัตรอวยพรวันปีใหม่จำนวน 40 ใบ เพื่อส่งไปให้กำลังใจแก่ ตำรวจ ทหาร ที่อยู่ชายแดนภายใน 2 ชั่วโมง โดยคุณครูได้จัดวัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพรมาให้ ซึ่งนักเรียนจะทำตามตัวอย่าง หรือจะทำแบบอื่นๆ ก็ได้ และเนื่องจากวัสดุ อุปกรณ์มีจำนวนน้อย จึงขอให้แบ่งๆ กันทำ สมาชิกกลุ่มบางคน เช่น สุภาพร ก็ซักถามเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการทำงานจนทุกคนเข้าใจ ตรงกันว่าต้องทำอะไร เพื่ออะไร และก่อนที่จะเริ่มต้นทำงานสมาชิกในกลุ่มต่างก็ได้เถียงกันเพื่อแย่งวัสดุ อุปกรณ์ เพราะต่างก็ต้องการทำให้สวย แปลก และก็มีสมาชิกกลุ่มที่ต้องการขอเวลานอกไปทำงานส่วนตัว ทำให้วุ่นวาย เกิดการทะเลาะกัน จนเป็นเหตุให้การเริ่มต้นทำงานล่าช้าออกไป เพราะไม่มีการวางแผนงาน และปฏิบัติงานตามแผนงาน จึงประเมินผลงานไม่ได้

บทบาทผู้แสดง "บัตรอวยพร" แบบที่ 1 (กลุ่มที่ไม่มีการวางแผนก่อนทำงาน)

บทบาทของฤทธิไกร

ฉันชื่อฤทธิไกร เป็นหัวหน้ากลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉันได้รับมอบหมายจากคุณครูให้มาแจ้งให้เพื่อนๆ ในกลุ่มของฉันทราบ โดยพูดว่า "สวัสดีครับ ฉันขอแจ้งจุดมุ่งหมายในการทำงานก่อนนะครับ คุณครูได้มอบหมายให้กลุ่มของเราช่วยกันทำบัตรอวยพร เพื่อส่งไปอวยพร และให้กำลังใจแก่ ตำรวจ ทหารที่อยู่ชายแดน เนื่องในวันปีใหม่" เมื่อสมาชิกกลุ่มถามฉันก็ตอบโดยพูดว่า "คุณครูให้ทำบัตรอวยพรจำนวน 40 ใบ และเนื่องจากใกล้วันปีใหม่แล้วจึงขอให้พวกเราทำให้เสร็จ ภายใน 2 ชั่วโมง นี่" และฉันก็นำวัสดุ อุปกรณ์ และตัวอย่างบัตรอวยพรออกมาวางไว้บนโต๊ะ จากนั้นฉันก็ตอบคำถามสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มที่ถามเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์โดยพูดว่า "ไม่มีครับ ตามคุณครูแล้ว คุณครูบอกว่าให้แบ่งๆ กัน" เมื่อฉันเห็นว่าเพื่อนๆ ได้เถียงกันรุนแรงมากขึ้นฉันก็พูดขึ้นว่า "ไม่เอาละ เสียเวลามานานแล้ว ลงมือทำงานเถอะ ถ้ามีปัญหาค่อยแก้ไขทีหลัง"

บทบาทของสุภาพร

ฉันชื่อ สุภาพร ฉันเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม ฉันเป็นคนชอบความชัดเจนในการทำงานว่าต้องทำอะไร เท่าไร ฉันจึงซักถามเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการทำงาน โดยพูดว่า "เราต้องทำบัตรอวยพรกี่ใบ และใช้เวลาเท่าไร" ฉันเป็นคนที่ชอบแข่งขันกับเพื่อนๆ ในกลุ่มโดยเฉพาะกับสิทธิศักดิ์สมาชิกที่ชอบเอาเปรียบคนอื่น เมื่อฉันเห็นว่า สิทธิศักดิ์จ้องมองกรรไกร ฉันจึงว่าสิทธิศักดิ์ โดยพูดว่า "เธอไม่ต้องจ้องกรรไกรมากหรอก เธอไม่ทันฉันอยู่แล้ว ฉันขอจองไว้ล่วงหน้า"

บทบาทของจุฬารัตน์

ฉันชื่อจุฬารัตน์ ฉันเป็นคนช่างสังเกต และทำงานทุกอย่างด้วยความรอบคอบ และไม่ชอบให้ใครมาเอาเปรียบฉัน ขณะที่หัวหน้านำวัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพร ออกมาวางไว้บนโต๊ะ ฉันสังเกตวัสดุ อุปกรณ์เหล่านั้นพบว่ามีความจำกัด เช่น กรรไกร 2 อัน ฉันเกรงว่าจะไม่พอทำให้ทำไม่ทัน ฉันจึงแจ้งให้หัวหน้ากลุ่มทราบ โดยพูดว่า "หัวหน้าคะ ฉันสังเกตเห็นวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ มีน้อย เช่นกรรไกร ก็มีแค่ 2 อัน ฉันเกรงว่าจะทำไม่ทันนะคะ ไม่มีเพิ่มให้หรือคะ" และเมื่อฉันเห็นว่าสมาชิกคนหนึ่งขอเวลานอกเพื่ออ่านการ์ตูน ฉันจึงขอเวลาทำการบ้านบ้าง โดยพูดว่า "เออ! ถ้าอย่างนั้น ฉันก็ทำพักทำการบ้านบ้างนะ คงไม่เป็นไรเหมือนกันใช่ไหม"

บทบาทของสิทธิศักดิ์

ฉันชื่อ สิทธิศักดิ์ ฉันเป็นคนชอบทำงานให้ดีที่สุด และดีกว่าเพื่อนๆ ดังนั้น เวลาฉันทำงานฉันจึงต้องการวัสดุ อุปกรณ์ที่ดีและมีให้เลือกให้ได้อย่างพอเพียงโดยไม่คำนึงถึงสิ่งอื่นๆ ฉันเห็นด้วยกับจุฬารัตน์ว่า วัสดุ อุปกรณ์มีจำนวนน้อย ฉันจึงสนับสนุนจุฬารัตน์โดยพูดว่า "ผมก็เห็นด้วยกับจุฬารัตน์ กระดาษสีมีน้อยจึงผมอยากทำแบบสวยๆ จึงต้องใช้กระดาษสีจำนวนมาก" โดยปกติฉันเป็นคนชอบเอาชนะคน เมื่อสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มทำทนายให้แข่งกันทำงาน ฉันจึงตอบรับการท้าทายของเขา โดยพูดว่า "จะ รับรองเธอไม่ทันฉันหรอก" จากนั้นฉันก็นั่งจ้องกองวัสดุ อุปกรณ์ ถึงแม้ว่าฉันจะเป็นคนเอาใจจริงเอาใจกับการทำงาน แต่ถ้าฉันยังอ่านการ์ตูนไม่จบ ฉันจะไม่ยอมทำงานอื่นๆ เลย ฉันจึงยกมือเพื่อขออ่านการ์ตูนให้จบก่อนทำงานโดยพูดว่า

“หัวหน้าครับผมต้องขออนุญาตหยุดบ้าง เพราะผมยังอ่านการ์ตูนค้างอยู่เลย ถึงตอนสนุกด้วย หยุดคนเดียวคงไม่เป็นไรนะครับ”

บทบาทของกัปตัน

ฉันชื่อ กัปตัน ฉันเป็นสมาชิกที่เพื่อน ๆ มักล่าวหาว่า ชอบทำอะไรแปลกๆ และเหนือกว่าคนอื่น และไม่ยอมให้ใครมาแสดงว่าเหนือกว่าฉัน ฉันรู้สึกมันส์ สิทธิศักดิ์ ที่บอกว่าจะทำบัตรอวยพรให้สวยๆ และขอกระดาษสีมาก ๆ ฉันต้องการเหนือกว่าสิทธิศักดิ์ ฉันจึงพูดว่า “ฉันก็ต้องการทำแบบแปลกๆ สีสวยๆ และก็ ไม่อยากทำเหมือนตัวอย่าง” แล้วฉันก็หันไปท้าทายสิทธิศักดิ์ โดยพูดว่า “เห็นที่เราต้องสู้กันแล้วนะ” และเมื่อมีการแข่งวัสดุ อุปกรณ์กันฉันก็แย่งบ้างโดยพูดว่า “แล้วฉันล่ะ”

บทบาทของสมยา

ฉันชื่อ สมยา ฉันเป็นคนไม่ชอบพูด แต่ฉันก็ไม่ชอบทำอะไรที่มีแบบแผน เมื่อฉันเห็นว่าเพื่อน ๆ ทะเลาะถกเถียง ทำลายกัน ฉันจึงเสนอให้เพื่อน ๆ อยากทำอะไรก็ทำได้ตามใจชอบ ฉันจึงพูดว่า “ฉันก็ว่าอย่างนั้นแหละ ใครอยากทำอะไรก็ทำเลยซิ จะได้เสร็จเร็วๆ ใจ แต่ฉันขอกรรไกรก่อน ฉันจะได้เสร็จเร็วๆ”

บทสนทนา "บัตรรอยพร" แบบที่ 1 (กลุ่มที่ไม่มีการวางแผนก่อนทำงาน)

- ฤทธิไกร "สวัสดีครับ ผมขอแจ้งจุดมุ่งหมายในการทำงานก่อนนะครับคุณครูได้มอบหมายให้กลุ่มของเราช่วยกันทำบัตรรอยพร เพื่อส่งไปอวยพร และให้กำลังใจแก่ ตำรวจ ทหารที่อยู่ชายแดน เนื่องในวันปีใหม่"
- สุภาพร "เราต้องทำบัตรรอยพรกี่ใบ และให้เวลาทำเท่าไรคะ"
- ฤทธิไกร "คุณครูให้ทำบัตรรอยพรจำนวน 40 ใบ และเนื่องจากใกล้วันปีใหม่แล้วจึง ขอให้พวกเราทำให้เสร็จ ภายใน 2 ชั่วโมงนี้"
- (ทำท่าทางนำวัสดุ อุปกรณ์ และตัวอย่างบัตรรอยพรออกมาวางไว้บนโต๊ะ)
- จุฬารัตน์ (ยกมือ) "หัวหน้าคะ ฉันสังเกตเห็นวัสดุ อุปกรณ์มีน้อย เช่น กรรไกรมีแค่ 2 อัน ฉันเกรงว่าจะทำไม่ทันนะค่ะ ไม่มีเพิ่มให้หรือคะ"
- ฤทธิไกร "ไม่มีครับตามคุณครูแล้ว คุณครูบอกให้แบ่งๆ กันใช้"
- สิทธิศักดิ์ "ฉันก็เห็นด้วยกับจุฬารัตน์ กระดาษสีมีน้อยจัง ฉันอยากทำแบบสวยๆ จึงต้องใช้กระดาษสีจำนวนมาก"
- กัปตัน "ฉันก็ต้องการทำแบบแปลกๆ สีสวยๆ และก็ไม่อยากทำเหมือนตัวอย่าง"
- (แล้วฉันก็หันไปทำท่าทางทำหายสิทธิศักดิ์) "เห็นที่เราต้องสู้กันแล้วนะ"
- สิทธิศักดิ์ "จ๊ะ เธอไม่ทันฉันหรอก" (ท่าทางจ้องกรรไกร)
- สุภาพร (ทำท่าทางหันไปพูดกับสามารถ) "เธอไม่ต้องจ้องกรรไกรมากหรอก เธอไม่ทันฉันอยู่แล้ว ฉันขอจองไว้ล่วงหน้า"
- กัปตัน "แล้วฉันล่ะ"
- สิทธิศักดิ์ (ยกมือ) "หัวหน้าครับผมต้องขออนุญาตหยุดบ้าง เพราะผมยังอ่านการ์ตูนค้างอยู่เลย ถึงตอนสนุกด้วย หยุดคนเดียวคงไม่เป็นไรนะครับ"
- จุฬารัตน์ "เออ! ถ้าอย่างนั้น ฉันก็พักทำการบ้านบ้างละ คงไม่เป็นไรเหมือนกันใช่ไหม"
- สมยา "ฉันก็ว่าอย่างนั้นแหละ ใครอยากทำอะไรก็ทำเลยสิ จะได้เสร็จเร็วๆ ใจ แต่ฉันขอกรรไกรก่อน ฉันจะได้เสร็จเร็วๆ"
- ฤทธิไกร "ไม่เอาละ เสียเวลามานานแล้ว ลงมือทำงานเถอะ ถ้ามีปัญหาค่อยแก้ไขทีหลัง"

บทบาทสมมติเรื่อง "บัตรอวยพร"
แบบที่ 2 (กลุ่มที่มีการวางแผนก่อนทำงาน)

เนื่องจากใกล้วันขึ้นปีใหม่คุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมอบหมายให้ ฤทธิ์ไกร ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มไปแจ้งให้เพื่อนๆ ในกลุ่มอีก 5 คนคือ สุภาพร จุฬารัตน์ สิทธิศักดิ์ กัปตัน และสมยา คุณครูขอให้กลุ่มของนักเรียน ทำบัตรอวยพรวันปีใหม่จำนวน 40 ใบ เพื่อส่งไปให้กำลังใจแก่ตำรวจ ทหาร ที่อยู่ชายแดนภายใน 2 ชั่วโมง โดยคุณครูได้จัดวัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพรมาให้ ซึ่งนักเรียนจะทำตามตัวอย่าง หรือจะทำแบบอื่นๆ ก็ได้ และเนื่องจากวัสดุ อุปกรณ์มีจำนวนน้อย จึงขอให้แบ่งๆ กันทำ และก่อนที่จะเริ่มทำงาน สมาชิกกลุ่มบางคน เช่น จุฬารัตน์ก็ซักถามเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการทำงานจนทุกคนเข้าใจตรงกันว่าต้องทำอะไร เพื่ออะไร จากนั้นก็ช่วยกันกำหนดแผนและระเบียบในการทำงาน จนทุกคนเข้าใจและยินดีที่จะปฏิบัติตามแผนงาน ทำให้สามารถเริ่มต้นทำงานกันได้เร็วและสามารถสรุปและประเมินผลงานที่ทำร่วมกันได้

บทบาทผู้แสดง "บัตรอวยพร" แบบที่ 2 (กลุ่มที่มีการวางแผนก่อนทำงาน)

บทบาทของฤทธิไกร

ฉันชื่อ ฤทธิไกร ฉันเป็นหัวหน้ากลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉันได้รับมอบหมายจากคุณครูให้มาแจ้งให้เพื่อนๆ ในกลุ่มของฉันทราบ โดยพูดว่า "สวัสดีครับ ผมขอแจ้งจุดมุ่งหมายในการทำงานก่อนนะครับ คุณครูได้มอบหมายให้กลุ่มของเราช่วยกันทำบัตรอวยพร เพื่อส่งไปอวยพรและให้กำลังใจแก่ ตำรวจทหารที่อยู่ชายแดน เนื่องในวันปีใหม่ จำนวน 40 ใบ และเนื่องจากใกล้วันปีใหม่แล้วจึงขอให้พวกเราทำให้เสร็จ ภายใน 2 ชั่วโมงนี้ โดยครูได้ให้วัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพร โดยเราจะทำตามตัวอย่างหรือแบบอื่นๆ ก็ได้ มีใครจะถามอะไรไหม" แล้วฉันก็นำวัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพรมาวางไว้บนโต๊ะ ฉันเร่งรีบที่จะทำงานกันไปจนลืมถึงเรื่องการวางแผนการทำงาน เมื่อสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มเตือน ฉันจึงเริ่มดำเนินการวางแผนการทำงาน โดยพูดว่า "จริงซี ผมก็ลืมไป ใครคิดว่าเราควรมีกติกาในการทำงานอย่างไร ขอเชิญเสนอได้นะ" เมื่อสมาชิกเสนอความเห็นฉันก็ถามความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น โดยพูดว่า "ใครเห็นด้วยกติกานี้บ้าง" "สมาชิกคนอื่นๆ ยอมรับไหม" "ใครคิดอย่างไรบ้าง" "มีคนอื่นเห็นเป็นอย่างอื่นไหม" และสุดท้ายฉันก็สรุปเกี่ยวกับแผนการทำงาน โดยพูดว่า "ขอบคุณเป็นอันว่าเราได้กติกา 3 ข้อ คือ 1. ไม่นำกรรไกร หรืออุปกรณ์อื่นไปทำข้างนอก และใช้เสร็จแล้ว ให้นำมาวางไว้กลางโต๊ะ 2. ไม่ออกจากกลุ่มไปที่อื่นโดยไม่จำเป็น 3. ทำบัตรตามตัวอย่าง ขอให้ทุกคนปฏิบัติตามกติกา 3 ข้อนี้นะ ลงมือทำงานได้" เมื่องานสำเร็จแล้วก็พูดว่า "เมื่อสำเร็จแล้วเราจะได้ช่วยกันประเมินว่างานของเราเป็นอย่างไร"

บทบาทของสิทธิศักดิ์

ฉันชื่อสิทธิศักดิ์ ฉันเป็นคนชอบทำงานให้ดีที่สุด และเพื่อให้งานเริ่มต้นเร็ว ฉันจึงเสนอให้เริ่มทำงานเร็วๆ โดยพูดว่า "ถ้าอย่างนั้นเราเริ่มทำงานเลยดีกว่า" และในการวางแผนในการทำงาน ฉันก็แสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยพูดว่า "ฉันคิดว่า เพื่อให้การทำงานเสร็จเร็ว ฉันขอเสนอว่า ไม่ให้พวกเราออกไปจากกลุ่มหรือนำงานอื่นมาทำ"

บทบาทของจุฬารัตน์

ฉันชื่อ จุฬารัตน์ ฉันเป็นคนช่างสังเกตและทำงานทุกอย่างด้วยความรอบคอบ ขณะที่หัวหน้ากลุ่มนำวัสดุ อุปกรณ์มาวางบนโต๊ะ ฉันสังเกตเห็นว่าวัสดุ อุปกรณ์มีจำนวนน้อย ฉันจึงยกมือแล้วบอกหัวหน้ากลุ่มเกี่ยวกับสิ่งที่ฉันสังเกตเห็น โดยพูดว่า "หัวหน้าคะ ฉันสังเกตเห็นวัสดุ อุปกรณ์มีน้อย เช่น กรรไกร มีแค่ 2 อัน กระดาษสีมีจำกัด ฉันเกรงว่าจะมีปัญหาภายหลัง ฉันคิดว่า เราน่าจะมาช่วยกันวางแผน กติกาในการทำงาน เพื่อจะได้ทำงานได้เร็ว ไม่เกิดความวุ่นวาย เสียเวลาตกลงกันนัดติกว่างานไม่เสร็จ ดีไหมคะ" เมื่อหัวหน้าเห็นด้วย ฉันจึงแสดงความคิดเห็น โดยพูดว่า "ไม่ให้นำอุปกรณ์ เช่นกรรไกร ไปใช้ที่อื่น ใช้เสร็จแล้ว ให้วางกลางโต๊ะ คนอื่นจะได้หยิบได้สะดวก เพราะอุปกรณ์มีน้อย"

บทบาทของสุภาพร

ฉันชื่อ สุภาพร ฉันเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม ฉันเป็นคนทำงานโดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริง และมีการยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อให้ทุกคนที่ทำงานร่วมกันมีความสุขในการทำงานกลุ่ม เกี่ยวกับการวางแผนในการทำงานฉันได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมจากสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม โดยพูดว่า "ฉันขอเพิ่มเติมอีก

นิด คือ ถ้ามีความจำเป็น เช่น ไปห้องน้ำ หรืออย่างอื่นๆ ที่สำคัญก็ควรออกไป ดังนั้น กติกา น่าจะบอกว่า ไม่ให้นางานอื่นมาทำและไม่ออกนอกกลุ่ม โดยไม่จำเป็น"

บทบาทของกัปตัน

ฉันชื่อ กัปตัน ฉันมักแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของการทำงานในการทำงานครั้งนี้ มีวัสดุอุปกรณ์จำนวนน้อย ดังนั้นฉันจึงเสนอเกี่ยวกับแผนการทำงาน โดยพูดว่า "ผมขอเสนอข้อหนึ่งนะครับ ผมเห็นว่ากระต่ายสีมีจำกัดเราแต่ละคนจะทำบัตรอวยพรแบบต่างๆ ตามใจคงไม่ได้ จะต้องทำตามตัวอย่างโดยแบ่งกระต่ายสีกัน จึงควรมีแผนว่า ทำตามตัวอย่าง แบ่งกระต่ายสีกันไม่แย้งกัน"

บทบาทของสมยา

ฉันชื่อ สมยา ฉันเป็นคนทีพูดน้อย เมื่อเห็นว่าเพื่อนคนใดเสนอกติกา วางแผนในการทำงานที่ดี ฉันก็จะสนับสนุนและปฏิบัติตามโดยพูดว่า "ฉันเห็นด้วย กับกติกาทั้ง 3 ข้อ ค่ะ"

บทสนทนา "บัตรอวยพร" แบบที่ 2 (กลุ่มที่มีการวางแผนก่อนทำงาน)

ฤทธิไกร "สวัสดีครับ ผมขอแจ้งจุดมุ่งหมายในการทำงานก่อนนะครับ คุณครูได้มอบหมายให้กลุ่มของเราช่วยกันทำบัตรอวยพร เพื่อส่งไปอวยพรและให้กำลังใจแก่ตำรวจ ทหารที่อยู่ชายแดน เนื่องในวันปีใหม่จำนวน 40 ใบ และเนื่องจากใกล้วันปีใหม่แล้วจึงขอให้พวกเราทำให้เสร็จภายใน 2 ชั่วโมงนี้ โดยครูได้วัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพร โดยเราจะทำตามตัวอย่าง หรือแบบอื่นๆ ก็ได้ มีใครจะถามอะไรไหม"

(สมาชิกทุกคนทำท่าทางส่ายหน้าพร้อมกัน)

ฤทธิไกร (ทำท่าทางนำวัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพรมาวางบนโต๊ะ)

สิทธิศักดิ์ "ถ้าอย่างนั้นเราเริ่มทำงานเลยดีกว่า"

จุฬารัตน์ "หัวหน้าคะ ฉันสังเกตเห็นวัสดุ อุปกรณ์มีน้อย เช่น กรรไกร มีแค่ 2 อัน กระดาษสีมีจำกัด ฉันเกรงว่าจะมีปัญหาภายหลัง ฉันคิดว่า เราน่าจะมาช่วยกันวางแผน กติกาในการทำงาน เพื่อจะได้ทำงานได้เร็ว ไม่เกิดความวุ่นวาย เสียเวลาตกลงกันนัดติกว่างานไม่เสร็จ ดีไหมคะ"

ฤทธิไกร "จริงซี ฉันก็ลืมไป ใครคิดว่าเราควรมีกติกาในการทำงานอย่างไร ขอเชิญเสนอได้นะ"

จุฬารัตน์ "ไม่ให้ทำอุปกรณ์ เช่นกรรไกร ไปใช้ที่อื่น ใช้เสร็จแล้วให้วางกลางโต๊ะ คนอื่นจะได้หยิบได้สะดวก เพราะอุปกรณ์มีน้อย"

ฤทธิไกร "ใครเห็นด้วยกับกติกานี้บ้าง"

(สมาชิกทุกคนทำท่าทางพยักหน้าพร้อมกัน)

สิทธิศักดิ์ "ฉันคิดว่า เพื่อให้การทำงานเสร็จเร็ว ฉันขอเสนอว่า ไม่ให้พวกเราออก ไปจากกลุ่ม หรือนำงานอื่นมาทำ"

ฤทธิไกร "สมาชิกคนอื่นๆ ยอมรับไหม"

สุภาพร "ฉันขอเพิ่มเติมอีกนิด คือ ถ้ามีความจำเป็น เช่น ไปห้องน้ำ หรืออย่างอื่นๆ ที่สำคัญ ก็ควรออกไปได้ ดังนั้น กติกา น่าจะบอกว่าไม่ให้งานอื่นมาทำและไม่ออกนอกกลุ่ม โดยไม่จำเป็น"

ฤทธิไกร "ใครคิดว่าอย่างไรบ้าง"

(สมาชิกทุกคนพูดพร้อมกันว่า เห็นด้วย)

กัปตัน "ผมขอเสนอข้อหนึ่งนะครับ ผมเห็นว่ากระดาษสีมีจำกัด เราแต่ละคนจะทำบัตรอวยพรแบบต่างๆ ตามใจคงไม่ได้ ควรจะต้องทำตามตัวอย่างโดยแบ่งกระดาษสีกัน จึงควรมีแผนว่าทำตามตัวอย่างแบ่งกระดาษสีกันไม่แย่งกัน"

ฤทธิไกร "มีคนอื่นเห็นเป็นอย่างอื่นไหม"

(สมาชิกทุกคนทำท่าทางส่ายหน้าพร้อมกัน)

สมยา "ฉันเห็นด้วยกติกาทันที 3 ข้อค่ะ"

ฤทธิไกร

“ขอบคุณเป็นอันว่าเราได้กติกา 3 ข้อ คือ 1. ไม่นำกรรไกร หรืออุปกรณ์อื่นไปทำข้างนอก และใช้เสร็จแล้ว ให้นำมาวางไว้กลางโต๊ะ 2. ไม่ออกจากกลุ่มไปที่อื่น โดยไม่จำเป็น 3. ทำบัตรตามตัวอย่าง ไม่แย่งกระดาษสีกัน ขอให้ทุกคนปฏิบัติตามกติกา 3 ข้อนี้ละ ลงมือทำงานได้” เมื่อสำเร็จแล้วเราจะได้ช่วยกันประเมินว่างานของเราเป็นอย่างไร

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง การทำงานกลุ่ม : ด้านการวางแผนการทำงาน

ชื่อกิจกรรม เกม ฉีกกระดาษ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนการทำงาน

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. กระดาษหนังสือพิมพ์ 3 แผ่น
2. นาฬิกาจับเวลา

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เกม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่า การวางแผนมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเรามากน้อยเพียงใด

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกม "ฉีกกระดาษ" โดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 3 คน แล้วแจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้กลุ่มละ 1 แผ่น

1.3 ให้นักเรียนวางแผนฉีกกระดาษให้ยาวที่สุด โดยไม่ต้องกระดาษ

1.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าแถวแล้วให้คนที่ 1 ฉีกกระดาษโดยใช้เวลาคนละ 30 วินาที เมื่อหมดเวลาให้ไปต่อท้ายแถว แล้วคนที่ 2 ฉีกกระดาษต่อ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนครบเวลาที่กำหนดประมาณ 5 นาที

1.5 นำกระดาษของทั้งสามกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน กลุ่มที่ฉีกได้ยาวกว่าจะเป็นผู้ชนะ และประเมินผลการทำงานกลุ่มร่วมกัน

1.6 ให้นักเรียนเล่นเกม "ฉีกกระดาษ" อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้กติกาเดิม

2. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนทั้งสามกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานว่า กลุ่มของตนมีวิธีวางแผนการทำงานในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อย่างไร

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ให้นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมนี้และผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติมว่าในการวางแผนการทำงานร่วมกันนั้น ควรต้องร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางและขั้นตอนการทำงานล่วงหน้า อันเป็นการเตรียมงานด้วยความรอบคอบงานจึงจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. ประเมินจากความสามารถของนักเรียนในการสรุปผลดีการวางแผนการทำงานและผลเสียของการไม่วางแผนการทำงาน
2. ประเมินจากความสามารถของนักเรียนในการยกตัวอย่างการวางแผนการทำงานไปใช้

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
ชื่อกิจกรรม	กรณีตัวอย่างเรื่อง ก้อยกับโป่ง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการแบ่งงานและการปฏิบัติงานตามแผน 2. เพื่อให้นักเรียนบอกหลักในการแบ่งงานได้
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	กรณีตัวอย่างเรื่อง "ก้อยกับโป่ง"
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่า ในการทำงานกลุ่ม นักเรียนมีการแบ่งงานกันทำหรือไม่เพราะเหตุใด 1.2 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างก้อยกับโป่ง ให้นักเรียนทุกคนอ่าน 2. ขั้นวิเคราะห์ แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันและส่งตัวแทนรายงานให้เพื่อนฟัง ในหัวข้อต่อไปนี้ 2.1 กลุ่มของก้อยปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.2 กลุ่มของโป่งปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ให้นักเรียนบอกหลักทั่วๆ ไป ในการแบ่งงาน 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่า 3.2.1 ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ไม่ควรที่จะให้ใครรวบงานไว้ทำคนเดียว เพราะ อาจไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร 3.2.2 หลักในการแบ่งงานโดยทั่วๆ ไปมี 2 ประการ คือ แบ่งงานให้ทุกคนอย่างทั่วถึงและพยายามแบ่งให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด หรือความชำนาญ 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. ประเมินจากความสามารถของนักเรียนในการบอกหลักทั่วๆ ไปในการแบ่งงาน
2. ประเมินจากความสามารถของนักเรียนในการสรุปบทเรียนจากคติสอนใจ เช่น หลายหัวดีกว่าหัวเดียว โดยอภิปรายว่าจริงหรือไม่อย่างไร

เอกสารประกอบการทำงานกลุ่ม
ครั้งที่ 6
กรณีตัวอย่างเรื่อง ก้อยกับโป้ง

ก้อยกับโป้งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสองนัดกันว่าจะไปซื้อเครื่องเขียนที่

เดอะมอลล์ ธนบุรี ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน โป้งนั่งรออยู่ที่ม้าหินหน้าพระพุทธรูป สักครู่ก้อยก็เดินมาด้วยสีหน้ากังวลและบอกโป้งว่า คงไปซื้อของด้วยไม่ได้แล้ว เพราะบ่ายนี้ในชั่วโมงภาษาไทย อาจารย์ขวัญเรือน ให้ทำงานกลุ่มเรื่องคำพังเพย กลุ่มของก้อยจับสลากได้หมวดคำที่ขึ้นต้นด้วยอักษร ส. หัวหน้ากลุ่มจึงวางแผนแบ่งงานให้เลือกว่าแต่ละคนจะทำอะไร ใครจะเป็นคนค้นคว้า ใครจะเป็นคนเขียนรายงานและใครจะเป็นคนรายงานหน้าชั้น ก้อยกับโป้งเลือกกันว่าเพราะชอบอ่านหนังสือและชอบเข้าห้องสมุด เ็นนี้จึงนัดกับตั้งว่าจะไปยืมหนังสือที่ห้องสมุดก่อน ถ้าชักกลุ่มอื่นจะมายืมไปหมด บางทีวันเสาร์นี้จะไปหอสมุดแห่งชาติด้วยก้อยถามโป้งว่า กลุ่มของโป้งจะแบ่งงานกันอย่างไร โป้งต้องทำอะไรบ้าง โป้งตอบว่ายังไม่ได้แบ่งงานอะไรเลย เพราะหัวหน้ากลุ่มเขาเก่ง ชอบทำอะไรคนเดียวเสร็จแล้วเขาก็มาสั่งให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ใครก็ทำอะไรไม่ถูกไปหมด โป้งบอกว่า ก็สบายไปอย่าง แล้วทั้งสองจึงนัดกันใหม่ว่าจะไปในวันรุ่งขึ้น

สองสัปดาห์ต่อมาแต่ละกลุ่มต้องออกมารายงานหน้าชั้น กลุ่มของก้อยได้รับคำชมเชยจากอาจารย์ว่าทำงานเรียบร้อย และค้นคว้าได้ละเอียดกว่ากลุ่มอื่นๆ สำหรับกลุ่มของโป้งอาจารย์ให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม หัวหน้ากลุ่มของโป้งจึงบอกว่าไม่มีใครช่วยทำงานเลย โป้งเถียงว่า ก็ยากไม่แบ่งงานทำไม อาจารย์ขวัญเรือนจึงบอกให้คนทั้งสองหยุดเถียงกัน แล้วให้กลุ่มของก้อยมาเล่าวิธีการแบ่งงานและการทำงานให้เพื่อนๆ ฟัง

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง	การทำงานกลุ่ม : ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
ชื่อกิจกรรม	กรณีตัวอย่างเรื่อง ใครทำอะไร
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย และทำความเข้าใจแผนงานให้ตรงกันก่อนลงมือปฏิบัติงาน
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	กรณีตัวอย่างเรื่อง "ใครทำอะไร"
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่าในการทำงานกลุ่มนักเรียนมักได้รับมอบหมายหน้าที่และมีบทบาทอะไร เพราะเหตุใด 1.2 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง "ใครทำอะไร" 2. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่ามีข้อบกพร่อง และข้อดีในการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการอ่านเรื่องกรณีตัวอย่างแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน การประเมินผล 1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน 2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการทำงานกลุ่ม

ครั้งที่ 7

กรณีตัวอย่างเรื่อง “ใครทำอะไร”

สัปดาห์หน้าจะเป็นวันเด็ก ทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็กขึ้นโดยมีการแสดงและการแข่งขันเกมต่าง ๆ พร้อมทั้งมอบของขวัญให้แก่ผู้ที่ชนะการแข่งขัน ครูไพลินมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดทำห่อของขวัญจำนวน 10 ชิ้น เพื่อไว้แจกในงานวันเด็ก โดยครูไพลินจัดอุปกรณ์ในการทำห่อของขวัญให้เพียงพอ ก่อนที่จะลงมือช่วยกันทำงาน ครูไพลินขอให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันและในแต่ละกลุ่ม ให้เลือกหัวหน้า เพื่อปรึกษาวางแผนการทำงานร่วมกันก่อนภายในพักเที่ยงนี้ แล้วให้ทำเสร็จในวันพรุ่งนี้ก่อนเที่ยง

กลุ่มของอรอนงค์ ชุตติกาญจน์ ปาริชาติ วนิดา วิชชุดาและยุพดี ได้เลือกให้ชุตติกาญจน์เป็นหัวหน้ากลุ่ม และวิชชุดาเป็นเลขานุการกลุ่มคอยจดบันทึกการประชุม ชุตติกาญจน์ได้ขอให้เพื่อนทุกคนช่วยกันวางแผนการทำงานก่อนที่จะเข้าเรียนในตอนบ่ายแล้วค่อยเริ่มลงมือทำงานกันในตอนเย็น

เมื่อทุกคนมารวมกลุ่มกัน ชุตติกาญจน์บอกให้เพื่อนทุกคนลงมือทำงาน โดยไม่มีการทบทวนแผนงานที่ได้วางไว้แล้ว ทำให้เพื่อนบางคนลืมหน้าที่ของตนว่าตนจะต้องทำอะไร และบางคนไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ จึงเกิดการโต้เถียงกันขึ้น ชุตติกาญจน์เห็นสมาชิกโต้เถียงกัน จึงถามถึงสาเหตุที่โต้เถียงกัน วนิดาบอกว่าเพื่อน ๆ ลืมหน้าที่ของตนที่ตกลงกันไว้เมื่อวานนี้ อรอนงค์บอกว่าเขาไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้จึงเกิดการโต้เถียงกัน วิชชุดาซึ่งเป็นเลขานุการของกลุ่ม จึงเสนอความคิดเห็นว่าควรทบทวนแผนงานที่วางไว้เมื่อวานนี้ให้ทุกคนฟังอีกครั้งหนึ่ง เพราะเมื่อวานเขาได้จดบันทึกไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อทุกคนได้รับฟังการทบทวนแผนงานของวิชชุดา จึงเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและเข้าใจแผนงานที่วางไว้อย่างตรงกัน จึงลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ ผลงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง	การทำงานกลุ่ม : ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
ชื่อกิจกรรม	สถานการณ์จำลองเรื่อง ทำตามที่ตกลงกันหน่อย
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	- เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ทำตามที่ตกลงกันหน่อย" - วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะ เก้าอี้และวัสดุในการทำงาน
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ - ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำตามที่ตกลงกันหน่อย" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท 1.2 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำตามที่ตกลงกัน หน่อย" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู - ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน - ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม - ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน
การประเมินผล	- สังเกตการแสดงของนักเรียน - สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการทำงานกลุ่ม
ครั้งที่ 8
สถานการณ์จำลองเรื่อง “ทำตามที่ดีลงกันหน่อย”

เมื่อถึงชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูไพบุลย์สอนนักเรียนในหัวข้อเรื่องวันสำคัญทางศาสนา โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าเรื่อง วันออกพรรษา แล้วนำมารายงานถึงความเป็นมา ความสำคัญและพิธีการที่จัดในวันออกพรรษา โดยครูไพบุลย์ให้เวลาในการศึกษาค้นคว้าประมาณ 40 นาที

กลุ่มของกิตติ สุหารัตน์ สุนิษา จตุพล สุปราณีและจักรพันธ์ ได้ประชุมปรึกษารื้อกัน แล้วเลือกให้จตุพลเป็นหัวหน้ากลุ่มและสุนิษาเป็นเลขานุการกลุ่ม เมื่อทราบจุดมุ่งหมายของการทำงานแล้วจึงวางแผนกำหนดบทบาทของสมาชิก จตุพลจึงขอให้เพื่อนทุกคนช่วยกันวางแผนงานในการทำรายงานครั้งนี้ เมื่อวางแผนงานเสร็จแล้วจตุพลได้แบ่งงานให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ โดยให้สุหารัตน์ค้นคว้าเรื่องความเป็นมาของวันออกพรรษา จักรพันธ์ ค้นคว้า เรื่องความสำคัญของวันออกพรรษา สุปราณีและกิตติค้นคว้าเรื่อง พิธีการที่จัดในวันออกพรรษา เมื่อทุกคนค้นคว้าเสร็จแล้วให้ส่งไปให้สุนิษาเพื่อนำไปเรียบเรียงและจัดทำเป็นรูปเล่มรายงาน ส่วนจตุพลจะเป็นคนออกไปรายงานหน้าชั้นเอง เมื่อแบ่งงานกันเรียบร้อยแล้ว จตุพลก็ทบทวนแผนงานให้เพื่อนๆ ฟังอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกัน จตุพลบอกให้เพื่อนๆ ลงมือทำงาน จักรพันธ์ และสุหารัตน์เป็นคนใจร้อน ได้เร่งให้เพื่อนรีบทำงานกันเร็วๆ เพราะถ้ามีเวลาเหลือจะได้อ่านการ์ตูน เพื่อนก็เร่งทำจนลืมแผนงานที่วางไว้ ทำให้การทำงานสับสนยิ่งขึ้น จตุพลซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มมองเห็นว่าเพื่อนๆ ไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ จึงบอกให้เพื่อนในกลุ่มหยุดทำงานก่อน เพื่อนก็ถึงแผนงานที่วางไว้เมื่อครุ่นใหม่ แล้วจึงเริ่มทำงานกันต่อ งานก็เสร็จทันเวลาเป็นที่พอใจของเพื่อนๆ ในกลุ่ม และทุกคนก็ประเมินรายงานฉบับนี้ร่วมกันว่าเป็นผลงานที่น่าภาคภูมิใจของกลุ่มฉบับหนึ่ง

สถานการณ์จำลอง เรื่อง “ทำตามที่ตกลงกันหน่อย”

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

- ครูไพบูลย์ : วันนี้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าในหัวข้อเรื่อง “วันออกพรรษา” แล้วนำมารายงานหน้าชั้นถึงความ เป็นมา ความสำคัญ และพิธีการที่จัดในวันออกพรรษา ครูให้เวลาในการค้นคว้า 40 นาทีนะครับ กิตติเข้าใจที่ครูสั่งไหมครับ
- กิตติ : เข้าใจครับ
- ครูไพบูลย์ : เอาละ ทุกคนแบ่งกลุ่มกันค้นคว้าได้

ฉากที่ 2 กลุ่มของกิตติ สุหาวรัตน์ สุนิษา จตุพล สุปราณี และจักรพันธ์ เพียงกลุ่มเดียว

- กิตติ : เรามาเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อน
- สุหาวรัตน์ : ฉันขอเสนอให้จตุพลเป็นหัวหน้ากลุ่ม ทุกคนมีความเห็นอย่างไร
- สุปราณี : ฉันเห็นด้วย และขอเสนอให้สุนิษาเป็นเลขานุการกลุ่มเพราะเขาจดบันทึกเร็วและลายมือสวย
- จักรพันธ์ : ฉันเห็นด้วย
- กิตติ : เอาละ คราวนี้ผมขอให้ทุกคนช่วยกันคิดว่าเราจะทำอะไรกันบ้าง ผมจะได้แบ่งงานให้ทุกคนช่วยกันทำ
- จตุพล : ผมว่าเรากำหนดหัวข้อในการค้นคว้าก่อน
- จักรพันธ์ : เมื่อเราได้หัวข้อแล้วก็แบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนรับผิดชอบในแต่ละหัวข้อ พอค้นคว้า เสร็จแล้ว ให้ทุกคนส่งข้อมูลให้สุนิษาที่เป็นเลขานุการเอาไปเรียบเรียงและเขียนลงในสมุดเพื่อที่จะให้หัวหน้ากลุ่มออกไปรายงาน
- สุนิษา : ฉันเห็นด้วยกับข้อเสนอของจักรพันธ์
- สุหาวรัตน์ : ผมก็เห็นด้วย
- จตุพล : ผมจะแบ่งงานให้ทุกคนเลยนะครับ สุหาวรัตน์ค้นเรื่องความเป็นมาของวันออกพรรษา จักรพันธ์ค้นเรื่องความสำคัญของวันออกพรรษา สุปราณีและกิตติค้นเรื่องพิธีการที่จัดในวันออกพรรษา สุนิษาเป็นคนรวบรวมข้อมูลจากเพื่อนๆ และเรียบเรียงเขียนลงในสมุด ผมจะออกไปรายงานหน้าชั้นเอง แบ่งงานกันแบบนี้ ทุกคน มีความเห็นอย่างไรบ้าง
- จักรพันธ์ : เห็นด้วยครับ
- กิตติ : แบ่งงานอย่างนี้ดีแล้ว
- จตุพล : เอาละ ทุกคนลงมือทำงานกันเลยนะ

ฉากที่ 3 สมาชิกในกลุ่มลงมือทำงาน

- จักรพันธ์ : ค้นเร็วๆ หน่อยสิสุหาวรัตน์ ถ้าเราเสร็จก่อนจะได้ไปอ่านการ์ตูน
- สุหาวรัตน์ : จริงๆ ด้วย กิตติล่ะค้นเสร็จหรือยัง เร่งมือหน่อยสิ
- กิตติ : ผมก็รีบทำอยู่แล้ว

- สุปราณี : ฉันก็รีบทำเหมือนกัน เพราะอยากอ่านการ์ตูน
- สุนิษา : เอ้า ! คั่นกันเสร็จหรือยัง ฉันจะได้เอามาเขียน
- จักรพันธ์ : ยังคั่นไม่เสร็จเลย
- สุนิษา : คั่นได้แค่ไหนก็เอามาก่อนแล้วกัน (จักรพันธ์ส่งงานให้สุนิษา)
- สุทธาร์ตน์ : เอาของผมไปก่อนสิ
- สุนิษา : เดี่ยวฉันเรียบเรียงของจักรพันธ์ก่อนแล้วกัน ของเธอเอาไว้ทีหลัง
- จักรพันธ์ : ผมลืมไปแล้วว่าผมคั่นถึงไหน สุนิษาเอามาดูก่อน
- สุนิษา : เดี่ยวสิ ฉันกำลังเรียบเรียงอยู่
- จักรพันธ์ : เอ๊ะ ! ผมบอกให้เอามาก่อน
- สุนิษา : ฉันกำลังเขียนอยู่ ไม่เห็นหรือไงนะ
- จักรพันธ์ : ก็ผมลืมว่าผมคั่นถึงไหน เธอก็เอามาให้ผมก่อนสิ ให้ผมคั่นเสร็จก่อนแล้วเธอค่อย เอาไปเขียน
- จตุพล : เสียดังอะไรกันครับ ทุกคนหยุดทำงานกันสักครู่นะครับ รู้สึกว่าเราจะสับสนกันแล้วนะครับ เอาละ ทุกคนฟังหน่อย ให้คนที่ได้รับมอบหมายคั่นข้อมูลในแต่ละเรื่องคั่นให้เสร็จก่อน แล้วนำมาส่งให้สุนิษาเพื่อเรียบเรียงต่อไป ทุกคนเข้าใจแผนงานที่เราวางไว้นะครับ
- จักรพันธ์ : เข้าใจแล้วครับ
- สุทธาร์ตน์ : ผมก็เหมือนกัน
- สุนิษา : จักรพันธ์ เอาข้อมูลของเธอไปคั่นต่อสิ พอคั่นเสร็จ แล้วค่อยเอามาส่งฉัน
- บรรยาย ทุกคนลงมือทำงานกันใหม่
- สุนิษา : เสร็จแล้ว ทันเวลาพอดี
- จักรพันธ์ : ตอนแรกเรารีบทำงานกันเกินไป เราจึงไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ ก็เลยทำให้การทำงานสับสนนะ
- สุทธาร์ตน์ : จริงๆ ด้วย นี่ถ้าหัวหน้ากลุ่มไม่ทบทวนแผนงานใหม่นะ รายงานไม่เสร็จแน่
- บรรยาย เมื่อทำงานสำเร็จแล้ว
- กิตติ : ผมว่ารายงานฉบับนี้เป็นรายงานที่ผมประเมินแล้วว่ามีความเรียบร้อยและสวยงามดีแล้วทุกคนว่าอย่างไรครับ (ทุกคนตอบว่าเห็นด้วย)

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง การทำงานกลุ่ม : ด้านการปฏิบัติงานตามแผน

ชื่อกิจกรรม เกมจะอย่างไรดี

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการปฏิบัติงานตามแผนด้วยวิธีการต่างๆ

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. เมล็ดถั่วเขียว
2. ขวดโหล

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เกม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่า ในการปฏิบัติงานที่จะประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีขั้นตอนและองค์ประกอบใดบ้าง เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน

1.3 ให้แต่ละทีมเข้าแถวแล้วออกมาจับถั่วเขียวที่ละคน โดยใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางคีบออกมาใส่ขวดโหลที่ตั้งไว้

1.4 นับจำนวนถั่วเขียวในรอบแรกของแต่ละทีม เพื่อหาทีมที่เป็นต่อและเป็นรอง

1.5 ให้แต่ละทีมช่วยกันคิดค้นวิธีการคีบถั่วเขียวให้ได้มากที่สุดในรอบสุดท้าย

1.6 ในรอบสุดท้ายนับจำนวนรวมถั่วเขียว ทีมใดได้มากเป็นผู้ชนะ

2. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานว่ากลุ่มของตนมีการทำงานในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เป็นอย่างไร

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมร่วมกับนักเรียนว่า การทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จนั้น นักเรียนจะต้องช่วยกันทำงานให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด เช่นการช่วยกันคิดค้นเทคนิคต่างๆ ในการคีบถั่วเขียวให้ได้มากที่สุดแล้วนำมาปฏิบัติ หลังจากให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มแล้ว การนำผลงานของแต่ละกลุ่มสรุปได้ออกมาเล่าสู่กันฟังจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้และแนวทางการปฏิบัติที่กว้างขวางขึ้น

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. ประเมินจากความสามารถของนักเรียนในการปฏิบัติงานตามแผน
2. ประเมินจากความสามารถของนักเรียนในการปฏิบัติงานตามแผน

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง	การทำงานกลุ่ม : ด้านการสรุปและประเมินผลงาน
ชื่อกิจกรรม	สถานการณ์จำลองเรื่อง งานเสร็จแล้วค่ะ
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าเมื่องานเสร็จแล้ว กลุ่มควรสรุปและประเมินผลงานดูว่างานที่เสร็จออกมานั้นตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และมีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ" 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต้ะ แก้วอี๋และวัสดุในการทำงาน
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท 1.2 นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู 2. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน การประเมินผล 1. สังเกตการแสดงของนักเรียน 2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการทำงานกลุ่ม
ครั้งที่ 10
สถานการณ์จำลองเรื่อง “งานเสร็จแล้วค่ะ”

ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูพิชัยเข้าสอนในเรื่อง “วันปิยมหาราช” โดยครูพิชัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 6 คน เพื่อจัดทำสมุดภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งครูพิชัยได้เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการจัดทำสมุดภาพไว้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้นักเรียนลงมือทำงานให้เสร็จภายในชั่วโมงนี้เมื่อหมดเวลาให้นักเรียนนำงานไปส่งครูพิชัยที่โต๊ะ

นักเรียนแบ่งกลุ่มเรียบร้อยแล้ว กลุ่มของเพชรรินทร์ สาธิตา ยูพิน วสันต์ เกียรติศักดิ์และสุทธิเกียรติได้เลือกให้เกียรติศักดิ์เป็นหัวหน้ากลุ่มและยูพินเป็นเลขานุการกลุ่มต่อจากนั้นก็ได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่า สมุดภาพจะต้องมีการตกแต่งให้สวยงาม เพื่อให้ครูนำสมุดภาพไปใช้ในการจัดนิทรรศการได้ด้วย เกียรติศักดิ์ได้วางแผนแบ่งงานให้แก่เพื่อนแต่ละคนโดยให้สาธิตาตัดภาพเป็นภาพเล็กๆ เพชรรินทร์และวิชัยเป็นผู้ออกแบบและติดภาพลงในสมุด ยูพินเขียนบรรยายภาพในแต่ละแผ่น ส่วนเกียรติศักดิ์ตกแต่งหน้าปกให้สวยงาม เมื่อแบ่งงานกันเรียบร้อยแล้ว เกียรติศักดิ์กับเพื่อนๆ เริ่มวางแผนการทำงานว่าจะเริ่มจากตัดภาพออกเป็นภาพเล็กๆ แล้วนำภาพที่ตัดออกมาวางเรียงลำดับที่ละหน้า ก่อนที่จะติดภาพลงในสมุดเมื่อติดภาพครบทุกภาพแล้วให้เขียนบรรยายพระราชกรณียกิจใต้ภาพนั้นและตกแต่งหน้าปกให้เรียบร้อยก่อนที่จะนำไปส่งครู เมื่อวางแผนงานกันเสร็จแล้ว ยูพินได้ทบทวนแผนงานให้เพื่อนฟังอีกครั้งหนึ่งแล้วลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ เมื่องานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ยังมีเวลาเหลืออีก เกียรติศักดิ์จึงขอให้เพื่อนๆ ช่วยกันประเมินผลงานที่ทำเสร็จแล้วว่าผลงานนั้นตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และทุกคนพอใจในผลงานหรือไม่ เพื่อนๆ ทุกคนพอใจในผลงานของกลุ่ม เพราะสมุดภาพที่ออกมาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถานการณ์จำลอง เรื่อง “งานเสร็จแล้วค่ะ”

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

- ครูพิชัย : วันนี้เราจะเรียนเรื่องวันปิยะมหาราชาวันครับ โดยครูจะให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6 คน
- เพชรรินทร์ : แบ่งกลุ่มทำอะไรคะคุณครู
- ครูพิชัย : แบ่งกลุ่มเพื่อทำสมุดภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวครับ
- สาริตา : แต่เราไม่มีอุปกรณ์อะไรเลยคะคุณครู
- ครูพิชัย : ครูเตรียมไว้ให้แล้วครับ ครูขอให้ทุกกลุ่มทำงานให้เสร็จภายในชั่วโมงนี้ครับ เมื่อหมดชั่วโมงแล้วให้แต่ละกลุ่มนำสมุดภาพไปส่งไว้บนโต๊ะ อ้อ! ลืมบอกไปสมุดภาพที่ครูให้นักเรียนทำ ทำให้ดีนะครับ เพราะครูจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย เอาละ แบ่งกลุ่มกันได้แล้วครับ

ฉากที่ 2 กลุ่มของ เพชรรินทร์ สาริตา ยุพิน วสันต์ เกียรติศักดิ์ และสุทธิเกียรติ เพียงกลุ่มเดียว

- เกียรติศักดิ์ : ตกลงเพื่อนๆ เลือกผมเป็นหัวหน้ากลุ่ม และเลือกยุพิน เป็นเลขานุการกลุ่ม ทุกคนเข้าใจตรงกันแล้วนะครับว่าครูพิชัยให้พวกเราทำสมุดภาพพระราชกรณียกิจของรัชกาลที่ 5 ส่งและครูจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย พวกเรตกลงกันว่าจะต้องทำให้สวยงาม
- สาริตา : เข้าใจแล้วค่ะ
- เกียรติศักดิ์ : เราตกลงกันแล้วว่า สิ่งที่เราต้องทำคือ ออกแบบสมุดภาพ ตัดภาพออกเป็นภาพเล็กๆ ตัดภาพลงในสมุดและเขียนบรรยายใต้ภาพ แล้วตกแต่งหน้าปกให้สวยงาม
- วสันต์ : ใครจะทำหน้าที่อะไรบ้างล่ะครับ
- เพชรรินทร์ : ให้ฉันกับวสันต์ออกแบบสมุดภาพและตัดภาพลงในสมุดนะ
- เกียรติศักดิ์ : ทุกคนว่าไงครับ
- สาริตา : ฉันเห็นด้วย เพราะเขาทั้งสองคนถนัดทางการออกแบบในการตัดภาพ
- ยุพิน : ฉันก็เห็นด้วย
- เกียรติศักดิ์ : ถ้าฉันให้เพชรรินทร์และวสันต์ออกแบบสมุดภาพและตัดภาพลงในสมุดนะครับให้สาริตาเป็นคนตัดภาพ ส่วนยุพินให้เขียนบรรยายใต้ภาพ ผมจะเขียนปกสมุดเอง ทุกคนเข้าใจแล้วนะครับว่าใครจะต้องทำอะไรบ้างและ จะต้องทำอะไรก่อน
- ยุพิน : เดี๋ยวฉันจะทบทวนให้ฟังใหม่นะคะ เราจะออกแบบปกสมุดก่อน ต่อจากนั้นตัดภาพออกเป็นภาพเล็กๆ หน้าปกนี้เป็นของสาริตา เมื่อสาริตาตัดภาพเสร็จแล้วให้เพชรรินทร์กับวสันต์นำภาพไปติดลงในสมุด แล้วฉันจะเขียนบรรยายใต้ภาพเสร็จแล้วเกียรติศักดิ์และสุทธิเกียรติจะเป็นคนเขียนหน้าปก

ฉากที่ 3 เมืองงานเสร็จเรียบร้อย

- เกียรติศักดิ์ : งานเสร็จแล้ว แต่ยังมีเวลาเหลืออยู่ ผมอยากให้เพื่อนๆ ช่วยกันดูว่า สมุดภาพได้รูปแบบตามที่ตกลงกันไว้หรือไม่
- ยุพิน : ฉันว่าเป็นไปตามรูปแบบที่เราตกลงกันไว้แล้วค่ะ
- เพชรินทร์ : เราทำครบและถูกต้องตามรูปแบบแล้วนี่ครับ
- วสันต์ : สวยแล้วครับ
- เกียรติศักดิ์ : ทุกคนพอใจในสมุดภาพที่เราทำเสร็จแล้วนะ เดี่ยวผมจะเอาไปส่งไว้บนโต๊ะครูพิชัย

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง	การทำงานกลุ่ม : ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย ด้านการวางแผนการทำงาน ด้านการปฏิบัติงานตามแผน และด้านการสรุปและประเมินผลงาน
ชื่อกิจกรรม	บทบาทสมมติเรื่อง เราทำได้
จุดมุ่งหมาย	ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการทำงานกลุ่มอย่างเป็นขั้นตอน
เวลา	60 นาที
สื่อที่ใช้	

1. เอกสารประกอบการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 11

ได้แก่ บทบาทผู้แสดง "เราทำได้"

บทสนทนา "เราทำได้"

2. ป้ายชื่อสมมติ 6 ป้าย
3. เต้าปั้ง 1 เต้า
4. ลูกชิ้นปิ้ง 20 ไม้
5. กระดาษชาร์ต 1 แผ่น
6. ป้ายชื่อร้าน 1 ป้าย

วิธีดำเนินการ

ผู้จัดดำเนินการกิจกรรมโดยการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงเรื่องการทำงานกลุ่มที่เรียนมาแล้ว

1.2 ครูเล่าเรื่องราว และสถานการณ์สมมติ เรื่องเราทำได้ ให้นักเรียนฟัง

1.3 ครูหาอาสาสมัครจำนวน 6 คน แล้วแจกบทแสดง เรื่องเราทำได้ให้นักเรียนไป

ศึกษา โดยครูคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ โดยให้เวลานักเรียนศึกษบทการแสดงประมาณ 5 นาที

1.4 เมื่อนักเรียนพร้อม ครูให้นักเรียนกลุ่มแสดงเริ่มแสดงตามบทบาทที่ได้รับ โดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการแสดงและบันทึกการสังเกต โดยให้เวลาในการแสดงประมาณ 10 - 15 นาที

2. ขั้นวิเคราะห์

ครูให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้คำถามต่อไปนี้

2.1 การแสดงบทบาทสมมติของกลุ่มเราทำได้ มีลักษณะการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไร มีการทำงานเป็นอย่างไรบ้าง

2.2 การทำงานกลุ่มมีความสำคัญอย่างไร

2.3 การทำงานกลุ่มประกอบไปด้วยการกระทำใดบ้าง

2.4 ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมคำแนะนำของกลุ่ม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เราทำได้ และครูสรุปเพิ่มเติมดังนี้

การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน และเพื่อให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพ สมาชิกต้องมีลักษณะการทำงานร่วมกันดังนี้คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนงาน การปฏิบัติงานตามแผน และการสรุปและประเมินผลงาน

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน
การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
2. การตอบคำถามในขณะอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการทำงานกลุ่ม

ครั้งที่ 11

บทบาทสมมติเรื่อง "เราทำได้"

ในงานวิชาการประจำปี 2543 ทางโรงเรียนให้นักเรียนนำผลงานมาแสดงในงานนี้หรือนำสินค้ามาขายเพื่อเป็นการหารายได้ระหว่างเรียน โดยทางโรงเรียนจะจัดสถานที่ไว้ให้ ศิวชัย ปิยะกุล สุรศักดิ์ ประเสริฐ และนาพร จึงรวมกลุ่มกันเพราะมีความเห็นตรงกันว่าต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น ในการทำงานครั้งนี้มีสมาชิกบางคน เช่น สุรศักดิ์เสนอให้กลุ่มมีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่องานจะได้มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากขั้นตอนการกำหนดบทบาทสมาชิกว่าใครเป็นหัวหน้ากลุ่มและให้มีการปรึกษาหารือกัน โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ดำเนินการต่อไป จึงทำให้ปิยะกุล เสนอชื่อสมาชิกที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งสมาชิกทุกคนก็เห็นด้วย จากนั้นศิวชัย ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มก็เริ่มดำเนินการตามขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม โดยเริ่มกำหนดบทบาทสมาชิกคนอื่น เช่น กำหนดตำแหน่งเลขานุการ ต่อมา ศิวชัย ก็พูดถึงวิธีการทำงาน กลุ่มว่าอันดับแรกจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายการทำงานโดยมีสมาชิกบางคน เช่น นาพรกับสุรศักดิ์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งสมาชิกคนอื่นๆ ก็เห็นด้วย ว่าการทำงานกลุ่มครั้งนี้ เพื่อหารายได้เพิ่มขึ้นจากทุน อย่างน้อยคนละ 50 บาท เมื่อทุกคนเข้าใจจุดมุ่งหมายแล้ว ลำดับต่อมาก็แสดงความคิดเห็นวางแผนงานต่อว่าต้องทำอะไรบ้างทำอย่างไร ทำอะไรก่อนอะไรหลังและใครทำอะไรบ้างก่อนที่ทุกคนจะเริ่มทำงานหัวหน้ากลุ่มก็ได้ขอให้สมาชิกทบทวนแผนงานอีกครั้งโดยสมาชิกทุกคนได้ทบทวนบทบาทหน้าที่ของตนเองดังนี้ ประเสริฐ ไปแจ้งให้อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมทราบว่าจะขายอะไร นาพร ไปติดต่อซื้อลูกชิ้นสดและส่วนประกอบอื่นๆ ที่ตลาดและทำบัญชีรายรับรายจ่าย สุรศักดิ์ เป็นคนปิ้งลูกชิ้น ปิยะกุล เป็นคนขายและคอยเรียกคนซื้อ ลำดับต่อมาคือการปฏิบัติงานตามแผนสมาชิกทุกคนต่างทำหน้าที่ของตน เป็นอย่างดีโดยมีศิวชัย ติดตามการปฏิบัติงานจนกระทั่งขายลูกชิ้นปิ้งหมด จากนั้นในลำดับสุดท้ายของการทำงานกลุ่มก็คือการสรุปประเมินผลงาน โดยมีการพูดคุยถึงการทำงานที่ผ่านมาเพื่อประเมินผลงานว่าเป็นอย่างไรสมาชิกทุกคนมีความพอใจกับผลกำไรที่ได้หรือไม่และมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง และสุดท้าย เลขานุการ ก็แบ่งผลกำไรที่ได้จากการขายลูกชิ้นปิ้งคนละ 50 บาท พร้อมกับคืนทุนให้ทุกคน

บทบาทผู้แสดง “เราทำได้”

บทบาทของศิวิชัย

ฉันชื่อ ศิวิชัย ฉันเป็นคนที่ชอบค้าขาย โดยปกติฉันมักจะหารายได้ระหว่างเรียน โดยการนำสินค้าประเภทขนมลูกกวาดไปขายให้เพื่อนในห้องเสมอๆ และในงานวิชาการครั้งนี้ฉันก็มีความคิดเห็นว่าควรนำสินค้าหรืออาหารมาขายเพื่อเพิ่มรายได้ ฉันจึงรวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีความเห็นตรงกับฉัน และเมื่อมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม ฉันก็จะเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน “ขอบคุณอย่างนั้นฉันขอเริ่มต้นหน้าที่หัวหน้ากลุ่มเลยนะ ก่อนอื่นขอเลือกนภาพรเป็นเลขานุการ คอยจดบันทึกการประชุมและคนอื่นๆ ขอให้ช่วยกันเสนอความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อกลุ่มนะ เอาล่ะ! เริ่มต้นที่ว่าการทำงานครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไร “คนอื่นมีความเห็นอย่างไร” “สรุป พวกเราหวังว่าเมื่อขายลูกชิ้นปิ้งหมดแล้วแต่ละคนจะได้กำไรเฉลี่ยคนละ 50 บาท” ในการทำงานครั้งนี้หัวหน้าขอให้ทุกคนมีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อการทำงาน” ต่อมาฉันขอให้สมาชิกช่วยกันวางแผนงาน โดยพูดว่า “ต่อไปเรามาช่วยกันวางแผนงาน งานที่เราต้องทำอันดับแรกคือ การติดต่อแจ้งให้อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมทราบว่าจะขายอะไรในงานวิชาการนี้” “ต่อไปก็คือ คนซื้อลูกชิ้นสดจากตลาด ฝ่ายปิ้งลูกชิ้น ฝ่ายเชิญชวนให้คนซื้อและฝ่ายทำบัญชีรายรับรายจ่าย” และก่อนที่ทุกคนจะลงมือทำงาน ฉันก็ทบทวนแผนงานอีกครั้ง “ก่อนที่จะทำงานขอทบทวนแผนงานอีกครั้งนะ ประเสริฐ ไปแจ้งให้อาจารย์ทราบว่าจะขายลูกชิ้นปิ้ง นภาพร ซื้อลูกชิ้นสดและทำบัญชี สุรศักดิ์ ปิ้งลูกชิ้น ปิยะกุล เชิญชวนให้คนซื้อ ขอให้ทุกคนทำงานตามแผนด้วยนะ” และเมื่อถึงงานวันวิชาการ ฉันก็จะคอยติดตามการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม โดยพูดว่า “สุรศักดิ์ เธอปิ้งลูกชิ้นได้เหลืองน่าทานจังเลย” เมื่อขายลูกชิ้นปิ้งหมดแล้วฉันก็ขอให้เลขานุการที่ทำหน้าที่คุมบัญชีด้วยคิดผลกำไรที่ได้ โดยพูดว่า “หมดแล้วหรือ อย่างนั้น นภาพร ก็คิดบัญชีรายรับรายจ่ายได้เลย” “ก่อนรับเงิน เรามาประเมินผลการทำงานกันหน่อยนะทุกคนพอใจกับผลงานที่ได้ใช่ไหม” เมื่อเห็นว่าทุกคนพอใจ ฉันก็ขอให้ประเมินผลด้านวิธีการและบทบาทต่อ โดยพูดว่า “แล้วมีใครจะเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการทำงานหรือจะพูดเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละคนบ้างล่ะ” สรุปว่า การทำงานครั้งนี้ทุกคนพอใจ และสำหรับคราวต่อไป ขอให้มีการสับเปลี่ยนหน้าที่ที่อยู่ในสภาพที่อึดอัด และหาเครื่องทุนแรง ประเภทเครื่องขยายเสียง นอกจากนี้ก็คือ ทำตัวให้สุภาพ”

บทบาทของสุรศักดิ์

ฉันชื่อ สุรศักดิ์ ฉันชอบทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ เสมอๆ ในการหารายได้ ระหว่างเรียนในงานวิชาการครั้งนี้ ก็เป็นสิ่งที่ทำให้ฉันได้ฝึกทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ ฉันจึงร่วมลงทุนในการขายลูกชิ้นปิ้ง ในการทำงานครั้งนี้ ฉันมีความคิดจะนำเอาความรู้เรื่องการทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพมาใช้ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ฉันเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน โดยพูดว่า “ก่อนที่จะเราทำงานร่วมกัน ฉันขอเสนอว่า พวกเราควรทำงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพโดยเริ่มจากการเลือกหัวหน้ากลุ่ม” และในขณะที่สมาชิกกลุ่มกำลังแบ่งงานกัน ฉันซึ่งมีความถนัดในเรื่องการปิ้งลูกชิ้น ก็ขออาสาเป็นคนปิ้งลูกชิ้นโดยพูดว่า “ฉันอาสาเป็นคนปิ้งลูกชิ้นเองนะ” และเมื่อถึงวันงานวิชาการ ฉันก็เป็นคนปิ้งลูกชิ้นในขณะที่ฉันทำหน้าที่ปิ้งลูกชิ้นฉันรู้สึกร้อนและเหนื่อย เมื่อมีการประเมินผลงานฉันจึงบอกเรื่องนี้ให้หัวหน้ากลุ่มทราบ โดยพูดว่า “มีคือขณะฉันยืนปิ้งลูกชิ้นนะมันร้อน ฉันว่าคราวต่อไปถ้ามีการทำงานในลักษณะนี้อีกขอให้มีคนคอยสับเปลี่ยนด้วย”

บทบาทของปิยะกุล

ฉันชื่อ ปิยะกุล ฉันเป็นคนชอบการหารายได้ระหว่างเรียน และชอบทำงานกับเพื่อนๆ หลายคน เพราะได้รับความสนุกสนานและได้งานที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นสาเหตุให้ฉันเข้าร่วมกับเพื่อนๆ ทำการค้าขาย ลูกชิ้นปิ้งกัน ฉันเห็นด้วยว่าการทำงานกลุ่มที่ดีต้องมีขั้นตอนในการทำงานและมีผู้นำที่ดีในการทำงาน ฉันเห็นว่า ศิวชัย สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป็นคนที่มีความสามารถในการค้าขาย ฉันจึงเสนอชื่อให้เขาเป็นหัวหน้ากลุ่ม โดยพูดว่า "ฉันขอเสนอให้ศิวชัย เป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะเขามีความสามารถในการค้าขาย" และเมื่อมีการพูดถึงจุดมุ่งหมายในการทำงาน ฉันก็มีความสงสัยเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการทำงาน โดยพูดว่า "แล้วเราจะขายอะไรดีถึงจะได้กำไรถึงคนละ 50 บาท" และเมื่อมีการแบ่งงานกันทำ ฉันซึ่งเป็นคนพูดเสียงดังชอบใช้เสียงเพื่อเรียกร้องความสนใจ ก็อาสาที่จะเป็นคนเชิญชวนคนซื้อ เพราะเป็นงานที่ได้แชนลูกค้า โดยพูดว่า "ฉันอาสาเป็นคนเชิญชวนเอง" และในขณะที่เริ่มขายลูกชิ้น ฉันก็จะทำหน้าที่ของฉันโดยการร้องตะโกนให้คนซื้อ ลูกชิ้นว่า "ลูกชิ้นปิ้งร้อนๆ จ้า" และบางครั้งฉันก็จะแชนลูกค้า โดยพูดว่า "คนสวยซื้อลูกชิ้นหน่อยซิ" เมื่อฉันตะโกนมากๆ ก็รู้สึกว่ายเหนื่อย ฉันจึงนำเรื่องนี้บอกกับหัวหน้ากลุ่มในขณะที่มีการประเมินผล โดยยกมือแล้วพูดว่า "คือ คราวหน้า ถ้าต้องมีการใช้เสียงอีก ฉันขอเรื่องขยายเสียงด้วยนะ วันนี้ตะโกนจนเจ็บคอ"

บทบาทของประเสริฐ

ฉันชื่อ ประเสริฐ ฉันเป็นคนสุภาพเรียบร้อย ฉันเป็นที่ไว้วางใจของอาจารย์และเพื่อนๆ ฉันชอบที่จะรวมกลุ่มกับเพื่อนหารายได้ และเป็นคนชอบแสดงความคิดเห็นในขณะที่มีการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะกับเรื่องการเงินกับฉัน เสนอความคิดเห็นที่รอบคอบและเป็นไปได้ เมื่อมีการถามถึงเรื่องรายได้ ฉันจึงเสนอความคิดเห็นของฉัน โดยพูดว่า "ที่เรามารวมกลุ่มกันก็หวังจะได้กำไรเพิ่มขึ้น ซึ่งฉันเห็นว่าควรจะเพิ่มขึ้นคนละ 50 บาท" โดยลักษณะที่เรียบร้อยและเข้ากับอาจารย์ทุกท่านได้ดี จึงทำให้ฉันอาสาเป็นคนไปติดต่ออาจารย์ฝ่ายกิจกรรมเอง โดยพูดว่า "ฉันรับผิดชอบเอง" ในขณะที่เพื่อนทำหน้าที่ของตนเองในการขายลูกชิ้นปิ้ง ฉันก็เข้าไปช่วยปิ้งลูกชิ้น

บทบาทของนาพร

ฉันชื่อ นาพร ฉันชอบหารายได้ระหว่างเรียนจึงรวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ที่มีความคิดเห็นเหมือนกัน ฉันเป็นคนเรียนเก่งชอบจดบันทึก สุภาพเรียบร้อย และก็ชอบให้คนอื่นสุภาพด้วยเช่นกัน ฉันได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการกลุ่ม นอกจากการจดบันทึกการประชุมแล้วฉันยังแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของการทำงาน และเนื่องจากฉันเคยมีความรู้เกี่ยวกับการขายลูกชิ้นปิ้งว่าง่ายและมีการลงทุนน้อย ฉันจึงเสนอความคิด โดยพูดว่า "ฉันว่าขายลูกชิ้นปิ้งซิ ง่ายและลงทุนน้อย และเพื่อนๆ นักเรียนก็ชอบกินด้วย" เมื่อเพื่อนเห็นด้วยฉันจึงต้องรับอาสาเป็นคนจ่ายตลาดพร้อมกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายด้วย โดยพูดว่า "ฉันรับไปซื้อลูกชิ้นสดเอง และรับทำบัญชีให้ด้วยนะ" ฉันลงมือทำงานตามแผนโดยการไปซื้อลูกชิ้นสดที่ตลาด และเมื่อถึงเวลาขายลูกชิ้น ฉันก็จะเป็นคนรับเงินจากคนซื้อแล้วก็ทำหน้าที่แจ้งยอดเงินที่ขายได้ให้หัวหน้าทราบ โดยพูดว่า "หัวหน้าคะ เราได้กำไร 250 บาท พอดีเลยคะ" เมื่อมีการประเมินผลงาน ฉันจึงนำเรื่องที่ฉันรู้สึกอึดอัดในขณะที่ขายลูกชิ้นปิ้งซึ่งเป็นเรื่องที่ฉันคิดว่าควรต้องปรับปรุงเพื่อการทำงานในครั้งต่อไป มาเสนอต่อที่ประชุมโดยพูดว่า "ฉันขอพูดเกี่ยวกับคนทำงานหน่อยนะ คือ ฉันเห็นว่า ปิยะกุล ชอบแชนคนซื้อที่เป็นผู้หญิงบ่อยๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่สุภาพน่าจะปรับปรุงหน่อยนะ"

บทบาทคนซื้อผู้หญิง

ฉันเป็นคนซื้อลูกชิ้นปิ้ง ฉันชอบกินลูกชิ้นปิ้งเมื่อฉันเดินผ่านร้านขายลูกชิ้น ฉันไม่กล้าเข้าไปซื้อคนเดียว จังรู้สึกกลัว แต่ก็ตัดสินใจเดินเข้าไปซื้อลูกชิ้นปิ้ง เมื่อฉันหยิบลูกชิ้นปิ้งขึ้นมา ฉันก็ยื่นเงินค่าลูกชิ้นให้คนขาย

บทสนทนา "เราทำได้"

สถานการณ์และบทบาทสมมติต่อไปนี้เป็นบทบาทและการสนทนาของสมาชิกที่มีความเห็นตรงกันในเรื่องการหารายได้ระหว่างเรียนโดยการนำสินค้าประเภทอาหารมาขายในงานวิชาการ

- สุรศักดิ์ : "ก่อนที่จะเราจะทำงานร่วมกัน ฉันขอเสนอว่า พวกเราควรทำงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการเลือกหัวหน้ากลุ่ม"
- ปิยะกุล : "ฉันขอเสนอให้ศิวชัย เป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะเขามีความสามารถในการค้าขาย"
(สมาชิกทุกคนพูดพร้อมๆ กันว่า "เห็นด้วย")
- ศิวชัย : "ขอบคุณ อย่างนั้นฉันขอเริ่มต้นหน้าที่หัวหน้ากลุ่มเลยนะ ก่อนอื่นขอเลือกนภาพร เป็นเลขานุการ คอยจดบันทึกการประชุม และคนอื่นๆ ขอให้ช่วยกันเสนอความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อกลุ่มนะ เอาละ ! เริ่มต้นที่ว่า การทำงานครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายอย่างไร"
- ประเสริฐ : "ที่เรามารวมกลุ่มกันก็หวังจะได้กำไรเพิ่มขึ้น ซึ่งฉันเห็นว่าควรที่จะเพิ่มขึ้นคนละอย่างน้อย 50 บาท"
- ปิยะกุล : "แล้วเราจะขายอะไรดี ถึงจะได้กำไรถึงคนละ 50 บาท"
- นภาพร : "ฉันว่าขายลูกชิ้นปิ้งซี น่าจะและลงทุนน้อย และเพื่อนๆ นักเรียนก็ชอบกินด้วย"
- ศิวชัย : "คนอื่นมีความเห็นอย่างไร"
(สมาชิกทุกคนพูดพร้อมๆ กันว่า "ดี")
- ศิวชัย : "สรุป พวกเราหวังว่า เมื่อขายลูกชิ้นปิ้งหมดแล้ว แต่ละคนจะได้กำไรเฉลี่ยคนละ 50 บาท ในการทำงานครั้งนี้หัวหน้าขอให้ทุกคนมีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อการทำงาน ต่อไปเรามาช่วยกันวางแผนงาน งานที่เราต้องทำอันดับแรก คือการติดต่อแจ้งให้อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมทราบว่าจะขายอะไรในงานวิชาการนี้"
- ประเสริฐ : "ฉันรับผิดชอบเอง"
- ศิวชัย : "ต่อไปก็คือ คนซื้อลูกชิ้นสดจากตลาด ฝ่ายปิ้งลูกชิ้น ฝ่ายเชิญชวนให้คนซื้อ และฝ่ายทำบัญชีรายรับ รายจ่าย"
- นภาพร : "ฉันรับไปซื้อลูกชิ้นสดเอง และรับทำบัญชีให้ด้วยนะ"
- สุรศักดิ์ : "ฉันอาสาเป็นคนปิ้งลูกชิ้นเองนะ"
- ปิยะกุล : "ฉันอาสาเป็นคนเชิญชวนเอง"
- ศิวชัย : "ก่อนที่จะทำงาน ขอทบทวนแผนงานอีกครั้ง ประเสริฐไปแจ้งให้อาจารย์ทราบว่าจะขายลูกชิ้นปิ้ง นภาพร ซื้อลูกชิ้นสดและทำบัญชี สุรศักดิ์ ปิ้งลูกชิ้น ปิยะกุล เชิญชวนให้คนซื้อ ขอให้ทุกคนทำงานตามแผนด้วยนะ"

สถานการณ์และบทบาทสมมติต่อไปนี้ เป็นบทบาทและการสนทนาของสมาชิกกลุ่มขาย
ลูกชิ้นปิ้งที่เกิดขึ้นในร้านงานวิชาการ

- สุรศักดิ์ : (ทำท่าทางปิ้งลูกชิ้นปิ้ง)
- ปิยะกุล : (ทำท่าทางตะโกน) "ลูกชิ้นปิ้งร้อนๆ จ้า"
(ขณะนั้นก็มีคนซื้อเป็นนักเรียนหญิงเดินผ่านหน้าร้าน และทำท่าทางลังเลก่อนเดินเข้ามาซื้อลูกชิ้น
ปิ้ง)
- คนซื้อ : (ทำท่าเดินเข้ามาซื้อลูกชิ้นปิ้ง โดยหยิบลูกชิ้นขึ้นมา 1 ไม้)
- ปิยะกุล : "คนสวยซื้อลูกชิ้นหน่อยสิ"
- คนซื้อ : (ส่งเงินให้ นภาพร)
- นภาพร : (ทำท่าทางรับเงิน)
- ตีวชัย : (ทำท่าทางเดินเข้าไปยืนดูการปิ้งลูกชิ้น) "สุรศักดิ์ เธอปิ้งลูกชิ้นได้เหลืองน่าทานจังเลย" (ทำท่า
ทางหันไปหา นภาพร) "เป็นไง นภาพร รายได้ดีไหม"
- นภาพร : (ทำท่าทางพยักหน้า)
- ตีวชัย : "หมดแล้วหรือ อย่างนั้น นภาพร ก็คิดบัญชีรายรับ รายจ่ายได้เลย"
- นภาพร : (ทำท่าทางคิดบัญชี) "หัวหน้าคะ เราได้กำไร 250 บาทพอดีเลยคะ"
- ตีวชัย : "ก่อนรับเงิน เรามาประเมินผลการทำงานกันหน่อยนะ ทุกคนพอใจกับผลงานที่ได้ใช้ไหม"
(สมาชิกทุกคนตอบพร้อมกัน "พอใจ")
- ตีวชัย : "แล้วมีใครจะเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการทำงานหรือจะพูดเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละคน
บ้างล่ะ"
- สุรศักดิ์ : "มี คือขณะฉันยืนปิ้งลูกชิ้นนะมันร้อน ฉันว่าคราวต่อไปถ้ามีการทำงานในลักษณะนี้ อีกขอให้มี
คนคอยสับเปลี่ยนด้วย"
- ตีวชัย : "คนอื่นล่ะ"
- ปิยะกุล : (ยกมือ) "คือ คราวหน้าถ้าต้องมีการใช้เสียงอีก ฉันขอเครื่องขยายเสียงด้วยนะ วันนี้ตะโกนซะจน
เจ็บคอ"
- นภาพร : (ยกมือ) "ฉันขอพูดเกี่ยวกับคนทำงานหน่อยนะ คือฉันเห็นว่า ปิยะกุล ชอบแซวคนซื้อที่เป็นผู้
หญิงบ่อยๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่สุภาพน่าจะปรับปรุงหน่อยนะ"
- ตีวชัย : "สรุปว่า การทำงานครั้งนี้ทุกคนพอใจ และสำหรับคราวต่อไป ขอให้มีการสับเปลี่ยนหน้าที่ที่อยู่
ในสภาพที่อึดอัด และหาเครื่องทุนแรง ประเภทเครื่องขยายเสียง นอกจากนั้นก็คือ ทำตัวให้สุภาพ"

โปรแกรมการทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง

ปัจจัยนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการแสดงความสามารถในการทำงานกลุ่มในด้านต่างๆ
2. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่ม แล้วนำความรู้มาพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม

เวลา

50 นาที

สื่อที่ใช้

1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ถึงความสำคัญและคุณค่าของการทำงานกลุ่มใน

ด้านต่างๆ

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในชีวิตจริงได้ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ
4. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วกล่าวปิดการทดลอง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในขณะปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

โปรแกรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มโดยการให้ข้อสนเทศ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มโดยการให้ข้อสนเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส ผู้วิจัยได้ให้ข้อสนเทศ 12 ครั้ง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ
- ครั้งที่ 2 ความหมายและลักษณะของการทำงานกลุ่ม
- ครั้งที่ 3 การทำงานกลุ่ม: ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย
- ครั้งที่ 4 การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
- ครั้งที่ 5 การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
- ครั้งที่ 6 การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
- ครั้งที่ 7 การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
- ครั้งที่ 8 การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
- ครั้งที่ 9 การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
- ครั้งที่ 10 การทำงานกลุ่ม: ด้านการสรุปและประเมินผลงาน
- ครั้งที่ 11 การทำงานกลุ่ม: ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย ด้านการวางแผนการทำงาน
ด้านการปฏิบัติงานตามแผน และด้านการสรุปและประเมินผลงาน
- ครั้งที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ

ตารางโปรแกรมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มโดยการให้ข้อสนเทศ
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	เพื่อให้สมาชิกทราบวัตถุประสงค์ของการให้ข้อสนเทศ เรื่องที่จัดสถานที่จัด ระยะเวลาในการจัด และประโยชน์ที่ได้รับข้อสนเทศ	1. ประชุมและแจ้งวัตถุประสงค์ของการให้ข้อสนเทศ บอกระยะเวลาในการให้ข้อสนเทศ สถานที่ให้ข้อสนเทศ
2	ความหมายของการทำงานกลุ่ม และลักษณะของการทำงานกลุ่ม	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความหมายของการทำงานกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนทราบลักษณะของการทำงานกลุ่ม	2. แจ้ง กำหนดการให้ข้อสนเทศ 1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสนเทศ โดยการแจกเอกสาร เรื่องความหมายของการทำงานกลุ่ม และลักษณะของการทำงานกลุ่ม 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป
3	การทำงานกลุ่ม: ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจน 2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของงานให้สมาชิกกลุ่มรับรู้และเข้าใจตรงกัน	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสนเทศ โดยการแจกเอกสาร สถานการณ์จำลอง เรื่องทำไปเพื่ออะไร 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป
4	การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน	เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจถึงการวางแผนการทำงาน โดยให้เข้าใจถึงความสำคัญของการวางแผนการทำงานที่มีต่อความสำเร็จในการทำงาน และผลกระทบของการทำงานที่ไม่มีการวางแผน	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสนเทศ โดยการแจกเอกสาร บทบาทสมมติ เรื่องบัตรอวยพร 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
5	การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผน การทำงาน	เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการวางแผน การทำงาน	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสังเกต โดยการแจกเอกสาร เรื่องการวางแผนการทำงาน 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่ แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป
6	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติ งานตามแผน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความ สำคัญของการแบ่งงานและ การปฏิบัติงานตามแผน 2. เพื่อให้นักเรียนบอกหลักใน การแบ่งงานได้	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสังเกต โดยการแจกเอกสาร กรณีตัวอย่างเรื่องเกี่ยวกับโป่ง 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่ แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป
7	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติ งานตามแผน	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความ สำคัญของการปฏิบัติงานตาม บทบาทที่ได้รับมอบหมาย และ ทำความเข้าใจแผนงานให้ตรง กันก่อนลงมือปฏิบัติงาน	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสังเกต โดยการแจกเอกสาร กรณีตัวอย่างเรื่องใครทำอะไร 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่ แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป
8	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติ งานตามแผน	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความ สำคัญของการปฏิบัติงานตาม แผนที่วางไว้	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสังเกต โดยการแจกเอกสาร สถานการณ์จำลองเรื่องทำตามที่ตกลง กันหน่อย 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่ แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป
9	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติ งานตามแผน	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความ สำคัญของการปฏิบัติงานตาม แผนด้วยวิธีการต่างๆ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสังเกต โดยการแจกเอกสาร เรื่องปฏิบัติงานตามแผน 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่ แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	การทำงานกลุ่ม: ด้านการสรุปและ ประเมินผลงาน	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าเมื่อ งานเสร็จแล้ว กลุ่มควรสรุปและ ประเมินผลงานดูว่างานที่เสร็จ ออกมานั้นตรงตามเป้าหมายที่ วางไว้หรือไม่ และมีอะไรที่ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสนเทศ โดยการแจกเอกสาร สถานการณ์จำลองเรื่องงานเสร็จแล้ว ค่ะ 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่ แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป
11	การทำงานกลุ่ม: ด้านการกำหนด จุดมุ่งหมาย ด้าน การวางแผนการ ทำงาน ด้านการ ปฏิบัติงานตาม แผน และด้าน การสรุปและ ประเมินผลงาน	ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการทำงาน กลุ่มอย่างเป็นขั้นตอน	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสนเทศ โดยการแจกเอกสารบท บาทสมมติ เรื่องเราทำได้ 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่ แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป
12	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง หลังจากได้รับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำงานกลุ่มจากข้อ สนเทศว่าเกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างไรบ้าง	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามการ ทำงานกลุ่ม 2. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าว ปิดการทดลอง

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครั้งที่ 1

เรื่อง	ประชุมพิเศษ
วัตถุประสงค์	เพื่อให้สมาชิกทราบวัตถุประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะเรื่องที่จัด สถานที่จัด ระยะเวลาในการจัดและประโยชน์ที่ได้รับข้อเสนอแนะ
เวลา	50 นาที
วิธีดำเนินการ	1. ประชุมและแจ้งวัตถุประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะ บอกระยะเวลาในการให้ข้อเสนอแนะ สถานที่ให้ข้อเสนอแนะ 2. แจ้ง กำหนด การให้ข้อเสนอแนะ

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครั้งที่ 2

เรื่อง	ความหมายของการทำงานกลุ่ม และลักษณะของการทำงานกลุ่ม
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความหมายของการทำงานกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะของการทำงานกลุ่ม
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารให้ความรู้ เรื่องความหมายของการทำงานกลุ่ม
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อเสนอแนะ โดยการแจกเอกสาร เรื่องความหมายของการทำงานกลุ่ม และลักษณะของการทำงานกลุ่ม 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 2

เรื่องความหมายของการทำงานกลุ่ม

การทำงานกลุ่ม หมายถึงการกระทำกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และเพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จำเป็นต้องมีวิธีดำเนินงานของการทำงานกลุ่มที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งถือเป็นที่ดี จึงกล่าวได้ว่าการทำงานกลุ่ม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งครอบคลุมกระบวนการทำงานดังนี้ การกำหนดจุดมุ่งหมายการทำงาน การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติตามแผนงาน การสรุปและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

เรื่องลักษณะของการทำงานกลุ่ม

ลักษณะของการทำงานกลุ่มประกอบไปด้วย

- 1) การมีเป้าหมายร่วมกัน กล่าวคือ บุคคลที่มารวมกันนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการมารวมกลุ่มกัน คือจะต้องมีการรับรู้และเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันว่าจะทำอะไรให้เป็นผลสำเร็จ
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กล่าวคือ บุคคลที่มารวมกลุ่มจำเป็นต้องมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
- 3) การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลรวมกลุ่มนั้นจะต้องมีการสื่อความหมายต่อกัน เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
- 4) การร่วมมือประสานงานกันในกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลในกลุ่มจำเป็นต้องมีการประสานงานกัน เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ
- 5) การมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ การจัดสรรผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานร่วมกัน

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครั้งที่ 3

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจน 2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของงานให้สมาชิกกลุ่มรับรู้และเข้าใจตรงกัน
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่องทำไปเพื่ออะไร
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อเสนอแนะ โดยการแจกเอกสารสถานการณ์จำลอง เรื่องทำไปเพื่ออะไร 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อสังเกต
ครั้งที่ 3
สถานการณ์จำลอง เรื่องทำไปเพื่ออะไร

สัปดาห์หน้าจะถึงวันลอยกระทง ทางโรงเรียนกำหนดให้จัดงานวันลอยกระทงขึ้น เมื่อประธานโรงเรียนเรียกคณะกรรมการนักเรียนมาประชุมกันเพื่อแบ่งงาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับมอบหมายให้ทำกระทง หัวหน้าห้องได้กลับมาแจ้งแก่เพื่อนในห้องว่าขอให้ทุกคนช่วยกันทำกระทงเพื่อนำไปขายในวันลอยกระทง จำนวน 50 ใบ แล้วหัวหน้าห้องก็ขอตัวออกไปพบครู เพื่อทำงานตามที่ครูจะมอบหมายให้ตนเองทำโดยเฉพาะ

เนื่องจากทุกคนมีแต่เนิ่งคุยกันจึงได้ยินสิ่งที่หัวหน้าพูดไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความงุนงงไม่รู้ว่าเริ่มต้นอย่างไร สุภาภรณ์จึงเสนอให้เลือกหัวหน้ากลุ่มก่อน แล้วให้หัวหน้ากลุ่มดำเนินการต่อไป ชนิดาจึงเสนอชื่อให้พิศมัยเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะพิศมัยมีความถนัดในด้านการประดิษฐ์สิ่งของเป็นอย่างดี สมาชิกในกลุ่มเห็นด้วย ต่อมาทุกคนก็เริ่มลงมือประดิษฐ์กระทงโดยไม่รู้ว่าจะต้องเอาไปทำอะไร เพราะฟังหัวหน้าห้องพูดไม่ชัดเจน ก็รีบเร่งทำให้เสร็จเร็วๆ เพื่อจะได้ไปเล่น เมื่อหัวหน้าห้องกลับเข้ามาในห้องอีกครั้งหนึ่ง เห็นกระทงที่ประดิษฐ์เสร็จแล้วเป็นบางส่วน ก็รีบเข้าไปถามว่าทำไมกระทงไม่สวยเลย ทำกระทงแบบนี้ขายไม่ได้แน่นอน คุณครูสั่งให้ทำกระทงเพื่อนำไปขาย พิศมัยและเพื่อนๆ รู้สึกเสียใจมาก เพราะทุกคนไม่รู้ว่าจะประดิษฐ์กระทงไปทำอะไร คิดว่าทำกระทงเพื่อไปลอยกันเองจึงไม่ได้ตั้งใจทำ ทำให้กระทงที่ทำเสร็จไปแล้วนั้นอาจจะขายไม่ได้หรือถ้าขายได้ก็ต้องขายในราคาต่ำ หัวหน้าห้องบอกว่าต้องขาดทุนแน่นอน และหัวหน้าห้องยังบอกพิศมัยและเพื่อนๆ ว่าถ้าทำงานโดยไม่รู้จักมุ่งหมายว่าทำไปเพื่ออะไรแล้ว ผลจะออกมาไม่ดี เมื่อทราบจุดมุ่งหมายของการทำงานแล้ว สมาชิกจึงวางแผนงานร่วมกันและปฏิบัติตามแผนงานโดยลงมือทำกระทงในส่วนที่ยังไม่ได้ทำกันต่อไป จนสามารถช่วยกันดิ้นรนและสรุปผลงานที่ทำแล้ว

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครั้งที่ 4

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
วัตถุประสงค์	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการวางแผนการทำงาน โดยให้เข้าใจถึงความสำคัญของการวางแผนการทำงานที่มีต่อความสำเร็จในการทำงาน และผลกระทบของการทำงานที่ไม่มีการวางแผน
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารบทบาทสมมติ เรื่องบัตรอวยพร
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อเสนอแนะ โดยการแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่องบัตรอวยพร 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อเสนอแนะ
ครั้งที่ 4
บทบาทสมมติเรื่องบัตรอวยพร
แบบที่ 1 (กลุ่มที่ไม่มีการวางแผนก่อนทำงาน)

เนื่องจากใกล้วันขึ้นปีใหม่คุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมอบหมายให้ ฤทธิไกร ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มไปแจ้งให้เพื่อนๆ ในกลุ่มอีก 5 คน คือ สุภาพร จุฬารัตน์ สิทธิศักดิ์ กัปตัน และสมยาทราบว่า คุณครูขอให้กลุ่มของนักเรียน ทำบัตรอวยพรวันปีใหม่จำนวน 40 ใบ เพื่อส่งไปให้กำลังใจแก่ ตำรวจ ทหาร ที่อยู่ชายแดนภายใน 2 ชั่วโมง โดยคุณครูได้จัดวัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพรมาให้ ซึ่งนักเรียนจะทำตามตัวอย่าง หรือจะทำแบบอื่นๆ ก็ได้ และเนื่องจากวัสดุ อุปกรณ์มีจำนวนน้อย จึงขอให้แบ่งๆ กันทำ สมาชิกกลุ่มบางคน เช่น สุภาพร ก็ซักถามเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการทำงานจนทุกคนเข้าใจ ตรงกันว่าต้องทำอะไร เพื่ออะไร และก่อนที่จะเริ่มทำงาน สมาชิกในกลุ่มต่างก็ได้เถียงกันเพื่อแย่งวัสดุ อุปกรณ์เพราะต่างก็ต้องการทำให้สวยแปลกและก็มีสมาชิกกลุ่มที่ต้องการขอเวลานอกไปทำงานส่วนตัว ทำให้วุ่นวาย เกิดการทะเลาะกันจนเป็นเหตุให้การเริ่มทำงานล่าช้าออกไป เพราะไม่มีการวางแผนและปฏิบัติงานตามแผนงาน จึงประเมิณผลงานไม่ได้

แบบที่ 2 (กลุ่มที่มีการวางแผนก่อนทำงาน)

เนื่องจากใกล้วันขึ้นปีใหม่คุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมอบหมายให้ ฤทธิไกร ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มไปแจ้งให้เพื่อนๆ ในกลุ่มอีก 5 คนคือ สุภาพร จุฬารัตน์ สิทธิศักดิ์ กัปตัน และสมยา คุณครูขอให้กลุ่มของนักเรียน ทำบัตรอวยพรวันปีใหม่จำนวน 40 ใบ เพื่อส่งไปให้กำลังใจแก่ ตำรวจ ทหาร ที่อยู่ชายแดนภายใน 2 ชั่วโมง โดยคุณครูได้จัดวัสดุ อุปกรณ์และตัวอย่างบัตรอวยพรมาให้ ซึ่งนักเรียนจะทำตามตัวอย่าง หรือจะทำแบบอื่นๆ ก็ได้ และเนื่องจากวัสดุ อุปกรณ์มีจำนวนน้อย จึงขอให้แบ่งๆ กันทำ และก่อนที่จะเริ่มทำงาน สมาชิกกลุ่มบางคน เช่น จุฬารัตน์ก็ซักถามเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการทำงานจนทุกคนเข้าใจตรงกันว่าต้องทำอะไร เพื่ออะไร จากนั้นก็ช่วยกันกำหนดแผนและระเบียบในการทำงานจนทุกคนเข้าใจและยินดีที่จะปฏิบัติตามแผนงาน ทำให้สามารถเริ่มทำงานกันได้เร็วและสามารถสรุปและประเมินผลงานที่ทำร่วมกันได้

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครั้งที่ 5

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการวางแผนการทำงาน
วัตถุประสงค์	เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนการทำงาน
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารเรื่องการวางแผนการทำงานกลุ่ม
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อเสนอแนะ โดยการแจกเอกสาร เรื่องการวางแผนในการทำงานกลุ่ม 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อเสนอแนะ
ครั้งที่ 5
เรื่องการวางแผนการทำงาน

การวางแผนในการทำงาน หมายถึง การคิดและการตัดสินใจในปัจจุบันถึงสิ่งที่จะทำให้อนาคตว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร มีทรัพยากรที่จะเป็นจะใช้อะไรบ้างเพื่อให้งานที่ต้องการจะทำบรรลุผลสำเร็จ การวางแผนงานเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นสำหรับกลุ่มเปรียบเทียบเสมือนเข็มทิศนำทางให้กลุ่มเดินไปสู่เป้าหมายอย่างพร้อมเพรียงกัน ขั้นตอนที่สำคัญในการวางแผนงานของกลุ่มโดยทั่วๆ ไป ได้แก่

1. การแสวงและรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ
2. การวางจุดมุ่งหมายในการทำงาน
3. การหาวิธีการและกำหนดขั้นตอนในการทำงาน
4. การกำหนดแผนการปฏิบัติงาน
5. การแบ่งงานและมอบหมายงาน
6. การเตรียมการเรื่องการเงิน
7. การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาไว้วางหน้า

ประโยชน์ของการวางแผนในการทำงาน คือ

1. สมาชิกเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง
2. ทำให้การทำงานไม่สับสน
3. ผลงานมีประสิทธิภาพ

โปรแกรมการให้ข้อสนเทศ
ครั้งที่ 6

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการแบ่งงานและการปฏิบัติงานตามแผน 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีในการแบ่งงานได้
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่องก้อยกับโป่ง
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสนเทศ โดยการแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่องก้อยกับโป่ง 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อสังเกต

ครั้งที่ 6

กรณีตัวอย่างเรื่องก้อยกับโป่ง

ก้อยกับโป่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสองนัดกันว่าจะไปซื้อเครื่องเขียนที่ เดอะมอลล์ ธนบุรี ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน โป่งนั่งรออยู่ที่ม้าหินหน้าพระพุทธรูป ลักครูก้อยก็เดินมาด้วยสีหน้ากังวลและบอกโป่งว่า คงไปซื้อของด้วยไม่ได้แล้ว เพราะบ่ายนี้ในชั่วโมงภาษาไทย อาจารย์ขวัญเรือน ให้ทำงานกลุ่มเรื่องคำพังเพย กลุ่มของก้อยจับสลากได้หมวดคำที่ขึ้นต้นด้วยอักษร ส. หัวหน้ากลุ่มจึงวางแผนแบ่งงานให้เลือกว่าแต่ละคนจะทำอะไร ใครจะเป็นคนค้นคว้า ใครจะเป็นคนเขียนรายงานและใครจะเป็นคนรายงานหน้าชั้น ก้อยกับโป่งเลือกกันว่าเพราะชอบอ่านหนังสือและชอบเข้าห้องสมุด เ็นนี้จึงนัดกับตั้งว่าจะไปยืมหนังสือที่ห้องสมุดก่อน ถ้าชักกลุ่มอื่นจะมายืมไปหมด บางทีวันเสาร์นี้จะไปหอสมุดแห่งชาติด้วยก้อยถามโป่งว่า กลุ่มของโป่งจะแบ่งงานกันอย่างไร โป่งต้องทำอะไรบ้าง โป่งตอบว่ายังไม่ได้แบ่งงานอะไรเลย เพราะหัวหน้ากลุ่มเขาเก่ง ชอบทำอะไรคนเดียวเสร็จแล้วเขาก็มาสั่งให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ใครก็ทำอะไรไม่ถูกไปหมด โป่งบอกว่า ก็สบายไปอย่าง แล้วทั้งสองจึงนัดกันใหม่ว่าจะไปในวันรุ่งขึ้น

สองสัปดาห์ต่อมาแต่ละกลุ่มต้องออกมารายงานหน้าชั้น กลุ่มของก้อยได้รับคำชมเชยจากอาจารย์ว่าทำงานเรียบร้อย และค้นคว้าได้ละเอียดกว่ากลุ่มอื่นๆ สำหรับกลุ่มของโป่งอาจารย์ให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม หัวหน้ากลุ่มของโป่งจึงบอกว่าไม่มีใครช่วยทำงานเลย โป่งเถียงว่า ก็ยากไม่แบ่งงานทำไม อาจารย์ขวัญเรือนจึงบอกให้คนทั้งสองหยุดเถียงกัน แล้วให้กลุ่มของก้อยมาเล่าวิธีการแบ่งงานและการทำงานให้เพื่อนๆ ฟัง

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครั้งที่ 7

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
วัตถุประสงค์	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย และทำความเข้าใจแผนงานให้ตรงกันก่อนลงมือปฏิบัติงาน
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่องใครทำอะไร
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อเสนอแนะ โดยการแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่องใครทำอะไร 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 7

เรื่อง "ใครทำอะไร"

สัปดาห์หน้าจะเป็นวันเด็ก ทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็กขึ้นโดยมีการแสดงและการแข่งขันเกมต่าง ๆ พร้อมทั้งมอบของขวัญให้แก่ผู้ที่ชนะการแข่งขัน ครูไพลินมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดทำ ห่อของขวัญจำนวน 10 ชิ้น เพื่อไว้แจกในงานวันเด็ก โดยครูไพลินจัดอุปกรณ์ในการห่อของขวัญให้เพียงพอ ก่อนที่จะลงมือช่วยกันทำงาน ครูไพลินขอให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันและในแต่ละกลุ่มให้เลือกหัวหน้า เพื่อปรึกษาวางแผนการทำงานร่วมกันก่อนภายในพักเที่ยงนี้ แล้วให้ทำเสร็จในวันพรุ่งนี้ก่อนเที่ยง

กลุ่มของอรอนงค์ ชุติกาญจน์ ปาริชาติ วนิดา วิชชุดาและยุพดี ได้เลือกให้ชุติกาญจน์เป็นหัวหน้ากลุ่ม และวิชชุดาเป็นเลขานุการกลุ่มคอยจดบันทึกการประชุม ชุติกาญจน์ได้ขอให้เพื่อนทุกคนช่วยกันวางแผนการทำงานก่อนที่จะเข้าเรียนในตอนบ่ายแล้วค่อยเริ่มลงมือทำงานกันในตอนเย็น

เมื่อทุกคนมารวมกลุ่มกัน ชุติกาญจน์บอกให้เพื่อนทุกคนลงมือทำงาน โดยไม่มีการทบทวนแผนงานที่ได้วางไว้แล้ว ทำให้เพื่อนบางคนลืมหน้าที่ของตนว่าตนจะต้องทำอะไร และบางคนไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ จึงเกิดการโต้เถียงกันขึ้น ชุติกาญจน์เห็นสมาชิกโต้เถียงกัน จึงถามถึงสาเหตุที่โต้เถียงกัน วนิดาบอกว่าเพื่อน ๆ ลืมหน้าที่ของตนที่ตกลงกันไว้เมื่อวานนี้ อรอนงค์บอกว่าเขาไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้จึงเกิดการโต้เถียงกัน วิชชุดาซึ่งเป็นเลขานุการของกลุ่ม จึงเสนอความคิดเห็นว่าควรทบทวนแผนงานที่วางไว้เมื่อวานนี้ให้ทุกคนฟังอีกครั้งหนึ่ง เพราะเมื่อวานเขาได้จดบันทึกไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อทุกคนได้รับฟังการทบทวนแผนงานของวิชชุดา จึงเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและเข้าใจแผนงานที่วางไว้อย่างตรงกัน จึงลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ ผลงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครั้งที่ 8

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
วัตถุประสงค์	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารสถานการณ์จำลอง เรื่องทำตามที่ตกลงกันหน่อย
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อเสนอแนะ โดยการแจกเอกสารสถานการณ์จำลอง เรื่องทำตามที่ตกลงกันหน่อย 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 8

เรื่อง“ทำตามที่ตกลงกันหน่อย”

เมื่อถึงชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูไพบูลย์สอนนักเรียนในหัวข้อเรื่องวันสำคัญทางศาสนา โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าเรื่อง วันออกพรรษา แล้วนำมารายงานถึงความเป็นมา ความสำคัญและพิธีการที่จัดในวันออกพรรษา โดยครูไพบูลย์ให้เวลาในการศึกษาค้นคว้าประมาณ 40 นาที

กลุ่มของกิตติ สุหารัตน์ สุนิษา จตุพล สุปราณีและจักรพันธ์ ได้ประชุมปรึกษารื้อกัน แล้วเลือกให้จตุพลเป็นหัวหน้ากลุ่มและสุนิษาเป็นเลขานุการกลุ่ม เมื่อทราบจุดมุ่งหมายของการทำงานแล้วจึงวางแผนกำหนดบทบาทของสมาชิกจตุพลจึงขอให้เพื่อนทุกคนช่วยกันวางแผนงานในการทำรายงานครั้งนี้ เมื่อวางแผนงานเสร็จแล้วจตุพลได้แบ่งงานให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ โดยให้สุหารัตน์ค้นคว้าเรื่องความเป็นมาของวันออกพรรษา จักรพันธ์ ค้นคว้า เรื่องความสำคัญของวันออกพรรษา สุปราณีและกิตติค้นคว้าเรื่อง พิธีการที่จัดในวันออกพรรษา เมื่อทุกคนค้นคว้าเสร็จแล้วให้ส่งไปให้สุนิษาเพื่อนำไปเรียบเรียงและจัดทำเป็นรูปเล่มรายงาน ส่วนจตุพลจะเป็นคนออกไปรายงานหน้าชั้นเอง เมื่อแบ่งงานกันเรียบร้อยแล้ว จตุพลก็ทบทวนแผนงานให้เพื่อนๆ ฟังอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกัน จตุพลบอกให้เพื่อนๆ ลงมือทำงาน จักรพันธ์ และสุหารัตน์เป็นคนใจร้อน ได้เร่งให้เพื่อนรีบทำงานกันเร็วๆ เพราะถ้ามีเวลาเหลือจะได้อ่านการ์ตูน เพื่อนก็เร่งทำจนลืมแผนงานที่วางไว้ ทำให้การทำงานสับสนยิ่งขึ้น จตุพลซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มมองเห็นว่าเพื่อนๆ ไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ จึงบอกให้เพื่อนในกลุ่มหยุดทำงานก่อน เพื่อนก็ถึงแผนงานที่วางไว้เมื่อครู่ใหม่ แล้วจึงเริ่มทำงานกันต่อ งานก็เสร็จทันเวลาเป็นที่พอใจของเพื่อนๆ ในกลุ่ม และทุกคนก็ประเมินรายงานฉบับนี้ร่วมกันว่าเป็นผลงานที่น่าภาคภูมิใจของกลุ่มฉบับหนึ่ง

โปรแกรมการให้ข้อสนเทศ ครั้งที่ 9

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม:ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
วัตถุประสงค์	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการปฏิบัติงานตามแผนด้วยวิธีการต่างๆ
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารให้ความรู้ เรื่องการปฏิบัติงานตามแผน
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อสนเทศ โดยการแจกเอกสาร เรื่องการปฏิบัติงานตามแผน 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 9

เรื่อง "การปฏิบัติงานตามแผน"

การปฏิบัติงานตามแผน ในขั้นนี้สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มลงมือทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบของตนรวมทั้งการดูแลให้งานเป็นไปตามแผนที่ตกลงกันได้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การติดตามงานเพื่อให้ทราบงานใดดำเนินไปแล้วเพียงใด เป็นไปตามแผนหรือไม่
2. การจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจทำงาน สร้างความร่วมมือ ร่วมใจให้เกิดขึ้นในการทำงาน
3. การให้คำปรึกษาแนะนำ
4. การเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน เป็นเรื่องที่กลุ่มหัวหน้ากลุ่มควรดูแลสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม
5. การประสานงาน ได้แก่ การทำหน้าที่ประสานงานฝ่ายต่างๆ ให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
ครั้งที่ 10

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม: ด้านการสรุปและประเมินผลงาน
วัตถุประสงค์	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าเมื่องานเสร็จแล้ว กลุ่มควรประเมินผลงานดูว่างานที่เสร็จออกมานั้นตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และมีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารสถานการณ์จำลอง เรื่องงานเสร็จแล้วค่ะ
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อเสนอแนะ โดยการแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง งานเสร็จแล้วค่ะ 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อสังเกต

ครั้งที่ 10

เรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ"

ในช่วงโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูพิชัยเข้าสอนในเรื่อง "วันปิยมหาราช" โดยครูพิชัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 6 คน เพื่อจัดทำสมุดภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งครูพิชัยได้เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการจัดทำสมุดภาพไว้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้นักเรียนลงมือทำงานให้เสร็จภายในชั่วโมงนี้เมื่อหมดเวลาให้นักเรียนนำงานไปส่งครูพิชัยที่โต๊ะ

นักเรียนแบ่งกลุ่มเรียบร้อยแล้ว กลุ่มของเพชรรินทร์ สาธิตา ยุพิน วสันต์ เกียรติศักดิ์และสุทธิเกียรติได้เลือกให้เกียรติศักดิ์เป็นหัวหน้ากลุ่มและยุพินเป็นเลขานุการกลุ่มต่อจากนั้นก็ได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่า สมุดภาพจะต้องมีการตกแต่งให้สวยงาม เพื่อให้ครูนำสมุดภาพไปใช้ในการจัดนิทรรศการได้ด้วย เกียรติศักดิ์ได้วางแผนแบ่งงานให้แก่เพื่อนแต่ละคนโดยให้สาธิตาตัดภาพเป็นภาพเล็กๆ เพชรรินทร์และวิชัยเป็นผู้ออกแบบและติดภาพลงในสมุด ยุพินเขียนบรรยายภาพในแต่ละแผ่น ส่วนเกียรติศักดิ์ตกแต่งหน้าปกให้สวยงาม เมื่อแบ่งงานกันเรียบร้อยแล้ว เกียรติศักดิ์กับเพื่อนๆ เริ่มวางแผนการทำงานว่าจะเริ่มจากตัดภาพออกเป็นภาพเล็กๆ แล้วนำภาพที่ตัดออกมาวางเรียงลำดับที่ละหน้า ก่อนที่จะติดภาพลงในสมุดเมื่อติดภาพครบทุกภาพแล้วให้เขียนบรรยายพระราชกรณียกิจได้ภาพนั้นและตกแต่งหน้าปกให้เรียบร้อยก่อนที่จะนำไปส่งครู เมื่อวางแผนงานกันเสร็จแล้ว ยุพินได้ทบทวนแผนงานให้เพื่อนฟังอีกครั้งหนึ่งแล้วลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ เมื่องานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ยังมีเวลาเหลืออีก เกียรติศักดิ์จึงขอให้เพื่อนๆ ช่วยกันประเมินผลงานที่ทำเสร็จแล้วว่าผลงานนั้นตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และทุกคนพอใจในผลงานหรือไม่ เพื่อนๆ ทุกคนพอใจในผลงานของกลุ่ม เพราะสมุดภาพที่ออกมาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

**โปรแกรมการให้ข้อเสนอ
ครั้งที่ 11**

เรื่อง	การทำงานกลุ่ม : ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย ด้านการวางแผนการทำงาน ด้านการปฏิบัติงานตามแผน และด้านการสรุปและประเมินผลงาน
วัตถุประสงค์	ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการทำงานกลุ่มอย่างเป็นขั้นตอน
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	เอกสารบทบาทสมมติเรื่องเราทำได้
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อของการให้ความรู้ 2. ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสาร 3. ให้ข้อเสนอแนะ โดยการแจกเอกสารบทบาทสมมติ เรื่องเราทำได้ 4. นักเรียนศึกษาความรู้จากเอกสารที่แจกให้ 5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป

เอกสารประกอบการให้ข้อสังเกต

ครั้งที่ 11

เรื่อง “เราทำได้”

ในงานวิชาการประจำปี 2543 ทางโรงเรียนให้นักเรียนนำผลงานมาแสดงในงานนี้หรือนำสินค้ามาขายเพื่อเป็นการหารายได้ระหว่างเรียน โดยทางโรงเรียนจะจัดสถานที่ไว้ให้ ศิวชัย ปิยะกุล สุรศักดิ์ ประเสริฐ และนาพร จึงรวมกลุ่มกันเพราะมีความเห็นตรงกันว่าต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น ในการทำงานครั้งนี้มีสมาชิกบางคน เช่น สุรศักดิ์เสนอให้กลุ่มมีทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่องานจะได้มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากขั้นตอนการกำหนดบทบาทสมาชิกว่าใครเป็นหัวหน้ากลุ่มและให้มีการปรึกษาหารือกัน โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ดำเนินการต่อไป จึงทำให้ปิยะกุล เสนอชื่อสมาชิกที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งสมาชิกทุกคนก็เห็นด้วย จากนั้นศิวชัย ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มก็เริ่มดำเนินการตามขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม โดยเริ่มกำหนดบทบาทสมาชิกคนอื่น เช่น กำหนดตำแหน่งเลขานุการ ต่อมา ศิวชัย ก็พูดถึงวิธีการทำงานกลุ่มว่าอันดับแรกจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายการทำงานโดยมีสมาชิกบางคน เช่น นาพรกับสุรศักดิ์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งสมาชิกคนอื่น ๆ ก็เห็นด้วย ว่าการทำงานกลุ่มครั้งนี้ เพื่อหารายได้เพิ่มขึ้นจากทุน อย่างน้อยคนละ 50 บาท เมื่อทุกคนเข้าใจจุดมุ่งหมายแล้วลำดับต่อมา ก็แสดงความคิดเห็นวางแผนงานต่อว่าต้องทำอะไรบ้างทำอะไร ทำอะไรก่อนอะไรหลังและใครทำอะไรบ้างก่อนที่ทุกคนจะเริ่มทำงานหัวหน้ากลุ่มก็ได้ขอให้สมาชิกทบทวนแผนงานอีกครั้งโดยสมาชิกทุกคนได้ทบทวนบทบาทหน้าที่ของตนเองดังนี้ ประเสริฐ ไปแจ้งให้อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมทราบว่าจะขายอะไร นาพร ไปติดต่อซื้อลูกชิ้นสดและส่วนประกอบอื่นๆ ที่ตลาดและทำบัญชีรายรับรายจ่าย สุรศักดิ์ เป็นคนปิ้งลูกชิ้น ปิยะกุล เป็นคนขายและคอยเรียกคนซื้อ ลำดับต่อมาก็คือการปฏิบัติงานตามแผนสมาชิกทุกคนต่างทำหน้าที่ของตน เป็นอย่างดีโดยมี ศิวชัย ติดตามการปฏิบัติงานจนกระทั่งขายลูกชิ้นปิ้งหมด จากนั้นในลำดับสุดท้ายของการทำงานกลุ่มก็คือการสรุปประเมินผลงาน โดยมีการพูดคุยถึงการทำงานที่ผ่านมาเพื่อประเมินผลงานว่าเป็นอย่างไรสมาชิกทุกคนมีความพอใจกับผลกำไรที่ได้หรือไม่และมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง และสุดท้าย เลขานุการ ก็แบ่งผลกำไรที่ได้จากการขายลูกชิ้นปิ้งคนละ 50 บาท พร้อมกับคืนทุนให้ทุกคน

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครั้งที่ 12

เรื่อง	ปัจฉิมนิเทศ
วัตถุประสงค์	เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจตนเองหลังจากได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มจากข้อเสนอแนะว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม 2. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดการทดลอง

ภาคผนวก ข

1. ตาราง แสดงค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม
2. ตาราง แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการได้รับข้อเสนอแนะ
3. ตาราง แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4. ตาราง แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการให้ข้อเสนอแนะ
5. ตาราง แสดงความแตกต่างของคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุมหลังได้รับข้อเสนอแนะ

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ(ค่า t)
1	3.33
2	2.46
3	3.38
4	3.08
5	2.00
6	5.80
7	3.38
8	4.67
9	6.80
10	3.08
11	4.33
12	4.67
13	2.77
14	6.80
15	3.67
16	4.33
17	4.33
18	3.67
19	4.67
20	4.33
21	3.00
22	3.52
23	6.80
24	4.00
25	2.20

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.81

ตาราง 7 แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนได้รับข้อเสนอแนะ

นักเรียนคนที่	กลุ่มทดลอง	อันดับ	กลุ่มควบคุม	อันดับ
1	7	1	8	2.5
2	12	7	8	2.5
3	12	7	9	4
4	13	10.5	11	5
5	14	12	12	7
6	15	13.5	12	7
7	15	13.5	13	10.5
8	18	16.5	16	15
9	19	18	18	16.5

$$RE_1 = 99$$

$$RE_2 = 70$$

$$U = 27$$

ตาราง 8 แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียน คนที่	หลังการ ทดลอง	ก่อนการ ทดลอง	ผลต่างของคะแนนการ ทำงานกลุ่ม	อันดับ	R+	R-
1	22	7	15	9	+9	
2	22	12	10	8	+8	
3	20	12	8	5.5	+5.5	
4	19	13	6	3	+3	
5	21	14	7	4	+4	
6	23	15	8	5.5	+5.5	
7	24	15	9	7	+7	
8	23	18	5	2	+2	
9	23	19	4	1	+1	
รวม					49	0

T = 0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 แสดงคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการให้ข้อเสนอแนะ

นักเรียน คนที่	หลังการ ทดลอง	ก่อนการ ทดลอง	ผลต่างของคะแนนการ ทำงานกลุ่ม	อันดับ	R+	R-
1	11	8	3	5.5	+5.5	
2	13	8	5	9	+9	
3	13	9	4	7.5	+7.5	
4	12	11	1	1.5	+1.5	
5	15	12	3	5.5	+5.5	
6	16	12	4	7.5	+7.5	
7	15	13	2	3.5	+3.5	
8	18	16	2	3.5	+3.5	
9	19	18	1	1.5	+1.5	
รวม					45	0

T = 0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 10 แสดงความแตกต่างของคะแนนการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
กลุ่มกับนักเรียนกลุ่มควบคุม หลังได้รับข้อเสนอแนะ

นักเรียน คนที่	กลุ่มทดลอง	อันดับ	กลุ่มควบคุม	อันดับ
1	15	18	5	10.5
2	10	17	4	8
3	9	16	4	8
4	8	14.5	3	5.5
5	8	14.5	3	5.5
6	7	13	2	3.5
7	6	12	2	3.5
8	5	10.5	1	1.5
9	4	8	1	1.5

$$RE_1 = 123.5$$

$$RE_2 = 47.5$$

$$U = 2.5$$

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวคณางค์ คำณูเอนก
วันเดือนปีเกิด	22 มกราคม 2512
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8 ซอย อรรถวิมล ถ.ราชปรารภ แขวงสามเสนใน เขต พญาไท กรุงเทพฯ 10400
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดบรมนิวาส เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระนารายณ์
พ.ศ.2527	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
พ.ศ.2530	คบ. (สังคมศึกษา)
พ.ศ.2534	จากสถาบันราชภัฏเทพสตรี
พ.ศ.2544	กศม. (จิตวิทยาการแนะแนว)
	จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ